

Hur togs de emot?
**Enkätundersökning om 28 kommuners
introduktionsverksamhet för nyanlända 1999**

*Hur togs de emot? Enkätundersökning om 28 kommuners introduktions-
verksamhet för nyanlända 1999.*

Integrationsverkets rapportserie 2002:04

© Integrationsverket, 2002

ISSN 1404-5370

Integrationsverket

Box 633

601 14 Norrköping

Översättning av sammanfattningen: AAR Translator AB, Malmö

Tryck: Berlings Skogs AB, Trelleborg, 2002

Hur togs de emot?

**Enkätundersökning om 28 kommuners
introduktionsverksamhet för nyanlända 1999**

Innehåll

- 7 Förord
- 8 Sammanfattning
 - 8 Undersökningsgruppen
 - 9 Insatser under introduktionstiden
 - 11 Samhällets mål
- 12 Summary
 - 12 The survey group
 - 13 Content of the introduction period
 - 15 Social goals
- 16 Inledning
- 17 Bakgrund och metod
 - 17 Urval
 - 18 Bortfall
- 20 Resultat
 - 20 Introduktion för vem?
 - 26 Vilken introduktion har man fått?
 - 51 Förekommer samverkan med aktörer i den egna kommunen?
 - 57 Förekommer samverkan med aktörer utanför den egna kommunen?
 - 58 Individualisering av introduktionen
 - 59 Har man nått målen?
- 68 Analys av resultaten
 - 68 Individualisering
 - 69 Planering och personligt ansvar
 - 69 Introduktionsersättning
 - 69 Veckotimmar
 - 70 Svenskundervisning
 - 71 Arbetsliv och praktik
 - 72 Värdering
 - 73 Samverkan

- 74 Uppföljning
- 75 Handläggarnas bedömning
- 77 Män och kvinnor
- 78 Samlad bedömning av resultaten
- 79 Förslag

- 82 Diskussion av undersökningens tillförlitlighet
 - 82 Urvalsfel
 - 83 Täckningsfel
 - 83 Bortfallsfel
 - 84 Mätfel
 - 85 Bearbetningsfel

- 86 Litteraturförteckning

- 87 Bilagor

Förord

Det här är en rapport om 28 kommuners introduktionsverksamhet för skyddsbehövande och andra personer som beviljats uppehållstillstånd i Sverige. Handläggare i introduktionsverksamheten har besvarat en enkät på individnivå rörande personer som togs emot i kommunerna under första halvåret 1999. Resultaten från enkätundersökningen redovisas i föreliggande rapport.

Frågeformuläret behandlar följande områden:

Bakgrund: allmänt, utbildning förvärvad utomlands, yrkeserfarenhet förvärvad utomlands. *Introduktionen:* allmänt, samverkan, utbildning, försörjning under introduktionsperioden, praktik, individualisering/inflytande, individens mål, samhällets mål samt utvärdering om introduktionens insatser ledde till uppsatta mål.

Integrationsverket har genomfört uppföljningen på uppdrag från regeringen. I uppdraget ingår att uppföljningen ska belysa hur introduktionen utvecklats i förhållande till målen. Den 15 november 2001 lämnades en delrapport till regeringen (INT 37-01-1782).

Elisabeth Bahngoura har ansvarat för analyser och skrivit denna rapport. Diskussionen om undersökningens tillförlitlighet har skrivits av Mats Hedlin. Frågeformuläret har konstruerats av Gisela Andersson, Ulla Fischer, Mats Hedlin och Margaretha Johnsson, alla från Integrationsverket.

Norrköping 17 maj 2002

Saleh Sallar
Avdelningschef
Introduktionsavdelningen

Sammanfattning

Rapporten handlar om de största flyktingmottagande kommunernas introduktionsverksamhet för skyddsbehövande och andra personer som beviljats uppehållstillstånd i Sverige. Handläggare i introduktionsverksamheten har besvarat en enkät hösten 2001. Frågorna handlade om hur introduktionen genomfördes för ett slumpmässigt urval av personer som togs emot i kommunerna under första halvåret 1999.

Undersökningsgruppen

Uppföljningen omfattar 1 493 personer, varav 53 procent män och 46 procent kvinnor.

Hälften är mellan 20 och 35 år och endast fem procent är över 54 år. De flesta, två av tre, vistades som asylsökande i Sverige innan de fick uppehållstillstånd.

Ungefär halva gruppen har avslutad gymnasie- eller (minst påbörjad) högskoleutbildning. Övriga saknar studentexamen och en av fem har inte gått färdigt grundskolan. Sju procent har ingen utbildning alls.

Bland männen finns något fler högutbildade – dvs. med gymnasieutbildning och högre – än lågutbildade. För kvinnorna är förhållandet det motsatta, dvs. en något större andel av kvinnorna är lågutbildade. Nästan två av tre i hela gruppen hade yrkeserfarenhet när de kom till Sverige. Av dessa vill mer än hälften fortsätta arbeta inom sitt yrke. En betydligt större andel av männen har yrkeserfarenhet. Över 80 yrkesgrupper finns representerade. Nästan tio procent av hela gruppen – de flesta män – vill starta egna företag i Sverige.

Insatser under introduktionstiden

Tid i introduktionen

Det vanligaste är att man varit kring två år i introduktionen. Introduktionstiden är ungefär lika lång för män som för kvinnor.

Introduktion på halvtid är vanligt. Två av fem har högst 20 timmar introduktion per vecka. En av tre har introduktion mellan 21 och 30 timmar och en av fyra från 31 till 40 timmar och därutöver.

För ungefär halva gruppen har introduktionen fördröjts eller blivit tillfälligt avbruten. Knappt två procent har inte alls påbörjat introduktionen.

Planering och uppföljning

Nästan samtliga har fått en individuell introduktionsplan upprättad och de flesta av dem har fått ta del av den muntligen på sitt modersmål. Skriftliga översättningar är ovanliga.

De flesta planerar sin introduktion tillsammans med en flyktinghandläggare/samordnare. Fler än hälften träffar då också en representant för svenskundervisningen. Något färre träffar en representant från arbetsförmedlingen tillsammans med handläggaren. Fler än var fjärde person träffar ingen annan än sin flyktinghandläggare eller socialsekreterare vid planeringen.

Efter kartläggningsfasen har väldigt få haft uppföljning tillsammans med andra än representanten för kommunens introduktionsverksamhet, dvs. flyktinghandläggare etc.

Arbetsförmedlingen medverkar i en hög grad i introduktionen för var sjätte person. För drygt hälften deltar dock arbetsförmedlingen i en låg grad. En större andel av männen omfattas av arbetsförmedlingens insatser.

Samverkan med aktörer utanför kommungränsen har skett för sex procent av det totala antalet i den undersökta gruppen. För övriga anges nästan alltid att personens behov kan tillgodoses i den egna kommunen.

Försörjningsform

De flesta får någon form av *introduktionsersättning* under introduktionstiden. Nästan hälften får en introduktionsersättning som motsvarar kommunens norm för ekonomiskt bistånd och en fjärdedel får sådan ersättning högre än normen för ekonomiskt bistånd. Ekonomiskt bistånd får 14 procent.

För två av tre med egen inkomst (lön eller andra inkomster) och introduktionsersättning har ersättningen reducerats. Sådan

introduktionsersättning som motsvarar kommunens norm för ekonomiskt bistånd reduceras ofta vid egen inkomst, medan sådan introduktionsersättning som är högre än bistånd reduceras mer sällan.

Utbildning

Svenskutbildningen ska starta inom tre månader efter det att personen bosatt sig i kommunen. Detta sker för drygt hälften av den undersökta gruppen.

Fördröjningarna tycks uppstå p.g.a. köer inför svenskstart och andra former av start av introduktionen. Riktigt långa fördröjningar på ett halvår eller mer tycks ofta bero på sjukdom, på föräldraledighet eller på väntetider inför barnomsorg.

Av de som vill fortsätta arbeta inom sitt yrke har en fjärdedel fått den utbildning som behövs för att kunna arbeta inom sitt yrkesområde i Sverige. Sextio procent av dem har inte fått sådan utbildning och av dessa kan nästan var tredje ännu inte yrkespråket.

Varför får de inte sådan utbildning? Det vanligaste svaret är att handläggaren inte vet varför.

Den vanligaste insatsen under introduktionen är svenska utan regelbunden varvning med praktik. Därefter följer i fallande ordning samhällskunskap, datautbildning, svenska varvad med språkpraktik samt rehabilitering och andra medicinska insatser. Insatser som har direkt anknytning till arbetsmarknaden är mer ovanliga. Männerna omfattas av flera insatser än kvinnorna.

Ansvar för utbildningen ligger i nio fall av tio hos komvux eller annan kommunal anordnare. För ungefär tio procent har statliga utbildningsföretag ansvarat och för sju procent har privata utbildningsföretag ansvarat för utbildningen. Övriga anordnare förekommer i mycket liten utsträckning.

En av tre har erhållit sfi-betyg vid tiden för undersökningen. Nio procent har istället fått sfi-intyg. En större andel av männen har erhållit sfi-betyg när jämförelse görs med kvinnorna.

Praktik

Över hälften av deltagarna, 58 procent, har *inte alls* haft praktik. En tredjedel har haft *någon form* av praktik. Männerna får praktik i större utsträckning.

Bland dem som fått *någon form* av praktik har två tredjedelar fått arbetsmarknadspraktik, vilket motsvarar 23 procent av hela undersökningsgruppen. Av dem som vill arbeta inom sitt yrke har en av fyra fått arbetsmarknadspraktik som anknyter till tidigare yrkeserfarenheter. En jämförelse mellan högutbildade män

och kvinnor visar att männen får sådan arbetsmarknadspraktik i en större utsträckning.

Svenskutbildningen *varvas* sällan med praktik i tidigare yrke.

Värdering och validering

- Var femte har fått sin utbildning värderad.
- Var tionde har fått sin yrkeserfarenhet värderad eller validerad.

Värdering och validering av yrkeserfarenheten påverkar den fortsatta introduktionen för hälften av de personer där validering genomförts.

Måluppfyllelse – individens mål

Enligt handläggarnas bedömning:

- har två av tre haft en introduktion som individualiserats i en *ganska hög* eller *mycket hög grad*,
- har två av tre också kunnat påverka planeringen i *ganska hög* eller *mycket hög grad*,
- uppnår var tredje person sina mål i introduktionen och nästan lika många når delvis sina mål.

Samhällets mål

Handläggarna har också bedömt graden av måluppfyllelse när det gäller »samhällets mål«, mål som finns formulerade i Integrationsverkets måldokument för introduktionen. Målen angående hälsoproblem uppmärksammas samt funktionshinderades särskilda behov beaktas uppnås i *ganska hög* eller *hög grad* av fler än hälften, när de för vilka målen ej är relevanta exkluderas. Därefter, utan exkluderingar, uppnås målet »Kunskaper om svenska samhällförhållanden och arbetsliv samt om de medborgerliga fri- och rättigheter och skyldigheter som gäller i Sverige« i *ganska hög* eller *hög grad* av hälften av männen men färre av kvinnorna. Övriga mål uppnås i *ganska hög* eller *hög grad* av mindre än halva gruppen män eller kvinnor.

Utvärdering i kommunen

Utvärdering av introduktionens insatser och mål sker tillsammans med var tredje person. Då deltar flykting-, introduktions-, integrationsmottagning eller motsvarande. Andra aktörer deltar mer sällan i någon utvärdering.

Summary

This is a report on the introduction programmes of the largest refugee-receiving municipalities for those in need of protection and others who have requested residence permits in Sweden. The officials in the introduction programmes responded to a survey in autumn 2001. The questions were about the introduction programmes for a random selection of people who were received into the municipalities in the first half of 1999.

The survey group

The follow-up includes 1,493 people, 53 percent of whom are men and 46 percent women.

Half are between 20 and 35 years of age and only five percent are over 54. The majority, two in three, lived as asylum seekers in Sweden before receiving a residence permit.

Around half the group has completed upper secondary education or (at least begun) post-secondary education. The others have no upper secondary school qualifications and one in five has not completed compulsory school education. Seven percent have not received any education at all.

Among the men there is a slightly larger proportion of highly educated people – upper secondary and above – than poorly educated. For the women the situation is the reverse, i.e. a slightly larger proportion of the women are poorly educated. Almost two in three of the whole group had occupational experience when they came to Sweden. Of these, more than half want to continue working in their own occupation. A considerably larger proportion of the men has occupational experience. Over 80 occupational groups are represented. Almost ten percent of the whole group – the majority men – want to start up their own company in Sweden.

Content of the introduction period

Period of introduction

It is usual to have spent around two years in the introduction programme. The introduction period is roughly the same for men and women.

Part-time introduction programmes are common. Two in five have a maximum of 20 hours introduction a week. One in three has between 21 and 30 hours introduction a week and one in four from between 31 and 40 hours and above.

For roughly half the group, the introduction programme has been postponed or temporarily discontinued. Just under two percent have not started any introduction at all.

Planning and follow-up

Almost everyone has had an individual introduction plan drawn up and most have been given the opportunity to go through this verbally in their mother tongue. Written translations are unusual.

Most of them plan their introduction with a refugee official/co-ordinator. More than half then go on to meet a representative for Swedish instruction. A slightly lower number meet a representative from the employment exchange together with the official. More than one in four only meet their refugee official or social worker.

After the survey stage very few have had follow-up with persons other than the representative for the municipality's introduction programme, i.e. refugee official etc.

The employment exchange has a high level of input in the introduction programme for one in six persons. However, the employment exchange has a low contribution level for just over half. A larger proportion of men is affected by the contribution of the employment exchange.

Collaboration has taken place with players outside the boundaries of the Municipality for six percent of the total number surveyed. For others it is nearly always stated that the person's needs can be satisfied in his or her own municipality.

Type of support

Most receive some form of *introduction payment* during the introduction period. Almost half receive an introduction payment equivalent to the municipality's standard for financial assistance and a quarter receive a payment that is above the standard for financial assistance. 14 percent receive financial assistance.

For two in three with their own income (wage or other income) *and* an introduction payment the payment has been reduced. An introduction payment that is equivalent to the municipality's standard for financial assistance is often reduced in the case of own income, while an introduction payment that is higher than the assistance standard is rarely reduced.

Training

Swedish instruction must start within three months of the person's taking up residence in the municipality. This takes place for just over half the surveyed group.

Delays are thought to be caused by queues for starting Swedish and other types of introduction start-up. Really long delays of six months or more are thought to be often due to illness, parental leave or waiting periods for child care.

Of those who want to continue working in their own occupation, a quarter have received the training required in order to be able to work in their branch of employment in Sweden. Sixty percent have not received any such training and of these almost one in three still does not know the professional language.

Why do they not receive this type of training? The most usual answer is that the officials don't know why.

The most common introduction programme subject is Swedish without regular sandwiching with practice. Then, in descending order, come social studies, computer training, Swedish sandwiched with language practice and rehabilitation and other medical content. Subjects relating directly to the labour market are less common. Men are covered by more subjects than women.

In nine out of ten cases, responsibility for training lies with Komvux [*municipal adult education scheme*] or another municipal organiser. Government training companies are responsible for training for approximately ten percent and private training companies are responsible for seven percent. Other organisers are a little less common.

One in three had obtained a diploma in Swedish for immigrants when the survey was conducted. Nine percent have obtained a certificate instead. More men have obtained a diploma than women.

Practical training

Over half the participants, 58 percent have not had any practical training *whatsoever*. One third have had *some form* of practical training. Men receive practical training to a greater degree.

Of those who received *some form* of practical training, two-thirds received practical employment training, which is 23

percent of the whole survey-group. Of those who want to work in their own occupation, one in four received practical employment training relating to previous occupational experience. A comparison made between highly educated men and women reveals that men receive this type of practical employment training to a greater extent than women.

Swedish instruction is rarely *sandwiched* with practical training in previous occupations.

Evaluation and validation

- One in five has his/her training evaluated.
- One in ten has his/her occupational experience evaluated or validated.

The evaluation and validation of occupational experience has an effect on the continuing introduction for half of the group.

Fulfilment of goals – goals of the individuals

The officials consider that:

- two in three have had an introduction that has been individualised to *quite a high or a very high degree*,
- two in three have also been able to participate in planning to *quite a high or a very high degree*,
- one in three achieves his/her goals in the introduction period and almost the same number partly achieve the goals.

Social goals

The officials have also assessed the degree of fulfilment relating to “social goals”, i.e. goals that are presented in the Integrationsverket’s [Swedish Integration Board] target document for introduction. The goals concerning health problems are noted and the special needs of the disabled are taken into account to quite a high or very high degree by more than half of the group, when those for whom the goals are not relevant are excluded. Without exclusion, the goal “Knowledge of Swedish social conditions and working life and the civil liberties that apply in Sweden” is achieved to quite a high or a very high degree by half of the men, but fewer of the women. Other goals are achieved *to quite a high or a high degree* by less than half the group, men or women.

Evaluation in the municipality

The content and goals of the introduction are evaluated with one in three individuals, with refugee, introduction and integration reception or the equivalent participating. Other players participate less frequently in evaluation.

Inledning

Den enskilde ska ges förutsättningar att försörja sig själv och bli delaktig i det svenska samhället. Det är det övergripande målet för introduktionen för flyktingar och andra nyanlända invandrare.

Hur ska man då nå dit?

I Integrationsverkets måldokument »Introduktion för nyanlända invandrare« beskrivs de nationella målen för introduktionen. Där påpekas att en förutsättning för att nå målen är att individen får allmänna och specifika kunskaper och erfarenheter

- om det svenska samhället,
- om det svenska arbetslivet, och
- i det svenska språket.

Det samlade uppföljningsansvaret för introduktionsverksamheten ligger hos Integrationsverket, som genom uppföljning och utvärdering ska kunna visa vilka prestationer och effekter som kommunernas insatserna gett upphov till. Kommuner och berörda myndigheter ska tillhandahålla de uppgifter som Integrationsverket behöver för uppföljningarna. Syftet med uppföljningarna är att ge kommunerna nödvändig information för att utveckla introduktionen. Därför ska resultaten av Integrationsverkets uppföljningar återföras till kommuner och myndigheter.

Den här rapporten presenterar resultaten av en sådan uppföljning av introduktionen. Det är verkets förhoppning att den bidrar till kommunernas utveckling av introduktionsverksamheten.

Bakgrund och metod

Som ett led i Integrationsverkets uppföljning av kommunernas introduktionsverksamhet utfördes en enkätundersökning under hösten 2001 för att bl.a. undersöka om kommunernas introduktion är *individualiserad* och i vilken grad lokala och regionala aktörer *samverkar* för att förbättra introduktionen.

Frågeformuläret utarbetades under slutet av år 2000 och början av år 2001. Det testades under våren 2001 genom att handläggare i Malmö stad och Botkyrka kommun besvarade enkäten och fick möjlighet att komma med synpunkter. Därefter omarbetades vissa frågor i formuläret. Värdefulla synpunkter lämnades också av andra tjänstemän inom Malmö stad och från Eskilstuna, Botkyrka och Uppsala kommuner samt från handläggare på Integrationsverket. Frågeformuläret rör specifika individers introduktion. Varje besvarat formulär visar vilka insatser som gjorts för en individ under introduktionsperioden. Frågeformuläret finns i bilaga 1.

En första rapport¹ baserad på undersökningsmaterialet överlämnades till Näringsdepartementet i november 2001.

Urval

Integrationsverket rekommenderar att introduktionsmålen ska gälla för alla nyanlända invandrare och inte enbart dem som omfattas av förordningen om statlig ersättning för flyktingmottagande m.m. I denna undersökning har emellertid endast de personer som *omfattas* av förordningen utretts.

¹ »Enkät till handläggare i kommunernas introduktionsverksamhet – en uppföljning av introduktionen på individnivå«, INT- 37-01-1782.

Från de 30 kommuner² som hade störst flyktingmottagande mellan 1996 och 1999 valdes 1 098 individer ut genom ett systematiskt urval. Urvalsram var Integrationsverkets listor för utbetalning av statlig schablonersättning till kommuner. Urvalet bestod av personer som kommunerna mottagit ersättning för fr.o.m. första halvåret 1999 och som var mellan 18–62 år när de anlände till kommunen.³ För dem har den sista delen av ersättningen blivit utbetalad under första halvåret 2001. En del av dessa personer har flyttat mellan 1999–2000 och är då med i urvalet i sin nya kommun, i de fall den kommunen finns med bland de trettio. De som flyttat under år 2001 exkluderades eftersom bedömningen gjordes att inflyttningskommunen inte hunnit genomföra större insatser för inflyttarna.

Ett disproportionellt stratifierat urval gjordes eftersom flyktingmottagningen är ojämnt fördelad mellan de 30 kommunerna. I Stockholm valdes sålunda var tredje individ ut bland dem som uppfyllde ovanstående kriterier och i Göteborg, Malmö, Uppsala, Västerås, Örebro, Södertälje, Eskilstuna och Botkyrka valdes varannan individ ut. I övriga 21 kommuner kom alla som uppfyllde ovanstående kriterier med i urvalet. Eftersom urvalet inte är proportionellt har de inkomna svaren räknats upp till populationsnivå.⁴

1 098 frågeformulär sändes ut till flyktingsamordnare eller motsvarande⁵ i de 30 kommunerna första veckan i augusti år 2001. I början av oktober avslutades datainsamlingen. 885 enkätsvar inkom⁶.

Bortfall

Två kommuner svarade inte alls, vilket ger ett objektbortfall på 34 enkäter, tre procent av det oviktade urvalet. Till det tillkommer 179 obesvarade enkäter bland övriga kommuner, vilket

² Borås, Botkyrka, Eskilstuna, Gävle, Göteborg, Halmstad, Helsingborg, Huddinge, Jönköping, Karlskrona, Karlstad, Kristianstad, Landskrona, Linköping, Luleå, Lund, Malmö, Mölndal, Nacka, Norrköping, Nässjö, Stockholm, Sundsvall, Södertälje, Uddevalla, Umeå, Uppsala, Västerås, Växjö, Örebro.

³ När personerna anlände till kommunerna första halvåret 1999 var 61 av dem 18 år och 32 personer var 19 år. De utgör ca sex procent av hela gruppen. De äldsta i undersökningsgruppen var 62 år när de anlände 1999.

⁴ 885 enkäter inkom som var delvis eller helt besvarade. Efter uppräknings baseras undersökningen på 1 493 enkäter.

⁵ I fortsättningen benämns de som besvarat enkäten, dvs. flyktingsekreterare, introduktionshandläggare och liknande, »handläggare«.

⁶ Svar inkom för 81 procent, innan uppräknings.

motsvarar 16 procent av urvalet. Detta bortfall beror i de flesta fall på att man inte hunnit besvara enkäten eller saknat kännedom om personen. I bilaga 2 redovisas svarsfördelningen.

Partiella bortfall förekommer också, dvs. vissa frågor är inte besvarade. För de flesta frågor rör det sig om 1–5 procent som inte svarat, men för följande frågor är bortfallet större, se tabell nedan:

Tabell I

Partiellt bortfall. Procent.

Fråga	Bortfall
Fråga 13. Ange den högsta utbildningens inriktning.	8,5
Fråga 14. Har personens utbildning/examen blivit värderad (ekvivalerad) i Sverige?	8,4
Fråga 30. Hur många timmar per vecka sammanlagt har personen haft introduktion?	7,0
Fråga 42. Har personen fått sfi-betyg?	11,5
Fråga 52. Hur lång arbetsmarknadspraktik har personen sammanlagt haft?	7,3

Resultat

Introduktion för vem?

Hälften är under 35 år

Efter uppräknig ingår 1 493 personer i den undersökta gruppen.

Könsfördelningen i det viktade svarsaterialet är 798 män och 694 kvinnor.⁷

Nästan halva gruppen är mellan 20 och 35 år och 46 procent är mellan 36 och 54 år. Endast fem procent är över 54 år. Detta gäller undersökningsåret 2001.

Åldersfördelningen skiljer sig inte i någon större grad mellan män och kvinnor, förutom att det finns något större andel 45–54-åringar bland männen mot fler 20–24-åringar bland kvinnorna, men medelåldern är ändå densamma för båda könen, 36 år.

Två tredjedelar var asylsökande i Sverige

Hur länge har man varit i Sverige innan man folkbokfördes i sin kommun? Nästan en tredjedel hade redan sina uppehållstillstånd klara när de kom till landet. Det betyder att omkring två tredjedelar har vistats en tid i Sverige innan de fick uppehållstillstånd. Cirka en tredjedel av gruppen har varit asylsökande i mindre än ett år. Återstår en tredjedel av gruppen som varit asylsökande i mer än ett år: 18 procent har vistats här som asylsökande i ett till tre år och 15 procent i mer än tre år.

För drygt fem procent av personerna vet handläggarna inte om eller hur länge de varit asylsökande.

⁷ För en person saknas uppgift om kön.

Tabell 2
Åldersgrupper. Procent.

	Män	Kvinnor
20–24 år	10	15
25–34 år	38	35
35–44 år	31	33
45–54 år	16	11
55–64 år	5	6
65 år och över	0	0

Asyltidens insatser dokumenteras för hälften

Vet handläggarna i kommunerna vilka insatser som gjorts under asyltiden? Kommunerna har fått skriftlig dokumentation för nästan hälften av de asylsökande. Men i en tredjedel av fallen har man inte fått skriftlig dokumentation på sådana insatser. För ca en femtedel vet handläggarna inte om de har fått sådan dokumentation eller inte.

Ungefär hälften av dem som varit asylsökande har fått svenskundervisning under asyltiden. En tiondel har haft praktik och några få procent har fått andra insatser. För resterande 37 procent vet handläggaren inte vilka insatser som gjorts.⁸

Få har flyttat till undersökningskommunerna

Ca 8 procent av hela undersökningsgruppen, 121 personer, har flyttat till någon av urvalskommunerna under 1999 och 2000 efter att först ha folkbokförts i annan kommun. För 18 personer har handläggarna inte besvarat frågan. Därför kan det vara upp till 139 personer som har sekundärflyttat.⁹

⁸ Fler har svarat på *vilka* insatser asylsökande fått än de som svarat *att* de fått skriftlig dokumentation om insatserna. Detta tyder på att man har andra informationskällor än skriftlig dokumentation, vilket naturligtvis är uppgifter från personen själv, men kanske även telefonkontakt etc. med handläggare vid Migrationsverket.

⁹ De som flyttat ut från kommunerna exkluderades vid urvalet. Även de som flyttat in under år 2001 exkluderades eftersom bedömningen gjordes att inflyttningsskommunen inte hunnit genomföra större insatser för inflyttarna. De som flyttat in i någon av de 30 kommunerna mellan 1999–2000 är med i urvalet i sin inflyttningsskommun.

Introduktion i tidigare kommun ofta okänd

För nästan hälften av de som flyttat, 57 personer, vet handläggaren inte om de deltagit i introduktion tidigare och för 25 personer har man inte besvarat frågan. Åtminstone 34 personer har fått introduktion i den första kommunen. Återstående 23 personer har *inte* fått introduktion i den första kommun som de har varit bosatta i.

Varför känner man inte till om personerna fått introduktion i sin första bosättningskommun? Det borde utgöra viktig information i planeringen av introduktionen. I vissa fall kan den bristande kunskapen bero på att personen bytt handläggare i sin sekundärkommun. Men informationen borde ändå finnas dokumenterad. Någon kommun har påpekat att omorganiseringer inom kommunen gör att informationen finns arkiverad på andra förvaltningar än där handläggaren arbetar och därför har ett antal frågor besvarats med »vet ej«.

Av 34 personer, där uppgift om insatser finns, har 20 fått svenska utan regelbunden varvning med praktik, tre har fått svenska varvad med praktik inom sitt yrkesområde och två har fått svenska varvad med språkpraktik. En har fått alfabetiseringskurs. Men de har också fått ta del av andra insatser som data, samhällskunskap, rehabilitering m.m.

Nästan hälften har gymnasie- eller högskoleutbildning

Mer än 23 procent av hela undersökningsgruppen har avslutad gymnasieutbildning. Ytterligare 24 procent har även påbörjad eller avslutad högskoleutbildning och av dem har fyra personer avslutad forskarutbildning.

De som inte avslutat sin gymnasieutbildning eller har högst avslutad grundskola utgör 19 procent. Vidare har 20 procent grundskola som inte är avslutad och 7 procent har ingen utbildning alls.

Det betyder alltså att knappt hälften, 47 procent, har gymnasie- eller högskoleutbildning. De som inte har studentexamen utgör 46 procent och där ingår även de som inte har någon utbildning alls. Ytterligare 5 procent har någon form av yrkesutbildning, men det är oklart på vilken nivå.

Bland männen är 53 procent högutbildade och 40 procent lågutbildade¹⁰. Övriga 7 procent kan inte klassificeras. För kvinnorna är motsvarande siffror 42 respektive 54 procent och fyra

10 Med högutbildade menas här personer med minst avslutad gymnasieutbildning, påbörjad/avslutad högskoleutbildning eller forskarutbildning. Lågutbildade är personer med högst påbörjad men ej avslutad gymnasieutbildning. Där ingår också de som har högst avslutad eller ej avslutad grundskola och de som saknar utbildning.

procent kan inte klassificeras. Tio procent av kvinnorna och fyra procent av männen har ingen utbildning alls och fyra procent-enheter fler kvinnor än män har inte avslutat grundskolan.

I hela gruppen är alltså andelen högutbildade något större än andelen lågutbildade. Men i vissa kommuner har man tagit emot en större andel lågutbildade. Sammanlagt 15 kommuner har tagit emot fler än 50 procent lågutbildade. I Karlstad, Luleå och Örebro är andelen *extremt* lågutbildade (ingen utbildning alls eller ej avslutad grundskola) påfallande hög, över 40 procent.

Den vanligaste utbildningen är inom området *teknik och tillverkning*. Nästan en fjärdedel av de 714 personer där inriktning har angetts har sådan utbildning – vid gymnasium eller högskola. Därefter kommer *lärarutbildningar* och *ekonomiska/administrativa utbildningar*. På fjärde plats finns *naturvetenskapliga/matematiska utbildningar och datautbildningar* och på femte *allmän, bred utbildning*. Även andra utbildningar förekommer.

Bland männen är följande utbildningar vanligast (i följande ordning): teknik och tillverkning, handel och administration, naturvetenskap/matematik/data, pedagogik/lärarutbildning samt allmän bred utbildning.

Bland kvinnorna är pedagogisk utbildning/lärarutbildning vanligast. Därefter följer handel och administration, teknik och tillverkning, naturvetenskap/matematik/data och hälso- och sjukvård/social omsorg.

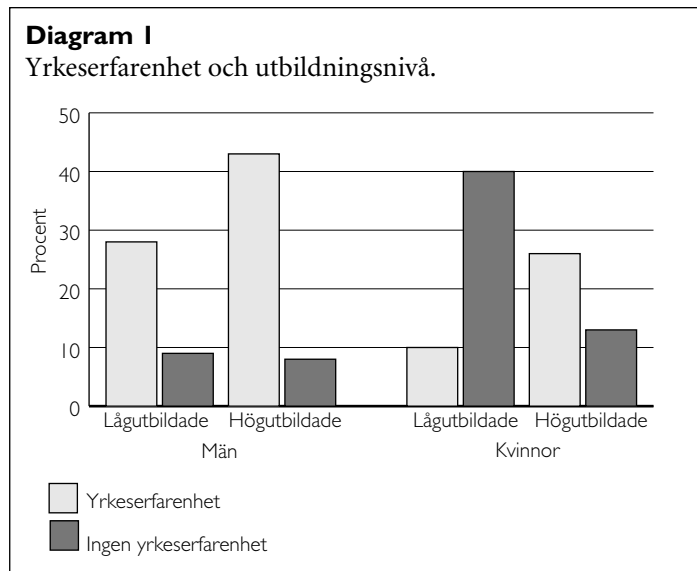
Lågutbildade kvinnor har oftast inte yrkesarbetat medan två av tre högutbildade kvinnor har yrkeserfarenhet från utlandet. Både låg- och högutbildade män har i allmänhet arbetat innan ankomsten till Sverige. Se diagram 1.

Över 80 yrkesgrupper

Vid ankomsten till kommunen hade 889 personer yrkeserfarenhet. Det motsvarar 60 procent av hela gruppen. Av dessa vill 515 personer arbeta inom sitt yrke, men av dem kan 239 tänka sig att arbeta också inom andra yrken.

Många fler män än kvinnor har tidigare yrkeserfarenhet: 79 procent av männen mot 39 procent av kvinnorna.

På frågan om hur kvalificerade arbetsuppgifter personen har haft är det vanligaste svaret från kommunens handläggare att man inte kan bedöma det. Det gäller hälften av dem som hade yrkeserfarenhet. För övriga, där en bedömning har kunnat göras, har drygt en av fyra haft *mycket kvalificerade* arbetsuppgifter medan hälften bedöms ha *ganska kvalificerade* uppgifter. Här finns inga stora skillnader mellan könen, men en något större andel av männen bedöms ha kvalificerade arbetsuppgifter.



Det rör sig inte om några stora yrkesgrupper. Den största gruppen omfattar 15 procent av de kvinnor där uppgift om yrke finns. Istället finns väldigt många yrkesgrupper representerade, över 80 stycken.¹¹ Se bilaga 3, tabell 19, för fullständig redovisning av yrken.

Männen har i första hand arbetat som försäljare, fordonsförare samt maskin- och motorreparatörer.

Kvinnorna har främst arbetat som lärare: gymnasielärare och grundskollärare. Den största gruppen därefter är maskinoperatörer inom textil-, skinn- och läderindustri.

De yrken som för både män och kvinnor återfinns bland de tio vanligaste är gymnasielärare och frisörer/servicepersonal (personliga tjänster). Se tabell 3 och 4.

Man har i allmänhet rätt lång yrkeserfarenhet. Nästan två av fem har arbetat i mer än tio år, en av fyra i 5–10 år och även en av fyra i 1–4 år. Endast fem procent har arbetat mindre än ett år. Könsskillnader finns främst bland dem som arbetat mellan fem och tio år, var femte kvinna mot drygt var fjärde man och bland dem som har arbetat mindre än ett år, var tionde kvinna mot nästan var trettionde man. Båda könen har ändå i genomsnitt arbetat lika länge, i fem till tio år.

¹¹ Yrkeserfarenhet i utlandet besvarades med fritext i frågeformuläret och har därefter kodats in på nivå 3, enligt SSYK, standard för svensk yrkesklassificering. Där kodning endast kunnat göras på SSYK:s nivå 1 eller på nivå 2 anges det. Se tabellbilagan.

Tabell 3

De tio vanligaste yrkesområdena. Män.

Yrke	Antal män	Män procent
Försäljare, detaljhandel: demonstratörer m.fl.	64	11
Fordonsförare	53	9
Maskin- och motorreparatörer	47	8
Chefer för mindre företag och enheter	33	6
Gymnasielärare m.fl.	31	5
Finmekaniker m.fl.	26	4
Civilingenjörer, arkitekter m.fl.	19	3
Byggnadshantverkare	14	2
Ingenjörer och tekniker	13	2
Frisörer och annan servicepersonal (personliga tjänster)	13	2

Tabell 4

De tio vanligaste yrkesområdena. Kvinnor.

Yrke	Antal kvinnor	Kvinnor procent
Gymnasielärare m.fl.	38	15
Grundskolelärare	22	9
Maskinoperatörer, textil-, skinn- och läderindustri	21	8
Kontorssekreterare och dataregistrerare	13	5
Bokförings- och redovisningsassistenter	12	5
Journalister, konstnärer, skådespelare m.fl.	11	4
Redovisningsekonomer, administrativa assistenter m.fl.	11	4
Nivå 1, Arbete som kräver kortare högskoleutbildning eller motsvarande kunskaper	11	4
Vård- och omsorgspersonal	10	4
Frisörer och annan servicepersonal (personliga tjänster)	10	4

Egenföretagare

Ca nio procent av hela undersökningsgruppen, 130 personer, uppges ha arbetat som egna företagare utanför Sverige. Det gäller 15 procent av männen och en procent av kvinnorna. Vanligast är att man varit egenföretagare i fem till tio år, vilket gäller 47 personer, 37 procent av de 130.

Totalt vill 47 personer *fortsätta* som egenföretagare i Sverige och bland dem som *inte* har tidigare erfarenhet som egenföretagare finns 90 personer som vill starta eget. Detta gör att sammanlagt 137 personer, nio procent av hela undersökningsgrup-

pen, vill starta egna företag i Sverige. Av dessa är 117 män och 20 kvinnor.

Någon fråga om i vilken bransch man vill starta företaget ställdes inte. Av de som vill starta eget företag är 58 procent högutbildade och 37 procent lågutbildade. Övriga har utbildning, men det är oklart på vilken nivå. Bland dem som har gymnasium eller högskoleutbildning är utbildningar inom *teknik och tillverkning, allmän bred utbildning* samt *handel och administration* vanligast.

Hela 85 procent av de 137 hade yrkeserfarenhet när de kom till Sverige. Finmekaniker, maskin- och motorreparatörer samt chefer för mindre företag och enheter är de tre största yrkesgrupperna här och står tillsammans för yrkeserfarenheten hos en tredjedel av dem som vill starta eget.

Vilken introduktion har man fått?

Två år i introduktion

Introduktionstiden är i normalfallet högst två år, men kan förlängas med hänsyn tagen till den enskildes behov.

*Introduktionsperiodens längd,
Introduktion för nyanlända invandrare*

Den största gruppen har varit mellan 22 månader och två år i introduktionen. Därefter kommer de som varit mer än två år och sedan de som varit 16–18 månader i introduktion. Att de största grupperna återfinns här återspeglar att många kommuner har en bestämd introduktionstid, ett och ett halvt eller två år. Medianen, det mittersta värdet, är 22 månader¹². För männen är medianen 21 månader och för kvinnorna 23 månader.

För gruppen som varit mer än två år i introduktionen, varierar tiden från person till person, allt från 25 till 34 månader. Dessa personer är också rätt väl spridda över olika stadier i introduktionen, se tabell 5.

De som avbrutit introduktionen har gjort detta efter i genomsnitt 15 månader.

Av dem som var kvar i introduktionen vid tiden för undersökningen har 202 personer varit i introduktionen mer än två år. Vidare har 43 personer, som fortfarande var i introduktion, varit mellan ett och två år i introduktion och ytterligare 15 personer hade varit högst ett år i introduktionen och alltså börjat rätt sent.

¹² Eftersom alla i undersökningsgruppen inte har avslutat sin introduktion än, är medianen här ett bättre mått än medelvärdet.

Tabell 5

Introduktionstidens längd, avslutad eller ej. Antal personer*.

	Är personen kvar i introduktionen i kommunen?				Totalt
	Nej, han/hon är klar	Nej, har avbrutit	Ja, men tillfälligt avbrutit	Ja, han/hon är kvar	
Män					
Tid i introduktionen					
1–3 månader		12		2	14
4–6 månader	2	2	2	2	8
7–9 månader	10	8		2	20
10 månader–1 år	23	7		2	32
13–15 månader	31	12		3	46
16–18 månader	138	7		3	148
19–21 månader	23	5		4	32
22 månader–2 år	182	9	2	24	217
2 år –	47	10	2	109	168
Totalt	456	72	6	151	685
Kvinnor					
Tid i introduktionen					
1–3 månader	3	9	2	1	15
4–6 månader	6	1	4	2	13
7–9 månader	7	1	3	1	12
10 månader–1 år	22	5	2	3	32
13–15 månader	23	9			32
16–18 månader	91	10		1	102
19–21 månader	24	8	2	1	35
22 månader–2 år	154	4	1	7	166
2 år –	50	16	13	93	172
Totalt	380	63	27	109	579

* Det finns ett relativt stort partiellt bortfall (14 procent av männen och 17 procent av kvinnorna) där uppgifter saknas för minst en av frågorna »tid i introduktionen« respektive »är personen kvar i introduktionen i kommunen?«).

Av de som är klara med introduktionen har den största gruppen haft introduktion i 22 månader till två år, precis som gruppen som helhet.

Introduktionen verkar gå i samma takt för män och kvinnor. Det som skiljer sig – mycket lite – är att tre procentenheter fler av kvinnorna än männen har ett tillfälligt avbrott i introduktionen och att två procentenheter fler av männen än av kvinnorna är kvar i introduktionen. Gravitet, vård av sjukt barn eller föräldraledighet är ofta orsaken till att kvinnor har ett avbrott i introduktionen. Det gäller 21 av 38 kvinnor som har ett tillfälligt avbrott. Men de som har tillfälligt avbrott ska återuppta sin introduktion. De är alltså på sätt och vis kvar inom introduktionen, och ser man det så, försvinner skillnaden mellan könen nästan helt.

Tabell 6

Var i introduktionen befinner sig individen? Män och kvinnor. Procent.

	Män	Kvinnor
Klar	63,3	63,1
Avbruten	10,1	9,9
Tillfälligt avbruten	1,3	4,6
Kvar	23,1	20,7
Har inte påbörjat	1,8	1,8

Introduktion på deltid

Hur många timmar per vecka har personen haft introduktion, dvs. svenskundervisning, praktik och annat exklusive självstudier? Den största gruppen, 35 procent, har haft introduktion 11 till 20 timmar per vecka. Nästan lika många, 33 procent, har haft introduktion 21 till 30 timmar per vecka. Upp till heltid, från 31 till 40 timmar per vecka, har 23 procent haft. Knappt en procent hade *mer* än 40 timmar i veckan medan sju procent hade tio timmar eller mindre i veckan.

Männen får fler veckotimmar. Mer än 20 timmar per vecka har 61 procent av männen och 52 procent av kvinnorna haft. Högst 20 timmar per vecka har 38 procent av männen och 47 procent av kvinnorna haft.

Vad får de med högst 20 veckotimmar för insatser? Sex procent av dem har haft någon form av praktik under introduktionstiden. Majoriteten deltar i svenskundervisning *utan* regelbunden varvning med praktik och får sällan andra insatser än svenska, data, samhällsinformation och alfabetiseringskurs. När svenskan varvas med någon form av praktik omfattar introduktionen oftast mer än 20 timmar per vecka.

Personer som deltar i alfabetiseringskurs utgör 13 procent av dem som deltar på högst halvtid. En analys av dessa som deltar i alfabetiseringskurs och har högst 20 veckotimmar visar att det främst rör sig om yngre personer, 73 procent av dem är under 45 år.

En av fyra som deltar på högst halvtid får även rehabilitering eller medicinska insatser.

I alla kommuner förekommer olika varianter av veckotid. I storstäderna, både i Stockholm, Göteborg och Malmö, får halva gruppen högst 20 veckotimmar och den andra halvan mer än 20 timmar.

Fyra till fem månaders fördröjning

För ungefär halva gruppen (39 procent av männen och 47 procent av kvinnorna), har introduktionen fördröjts, inte påbörjats

Tabell 7

Varför har personens introduktion fördröjts, blivit avbruten eller inte påbörjats?

	Antal svar	Män %	Kvinnor %	Totalt %
Väntetid inför start av svenskundervisning	218	28	26	27
Väntetider för gruppinfo/nybesök/hälsoundersökning	157	24	15	19
Sjukdom/psykiska problem.	122	12	18	15
Problem med barnomsorg, skola, t.ex. väntetid m.m.	112	2	26	14
Graviditet/föräldraledighet m.m.	89	0	22	11
Personen har fått arbete på den öppna arbetsmarknaden.	67	13	4	8
Problem med bostad	51	6	6	6
Personen anmält sig sent/utlandsvistelse/ej nåtts av kallelse/ adressändring/flyttat från landet	38	7	3	5
Avvaktn på familjeåterförening. Familjemedlem anlant	37	7	2	5
Personen önskade inte delta i introduktionen	36	7	2	4
Behov av särskilt stöd p.g.a. upplevelser under flyktingskapet	31	3	4	4
Sociala skäl/kontakt med socialförvaltningen/familjeskäl	22	4	2	3
Andra administrativa fördröjningar/omorganisation/Arbetsbelastning	17	2	2	2
Flyttning inom landet	15	2	1	2
Funktionshinder	13	2	1	2
Övrigt	11	0	2	1
Väntetid inför af-åtgärd	7	1	1	1
Pensionsutredning, äldre – över 55 år.	5	1	0	1
Förtidspension	3	1	0	0
Totalt	1 054			

Svar finns för 808 personer*, därav 401 män och 407 kvinnor. Flera svarsalternativ kunde anges.

* För 777 personer uppges introduktionen ha fördröjts, avbrutits eller inte påbörjats. Frågan om orsaker har besvarats för ytterligare 31 personer; för vilka svar saknas på frågan om introduktionen fördröjts, avbrutits etc.

eller blivit tillfälligt avbruten¹³. Den genomsnittliga fördröjningen har varat i fyra till fem månader. Rätt många av kvinnorna, 27 procent, blev fördröjda åtta månader eller mer. Bland männen blev 15 procent fördröjda lika länge.

Till detta kommer 146 personer som avbrutit sin introduktion helt och hållet (ca 10 procent vardera av männen och kvinnorna).

Väntetid inför start av svenskundervisning är den vanligaste orsaken till att introduktionen fördröjts eller blivit avbruten, för både män och kvinnor. För kvinnor är sådan väntetid en lika vanlig orsak till fördröjningen som problem med eller väntetider inför barnomsorg. Därefter kommer – för kvinnorna – graviditet/föräldraledighet och sedan sjukdom.

13 Av dessa har 26 personer inte alls påbörjat sin introduktion.

Tabell 8

Hur ser situationen ut för personen för närvarande?

	Antal svar	Män %	Kvinnor %	Totalt %
Vet inte	499	35	33	34
Svenskundervisning inom introduktionen	272	17	20	19
Annat	240	17	16	16
Arbete som anställd	153	15	5	10
Studier på grundskolenivå	116	7	9	8
Studier på gymnasienivå	95	6	7	7
Arbetslös	74	7	2	5
Föräldraledig med föräldrapenning	67	0	9	5
Sjukskriven	42	3	3	3
Arbetsmarknadspraktik inom introduktionen	33	3	2	2
Arbete i hemmet/skötsel av egna barn utan lön	25	0	3	2
Arbete i form av Af-åtgärd	20	2	1	1
Studier på högskole- /universitetsnivå	18	1	2	1
Arbete som egen företagare	16	1	1	1
Förtidspensionär	3	0	0	0
Totalt	1 673			

Svar finns för 1 459 personer, därav 777 män och 681 kvinnor. Flera svarsalternativ kunde anges.

För männen är barnomsorg och föräldraledighet knappast någon orsak till fördröjningar. För dem är det istället väntetider inför andra former av uppstart av introduktionen som kommer som tvåa. Därefter följer att man fått arbete: 51 av de 67 personer som fått arbete är män. På fjärde plats för männen anges sjukdom som orsak. Se tabell 7.

För de 26 personer som inte alls påbörjat sin introduktion (vilka ingår i tabell 7) är den vanligaste orsaken att man fått arbete (10 personer). Därefter följer sjukdom (5 personer), föräldraledighet (4 personer) och att man ej önskat delta (3 personer).

Var tionde arbetar

För 499 personer, ca en tredjedel av hela undersökningsgruppen, vet handläggarna inte hur situationen ser ut vid tiden för undersökningen, främst för att många redan avslutat introduktionen¹⁴. Men man vet vad två tredjedelar gör. Vanligt är att man

14 De fem kommuner som svarat med flest »vet ej« på frågan om hur personens situation ser ut för närvarande återfinns bland de tio kommuner som också tagit emot flest personer. Det tyder på att det är i de större städerna man inte »vet«, men tycks också hänga ihop med att introduktionen är avslutad innan tiden för undersökningen. I vissa fall uppges omorganisation som orsak till att man besvarar många frågor med »vet ej«.

är kvar i svenskundervisning inom introduktionen. Sammanlagt tjugo procent arbetar som anställda, har arbete i form av af-åtgärd eller deltar i arbetsmarknadspraktik. Se tabell 8.

För de flesta, tre av fyra, gäller endast ett av alternativen, men flera svar kunde anges och två av alternativen gäller för ungefär var femte person. För övriga gäller tre eller fyra av alternativen.

Männens och kvinnornas situation skiljer sig åt i det avseendet att en större andel av männen arbetar som anställda medan en större andel av kvinnorna är föräldralediga.

De flesta har en introduktionsplan

Kommunen och den nyanlände ska gemensamt utforma en individuell introduktion. Den enskilde och kommunen har båda ansvar för att introduktionen blir framgångsrik. Introduktionen ska beakta den nyanländes utbildning, kunskaper och erfarenheter från hemlandet. Samtidigt ska den nyanlände ges förutsättningar för att skapa sig en realistisk bild av sina möjligheter i Sverige.

Därför måste introduktionen uppfylla vissa kriterier, bl.a. att en individuell introduktionsplan utformas tillsammans med den nyanlände.

*Förutsättningar för introduktionen
Introduktion för nyanlända invandrare*

Kommunen ska, tillsammans med den enskilde, regelbundet följa upp introduktionen med syfte att förbättra och individualisera dess innehåll.

*Introduktionsperiodens längd
Introduktion för nyanlända invandrare*

Majoriteten har fått en individuell introduktionsplan upprättad. Nästan samtliga av dem har fått ta del av planen, även om en tiondel inte fått ta del av den på sitt modersmål¹⁵. Skriftliga översättningar är inte särskilt vanliga, endast 14 procent av dem som har en introduktionsplan har fått sådana. Här finns inga större skillnader mellan könen.

Varför saknar sju procent, 98 personer, en introduktionsplan? Det kan förklaras med att nio av dem inte har påbörjat och 35 personer har avbrutit introduktionen. Övriga borde ha en plan – åtta har tillfälligt avbrott, 28 är klara och åtta är fortfarande kvar i introduktionen. För tio personer saknas uppgift om var i introduktionen de befinner sig.

I vissa kommuner har så gott som samtliga fått ta del av pla-

¹⁵ Ett tänkbart skäl till att man inte får del av planen på sitt modersmål är att man redan kan svenska tillfredsställande.

Tabell 9

Hur många uppföljningar av introduktionen har du genomfört tillsammans med personen?

	Antal	Män %	Kvinnor %	Totalt %
Ingen	54	3	5	4
1–2	254	15	24	19
3–4	339	24	27	26
5–7	285	24	19	22
8–9	111	10	7	8
Fler än 9	280	24	18	21
Totalt	1 323	100	100	100

nen på sitt modersmål. Det gäller Borås, Botkyrka, Gävle, Halmstad, Huddinge, Jönköping, Karlstad, Luleå, Lund, Norrköping, Sundsvall, Södertälje och Uddevalla.

Skriftliga översättningar av introduktionsplanen har man framförallt använt sig av i Eskilstuna och Södertälje där majoriteten har fått en sådan.

Introduktionstiden följs upp

Tre till fyra uppföljningar under introduktionstiden är vanligast. Det är ovanligt att handläggaren inte genomför uppföljning med introduktionsdeltagaren. Hälften av deltagarna deltar i uppföljningar minst fem gånger.

Här finns en viss skillnad mellan könen. Fler än fyra uppföljningar görs med 57 procent av männen mot 49 procent av kvinnorna. Var fjärde kvinna men bara var sjunde man är med vid högst en eller två uppföljningar. Se tabell 9.

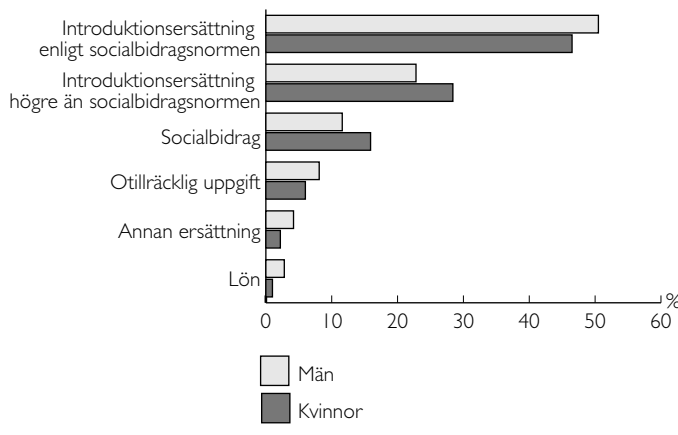
I samtliga undersökningskommuner finns det åtminstone någon eller några som deltagit vid minst fem uppföljningar men de kommuner där flertalet, minst 80 procent, deltagit vid fem eller fler uppföljningar är Gävle, Lund, Nacka, Sundsvall och Umeå. I tre kommuner, Lund, Sundsvall och Umeå har man även gjort en slutlig utvärdering av introduktionen tillsammans med personen.

Introduktionsersättning till tre av fyra

Integrationsverket rekommenderar att kommunerna använder sig av de möjligheter som ges i Lagen om introduktionsersättning (SFS 1992:1068) så att den enskilde uppmuntras att ta egna initiativ. Det ska ha betydelse för var och en om han/hon kan minska sina utgifter, t.ex. genom att minska sina boendekostnader eller

Diagram 2

Form av försörjning under introduktionsperioden.



öka sina inkomster, genom arbete. En prestationsrelaterad introduktionsersättning bör stimulera individen till ansvarstagande och egen försörjning.

*Rekommendationer,
Introduktion för nyanlända invandrare*

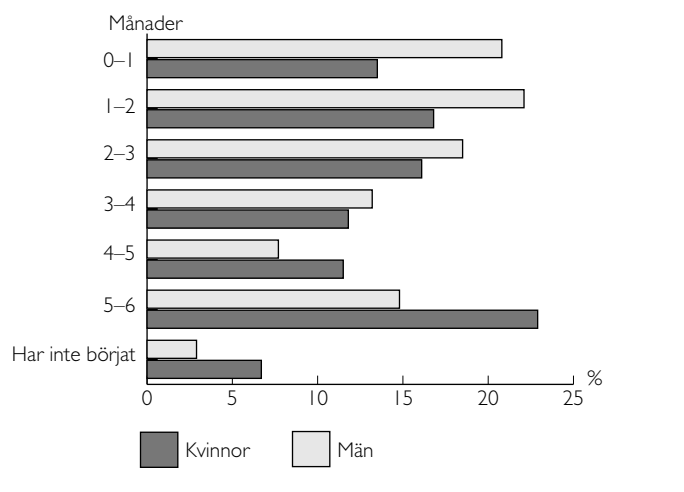
Hur ser försörjningen ut under introduktionen? Nästan hälften har haft en introduktionsersättning som motsvarar kommunens norm för socialbidrag och ytterligare en fjärdedel har haft sådan ersättning högre än socialbidragsnormen. Knappt en femtedel har inte haft introduktionsersättning utan istället antingen socialbidrag (14 procent), lön (2 procent) eller annan form av försörjning (3 procent).

Om introduktionsersättningen ska fungera enligt intentionerna bör den inte reduceras. Men för två av tre som haft egen inkomst har introduktionsersättningen reducerats. Om ersättningen reduceras vid egen inkomst eller inte, tycks hänga samman med vilken typ av introduktionsersättning kommunen använder sig av. När introduktionsersättningen motsvarar kommunens norm för socialbidrag har den reducerats för 86 procent av dem som haft egen inkomst. När introduktionsersättningen är högre än socialbidraget har den reducerats för 22 procent med egen inkomst.

De kommuner som tycks ha genomfört den önskvärda formen av introduktionsersättning fullt ut är Örebro, Borås, Kristianstad och Växjö där ingen reduktion gjorts i något fall. Där har alla med egen inkomst fått behålla hela introduktionsersättningen (i de tre sistnämnda kommunerna är det dock få personer som haft egen inkomst). I Södertälje, Sundsvall och Gävle

Diagram 3

Efter hur många månader efter ankomsten till kommunen påbörjades svenskundervisningen?



har reduktion gjorts i några enstaka fall. Av storstäderna är det Göteborg som bäst lever upp till lagens intentioner. I rätt många av övriga kommuner har vissa personer fått sin ersättning reducerad vid egen inkomst, medan andra inte fått det. En förklaring kan vara att reduktion sker först vid en viss inkomstgräns.

36 personer har enbart haft lön som försörjningskälla, åtminstone tillfälligt, och de återfinns i tolv kommuner. Det tycks röra sig om personer som varit anställda på den öppna arbetsmarknaden. Ytterligare 41 personer har haft någon annan form av försörjning. De bor i elva olika kommuner och har antingen haft studiemedel eller levt på sin partners inkomst, räknats som barn, haft aktivitetsstöd etc.

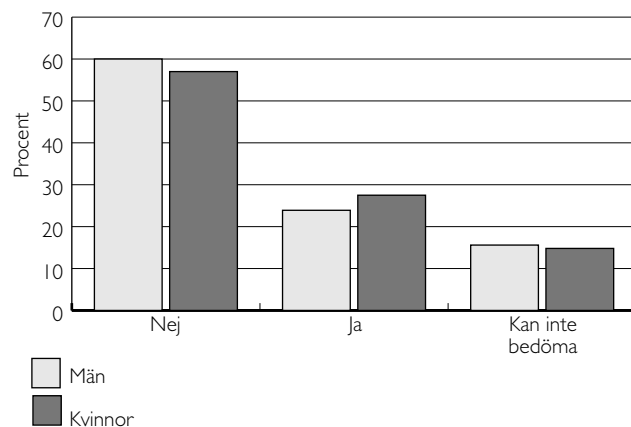
Hälften börjar svenskutbildning inom tre månader

Över hälften, 54 procent, börjar utbildningen i svenska inom de enligt skollagen föreskrivna tre månaderna i kommunen. En femtedel börjar läsa svenska inom fyra till fem månader och för ännu en femtedel startar svenskundervisningen efter sex månader eller ännu senare. Fem procent hade inte börjat läsa svenska vid tiden för undersökningen.

Kommuner där samtliga eller åtminstone fyra av fem börjar sin svenskundervisning inom tre månader är Borås, Karlstad, Jönköping, Luleå, Mölndal, Nacka, Sundsvall och Södertälje. I Stockholm får hälften och i Göteborg och Malmö mer än hälft-

Diagram 4

Får individen/har individen fått utbildning som han/hon behöver för att kunna arbeta inom sitt (tidigare) yrke? Personer som vill fortsätta arbeta inom sitt yrke.



ten vänta på svenskundervisningen mer än tre månader. I ytterligare tre kommuner sker start av svenskundervisning först efter tre månader för mer än hälften.

Orsaker till fördröjningarna tycks vara att kommunen har väntetider inför svenskstart och andra former av start av introduktionen, som t.ex. gruppinformation eller hälsoundersökning. Riktigt långa fördröjningar på ett halvår eller mer beror ofta på sjukdom, på föräldraledighet eller på problem och väntetider i barnomsorg och skola.

Var fjärde får utbildning som behövs inom yrket

Nyanlända invandrare har tidig och för personen relevant kontakt med svenskt arbets- och föreningsliv.

*Delmål för introduktion
Introduktion för nyanlända invandrare*

Över halva gruppen, 889 personer, hade yrkeserfarenhet när de anlände till Sverige. Vid en analys av de 515 personer som vill fortsätta arbeta inom sitt yrke¹⁶ visar det sig att en fjärdedel av dem har fått den utbildning som behövs för att kunna arbeta inom sitt yrkesområde i Sverige.

Kommuner där fler än 40 procent av dem som vill arbeta

¹⁶ Dvs. de 276 personer som vill arbeta inom sitt område plus de 239 som vill detta, men även kan tänka sig att arbeta inom andra områden, enligt svar på fråga 18.

Tabell 10

Varför får personen inte / har inte fått utbildning som anknyter till tidigare yrke?

I tabellen ingår de som har yrkeserfarenhet och som vill arbeta inom sitt yrke.

	Antal svar	Män %	Kvinnor %	% av antal som svarat
Vet ej	78	24	35	27
Problem med svenskinläring, läser svenska	43	16	11	15
Personen har själv uttryckt ointresse	36	14	9	12
Låg prioritering hos arbetsförmedlingen	33	11	12	12
Sjukdom	33	12	9	12
Låg prioritering hos anordnare av svenskundervisning	31	11	11	11
Låg prioritering hos tänkbara arbetsgivare	31	11	11	11
Låg prioritering hos kommunen	24	9	5	8
Det behövs ej	12	5	3	4
Problem barnomsorg, vård av sjukt barn, föräldraledigt, graviditet	11	0	15	4
Arbetar	9	3	4	3
Låg prioritering hos tänkbara yrkesmentorer	5	2	0	2
Diverse problem: eget företag, behöver B-körkort etc.	5	2	0	2
Praktiserat inom området	3	0	3	1
Hög ålder	2	0	1	1
Avbrutit introduktionen	2	1	0	1
Ej validerade betyg	2	0	1	1
Avslutat introduktionen	2	0	1	1
Ej antagits till sådan utbildning	2	1	0	1
Flyttat från Sverige	1	0	0	0
Måste läsa in hela utbildningen för att arbeta inom sitt yrke	1	0	0	0
Sådan utbildning finns ej	1	0	0	0
Svårt med studier p.g.a. ålder	1	0	0	0

Svar finns för 287 personer, därav 212 män och 75 kvinnor.

inom sitt yrkesområde får den utbildning som behövs är Borås, Huddinge, Karlstad, Luleå, Malmö, Sundsvall, Södertälje och Umeå.

Varför får man inte utbildning som anknyter till tidigare yrke?

Det vanligaste svaret är att handläggaren inte vet. Andra vanliga svar är att personen fortfarande läser svenska eller inte kan tillräckligt med svenska för att gå vidare, att personen själv uttryckt ointresse¹⁷, sjukdom samt låg prioritering hos arbetsförmedlingen, hos anordnare av svenskundervisningen eller hos tänkbara arbetsgivare. Att det inte finns något behov av en

¹⁷ Om de som vill arbeta inom sitt område *men också kan tänka sig att arbeta inom andra områden* exkluderas, dvs. endast de som vill arbeta enbart inom sitt yrkesområde undersöks, visar det sig att »personen

sådan utbildning, eller att man haft problem med barnomsorg, vård av sjukt barn etc. är också svar som förekommer.

Den vanligaste orsaken bland männen är problem med svenskinläring. Bland kvinnorna är problem med barnomsorg/föräldraledighet/vård av sjukt barn/graviditet vanligast.

En av tio kan yrkesspråket

För dem som har yrkeserfarenhet och *inte* får den utbildning de behöver för att kunna arbeta i sitt tidigare yrke skulle handläggarna bedöma kunskaperna i svenska. Det gällde den svenska som behövs i det yrke som personen vill arbeta inom.

Frågan har besvarats för 595 personer. Av dem kan var tionde person yrkesspråket, och ungefär var sjunde kan yrkesspråket hjälpligt. Nästan var tredje person kan ännu inte yrkesspråket och för två av fem kan handläggarna inte bedöma svenskan.

Något fler av männen *kan* yrkesspråket medan något fler av kvinnorna kan yrkesspråket *hjälpigt*. Fler av männen än kvinnorna *kan inte* yrkesspråket medan en större andel av kvinnorna än männen anses svåra att bedöma.

Två av tre har inte fått

svenskundervisningen varvad med praktik

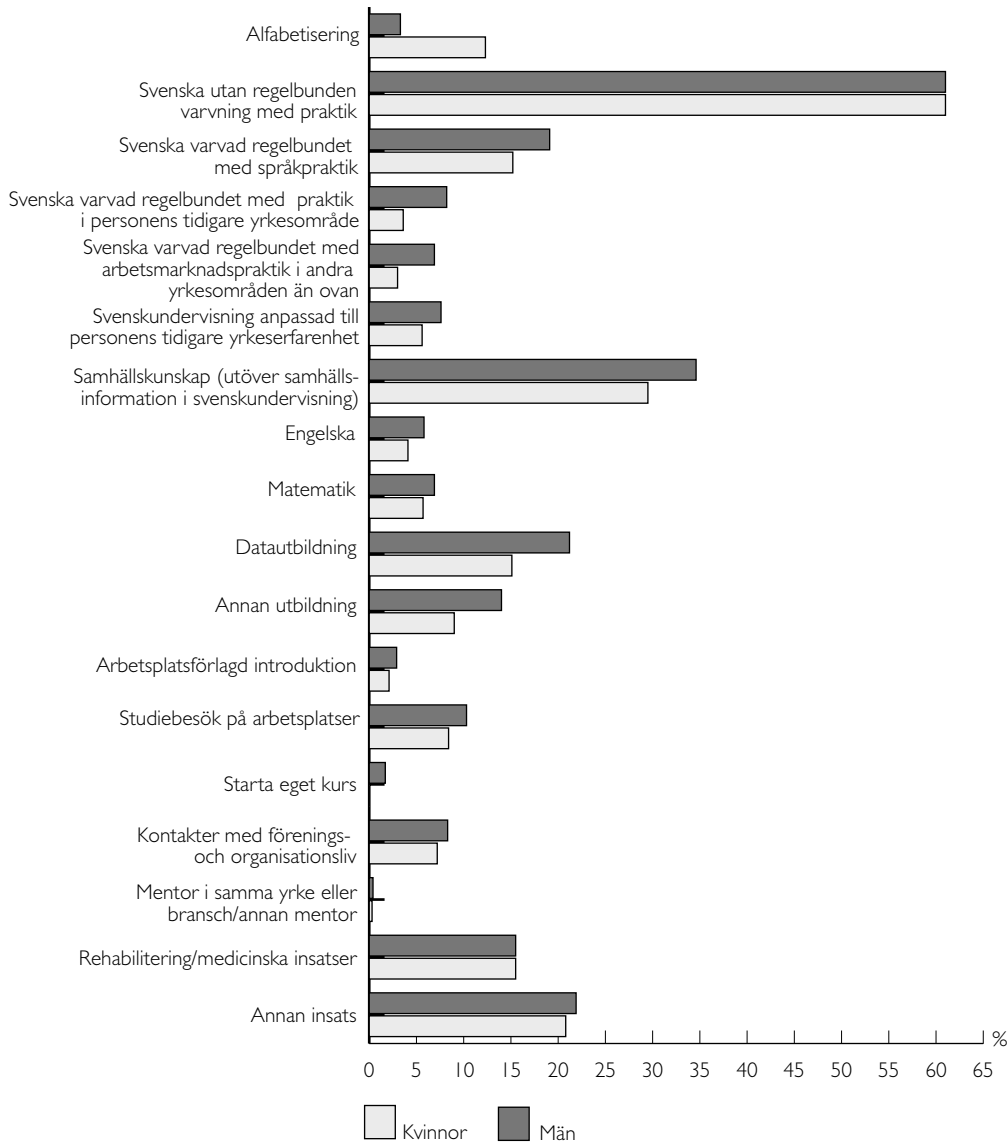
En direkt fråga om vilken introduktion och vilka särskilda insatser som getts under introduktionstiden ställdes.

De flesta har deltagit i svenskundervisning i någon form. Det gäller alla utom 214 personer i den undersökta gruppen. De har istället fått alfabetiseringskurser, samhällskunskap, rehabilitering/medicinska insatser eller andra insatser. Två tredjedelar av dessa 214 uppges klara med introduktionen. Endast nio av dem har ännu inte påbörjat sin introduktion.

Diagram 5 visar att svenskundervisning regelbundet varvad med praktik är ovanligt, både bland män och kvinnor. Överhuvudtaget är alla insatser ovanliga med undantag av svenskundervisning *utan* regelbunden varvning med praktik.

Större andel kvinnor än män har fått alfabetiseringskurs. För svenska utan regelbunden varvning med praktik och rehabilitering/medicinska insatser finns inte några skillnader mellan könen. Övriga insatser har en större andel män än kvinnor deltagit i.

har själv uttryckt ointresse« uppges som orsak för endast fem procent. »Problem med svenska«, »sjukdom«, »vet inte« och »låg prioritering hos tänkbara arbetsgivare« och »låg prioritering hos arbetsförmedling« blir de vanligaste orsakerna, i den ordningen.

Diagram 5**Insatser under introduktionen.**

Vissa har fått flera av insatserna i diagrammet, men 32 procent har endast fått en insats. Två av insatserna har 28 procent fått, 18 procent har fått tre och 11 procent har fått fyra av insatserna. Fem till sju av insatserna har sju procent fått. De flesta som fått svenskutbildning har fått endast ett av »svenskalternativen«, men nio procent har fått två eller tre av dem.

Tabell 11

Vem/vilka har ansvarat för genomförandet av utbildningen?

	Antal svar	Män %	Kvinnor %	% av antal som svarat
Komvux	671	49	52	50
Annan kommunal anordnare än Komvux	562	44	40	42
Statligt utbildningsföretag	127	11	8	10
Privat utbildningsföretag	96	8	6	7
Annan*	95	7	7	7
Studieförbund	64	6	4	5
Högskola/Universitet	28	2	2	2
Folkhögskola	20	2	1	2
Företag med arbetsplatsförlagd undervisning**	19	1	2	1
Frivilligorganisation	14	1	1	1
Totalt	1 696			

Svar finns för 1 341 personer, därav 610 kvinnor och 731 män. Flera svar kunde anges.

* En analys av fritextsvaren vid »annan« visar att man i de flesta fall även här uppgett kommunal anordnare.

** Enligt svar på fråga 29, vilka insatser personen fått, har 37 personer haft en arbetsplatsförlagd introduktion. Möjligen förekommer även arbetsplatsförlagd undervisning där andra än företaget är ansvariga för utbildningen.

Bakom alternativen »annan utbildning« och »annan insats« döljer sig insatser som gymnasium och yrkesutbildning, vardera för två procent av undersökningsgruppen. Dessutom uppges följande aktiviteter där en procent eller färre deltagit: föräldragrupp, kvinnogrupp, språkträning, studiecirkel, yrkessvenska, folkuniversitet, körskola, arbetslivsorientering, folkhögskola, läsläsningsgrupp, flyktingguidenträffar, arbetsmarknadsprojekt, kompletteringsutbildning, högskolesvenska, gruppinfo, föräldraledighet, stödsamtal och vägledning m.m.¹⁸

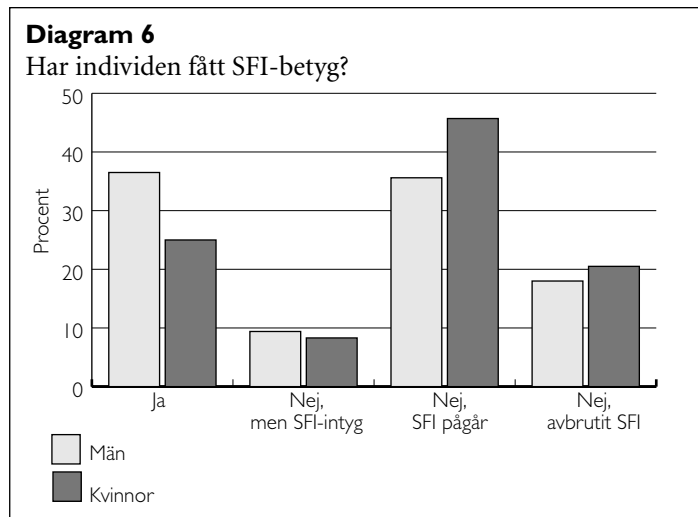
Oftast kommunala utbildningsansvariga

Val av innehåll, pedagogik och metodik i svenskundervisningen ska i första hand styras av den enskildes behov och förutsättningar och detta bör leda till en mångfald av lösningar avseende såväl innehåll som former för undervisningen.

Kommunen erbjuder arbetsplatsförlagd introduktion som ett alternativ för personer som har utbildning i ett yrke.

*Förutsättningar för introduktionen,
Introduktion för nyanlända invandrare*

¹⁸ Detta är aktiviteter som handläggarna skrivit in som fritextsvar. Möjligen har fler personer deltagit i liknande aktiviteter.



Kanske skulle en mångfald av lösningar åstadkommas om kommunerna använde sig av olika utbildningsansvariga?

Det visar sig att Komvux har ansvarat för utbildningen för hälften av personerna och för ytterligare drygt 40 procent har annan kommunal anordnare ansvarat för utbildningen. För ungefär 10 procent har statliga utbildningsföretag ansvarat. Privata utbildningsföretag har stått för sju procent och studieförbund, högskola/universitet, folkhögskola och frivilligorganisationer för några få procent.

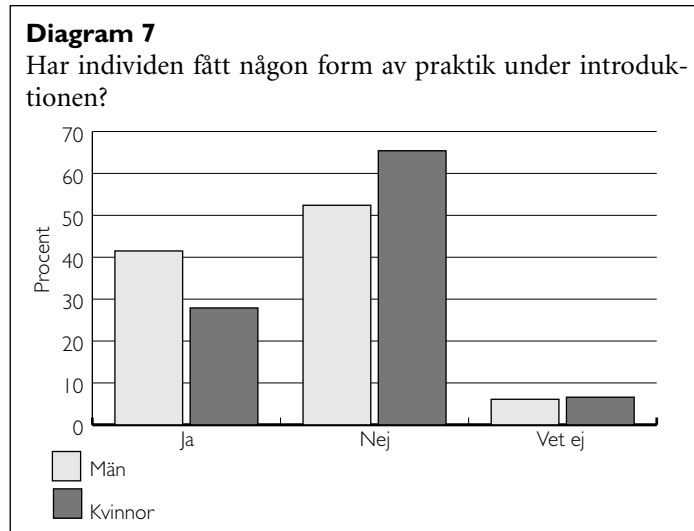
Var tredje har sfi-betyg

Vuxna invandrare har sådana kunskaper i svenska att språket fungerar som ett kommunikationsmedel i såväl vardagsliv, yrkesliv som vid utbildning.

*Delmål för introduktionen,
Introduktion för nyanlända invandrare*

För att ta reda på hur man lyckats förverkliga delmålet rörande svensk kunskaper kan man undersöka hur långt personerna kommit i sfi-undervisningen. Nästan en tredjedel av hela gruppen har fått sfi-betyg. Nio procent har istället erhållit sfi-intyg. För 40 procent pågår undervisningen fortfarande och 19 procent har avbrutit sin svenskundervisning. Andelen män som fått sfi-betyg är signifikant större.

Här återfinns det största bortfallet, frågan har inte besvarats för 171 personer. Nästan två av tre i denna grupp återfinns i Stockholm, vilket kan bero på Stockholms speciella situation där olika aktörer ansvarar för olika delar av introduktionen



och där en och samma handläggare inte följer individuella fall genom hela introduktionen.

Större andel av männen har fått sfi-betyg – ca en tredjedel av männen mot en femtedel av kvinnorna. De som fått sfi-intyg och de som avbrutit undervisningen är mer jämnt fördelade, där skiljer det sig bara en procentenhet mellan könen, men till männens fördel. Något fler av kvinnorna är kvar i svenskundervisningen. Den pågår för 36 procent av männen mot 46 procent av kvinnorna.

Över hälften har inte alls haft praktik

Nyanlända invandrare har tidig och för personen relevant kontakt med svenskt arbetsliv.

*Delmål för introduktionen,
Introduktion för nyanlända invandrare*

Har man fått någon form av praktik under introduktionstiden? Drygt en tredjedel (35 procent) av undersökningsgruppen har haft någon form av praktik. Men 58 procent har inte haft någon praktik alls under introduktionsperioden. För sex procent vet handläggarna inte om de haft praktik eller ej.

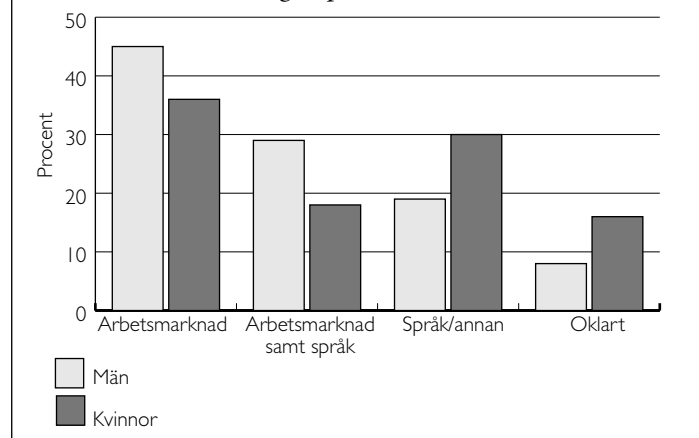
Viktigt här är att påpeka att begreppet »praktik« inte definierats i frågeformuläret¹⁹. Där frågas endast efter om personen haft någon form av praktik och sedan följer ett antal frågor kring arbetsmarknadspraktik. Handläggarna har alltså haft möjlighet

¹⁹ *Språkpraktik* förklaras däremot, i en not i frågeformuläret, som en praktik »med främsta syfte att träna sig att tala svenska«.

Diagram 8

Vilken form av praktik har deltagaren fått?

Procent av de som deltagit i praktik.



att beteckna olika lokala varianter av kontakt med arbetsplatsen som praktik.

Även här finns det skillnader till männens fördel. Drygt 40 procent av männen mot 28 procent av kvinnorna har fått någon form av praktik. Drygt hälften av männen och två av tre kvinnor fick ingen praktik. För övriga har handläggarna svarat »vet ej«.

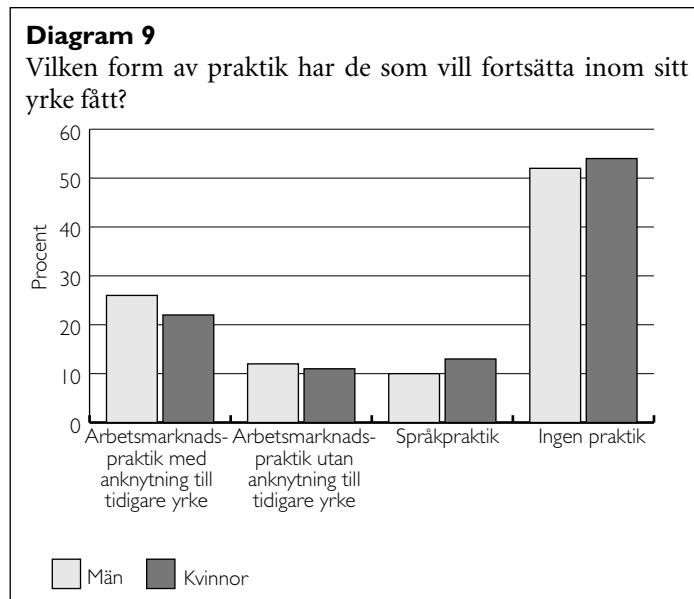
Två av tre i praktik har fått arbetsmarknadspraktik

De som fått någon form av praktik uppgår till 514 personer, en tredjedel av hela undersökningsgruppen. Av dem har

- 66 procent haft arbetsmarknadspraktik (23 procent av hela undersökningsgruppen)
- 49 procent haft språkpraktik eller »annan typ av praktik« (17 procent av hela undersökningsgruppen).²⁰

En större andel av männen än kvinnorna har haft arbetsmarknadspraktik men förhållandet är det motsatta för språkpraktik/annan form av praktik.

²⁰ Det betyder att vissa haft *både* arbetsmarknadspraktik och språkpraktik/annan typ av praktik, och de uppgår till 123 personer. Några personer, 127 stycken, har *enbart* haft språkpraktik/annan typ av praktik. P.g.a partiella bortfall kan typ av praktik inte bestämmas för 46 av de 514 personer som fått praktik. »Annan typ av praktik« har 25 personer haft, men en analys av fritextsvaren visar att det ofta är frågan om någon form av arbetsmarknadspraktik.



Var fjärde som vill arbeta inom sitt yrke har fått arbetsmarknadspraktik som anknyter till yrket

När man endast analyserar de som *vill* arbeta inom sitt yrke, 515 personer av 889 med yrkeserfarenhet, visar det sig att 129 av dem, en fjärdedel, har fått arbetsmarknadspraktik som *anknyter* till tidigare yrke. Men någon form av praktik har ytterligare 115 personer fått. Det betyder att knappt hälften av dem som vill arbeta inom sitt yrke har praktiserat under introduktionen. Här är skillnaden mellan könen mindre, 26 procent av männen och 22 procent av kvinnorna har fått arbetsmarknadspraktik som anknyter till tidigare yrke.²¹

Kommuner där mer än hälften av dem som vill fortsätta inom sitt yrke fått arbetsmarknadspraktik som anknyter till tidigare yrke är Borås, Gävle, Luleå och Sundsvall.

²¹ En större andel än diagrammet (diagram 9) visar har deltagit i språkpraktik/annan form av praktik: 19 procent av männen och 24 procent av kvinnorna. Vissa har nämligen fått både sådan praktik *och* arbetsmarknadspraktik men redovisas inte separat i detta diagram, utan återfinns bland dem som fått arbetsmarknadspraktik.

Tabell 12

Varför får personen inte/har inte fått arbetsmarknadspraktik som anknyter till tidigare yrke?

	Antal svar	Män %	Kvinnor %	% av antal som svarat
Personen har själv uttryckt ointresse.Ville arbeta/göra praktik inom annat område.	73	31	35	32
Vet inte	58	23	33	26
Svag i svenska	29	14	11	13
Låg prioritering hos tänkbara arbetsgivare. Ej gångbart yrke	24	12	8	13
Låg prioritering hos anordnare av svenskundervisning	19	9	8	8
Låg prioritering hos arbetsförmedlingen	18	8	8	8
Sådan arbetsplats/praktikplats finns ej	10	4	4	4
Låg prioritering hos kommunen	8	4	2	4
Sjukdom	7	3	3	3
Låg prioriteringen hos tänkbara yrkesmentorer	5	2	3	2
Vill arbeta så fort som möjligt	5	3	0	2
Ej aktuell (än)	5	3	0	2
Personen studerar annat	4	2	0	2
Hittat egen praktik/har språkpraktik	3	2	2	1
Oklart vilket yrke personen har/ vill arbeta inom	3	1	2	1
Behöver B-körkort etc.	3	2	0	1
Arbetar	2	1	2	1
Ej validerade betyg	1	1	0	0
Totalt	316			

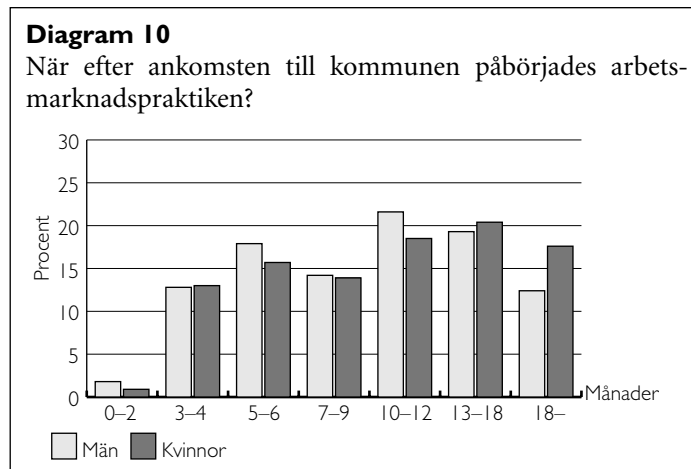
Svar finns för 225 personer. Därav 159 män och 66 kvinnor. Flera svar kunde anges.

Varför får man inte praktik som anknyter till tidigare yrke?

Varför har 225 personer som haft praktik inte praktiserat inom sitt yrkesområde? Detta gäller både dem som ville och inte ville fortsätta inom sitt yrke.

Personen har själv uttryckt ointresse, eller ville arbeta inom andra områden, i ungefär en tredjedel av fallen. Den vanligaste orsaken därefter är att man inte talar tillräckligt med svenska. Låg prioritering hos tänkbara arbetsgivare, hos anordnare av svenskundervisning och arbetsförmedling är andra orsaker. Se tabell 12.

I en fjärdedel av fallen vet handläggaren inte varför personen inte fått arbetsmarknadspraktik inom sitt yrkesområde. Denna grupp fördelar sig rätt jämt över 15 kommuner.



Arbetsmarknadspraktik efter ett år

För att nå målen med introduktionen bör praktiken också vara tidig. Hälften av de som får arbetsmarknadspraktik får vänta mer än nio månader. Diagram 10 visar att spridningen är stor. Svartalternativen *inom 3–4 månader, 5–6 månader, 7–9 månader, 10–12 månader, 13–18 månader* eller *senare än 18 månader* har fått mellan 13 och 21 procent av svaren vardera. Den största gruppen, ungefär en femtedel, har sin första arbetsmarknadspraktik efter 10–12 månader.

De kommuner som utmärker sig här är Jönköping, Kristianstad och Sundsvall där flertalet fått praktik inom ett halvår.

Tre av fyra har fått praktik anpassad till önskemålen

Arbetsmarknadspraktiken tycks anpassas till personens önskemål i hög grad, tre av fyra har fått en arbetsmarknadspraktik som anpassats *helt* eller *delvis* till personens önskemål. Endast en tjugondel har inte fått praktik anpassad till önskemålen och i övriga fall vet handläggaren inte om de fått det eller ej. Här finns inga skillnader mellan könen.

Det vanligaste är att praktiken brukar räcka i en, två eller tre månader. Det gör den för 18, 24 respektive 17 procent. I genomsnitt får personerna arbetsmarknadspraktik som varar 15 veckor. Här finns inga skillnader mellan könen.

Kommuner där minst hälften (av dem som frågan besvarats för) har längre arbetsmarknadspraktik, sex månader eller mer, är Borås, Kristianstad och Malmö.

Handläggarna fick bedöma hur pass kvalificerad arbetsmarknadspraktikens innehåll varit med hänsyn till personens erfarenheter. Den tycks ha varit *kvalificerad* eller *ganska kvalificerad* i nära hälften av fallen. För en femtedel var den *ganska* eller *mycket*

okvalificerad. I över en tredjedel av fallen har handläggaren ansett det svårt att bedöma hur pass kvalificerad praktiken varit.

Arbetsmarknadspraktik inom privat och kommunal sektor

De flesta praktikplatserna återfinns inom den privata sektorn, 43 procent. Inom den kommunala sektorn återfinns 38 procent av platserna. Den statliga sektorn och ideella organisationer har inte stått för mer än tre procent vardera. I övriga fall (åtta procent) vet handläggaren antingen inte inom vilken sektor personen praktiserat, eller så har de lämnat otillräckliga uppgifter (fem procent).

I de flesta kommuner förekommer praktik både inom privat och offentlig sektor, men i två kommuner saknas praktikplatser inom den privata sektorn helt. Där har istället kommunen stått för alla praktikplatser. I tre kommuner saknas kommunala praktikplatser och där har praktiken skett inom den privata och statliga sektorn. I sju kommuner har platser hos ideella organisationer kunnat erbjudas. Det har skett i Borås, Helsingborg, Karlstad, Mölndal, Norrköping, Södertälje och Växjö. De statliga praktikplatserna, sammanlagt elva stycken, återfinns i fem kommuner: Eskilstuna, Göteborg, Karlstad, Linköping och Uppsala.

Var femte har fått utbildningen värderad

Den enskildes utbildning och yrkeskompetens är värderad.

*Delmål för introduktionen,
Introduktion för nyanlända invandrare*

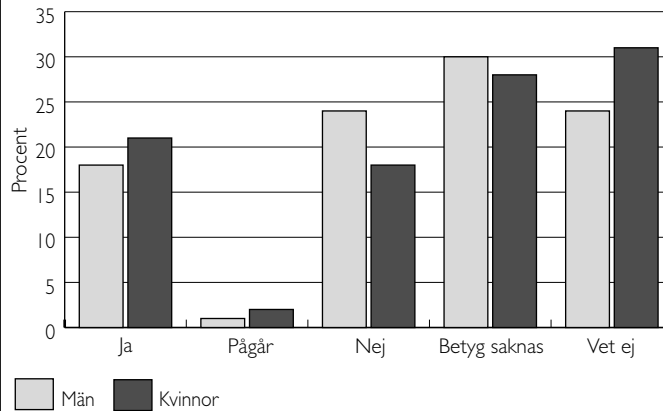
För att nå det övergripande målet, att den enskilde får förutsättningar att försörja sig själv och bli delaktig i det svenska samhället bör den enskildes utbildning och yrkeskompetens värderas.

För 774 personer, som har minst gymnasieutbildning, besvarades frågan om utbildningen blivit värderad. Av dem saknar nästan en tredjedel betyg. En femtedel av de 774 har fått sin utbildning värderad: 0,3 procent (två personer) redan under asyltiden, sex procent under de första tre månaderna, fem procent under fyra till sex månader och sju procent senare under introduktionsperioden. För ytterligare några, ca 2 procent, pågick värdering vid tiden för undersökningen. Men för 22 procent har ingen värdering skett och för 26 procent vet handläggaren inte om utbildningen har värderats eller ej.

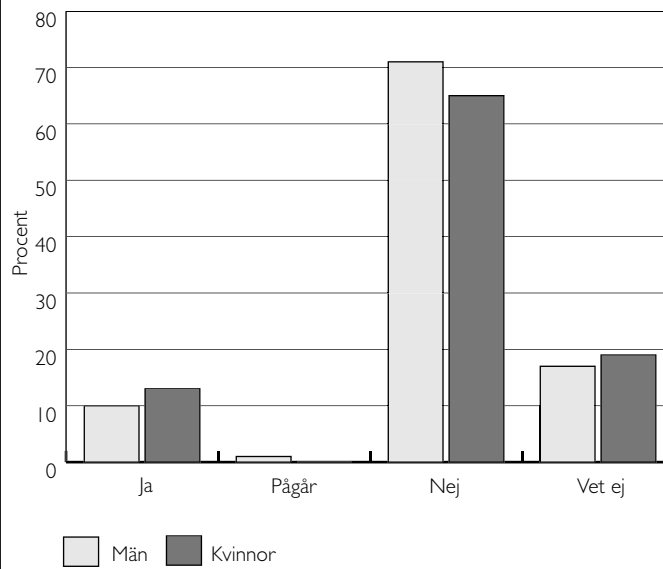
I Luleå och Södertälje har 75 procent och i Huddinge 45 procent av de som har utbildning fått den värderad. I övriga kommuner är värdering mer ovanligt.

Diagram 11

Har personens utbildning/examen blivit värderad i Sverige?
 Procent av antalet män och kvinnor med utländsk utbildning motsvarande minst svenskt gymnasium.

**Diagram 12**

Har deltagarens yrkeserfarenhet blivit värderad eller validerad i Sverige?



Var tionde har fått yrkeserfarenheten värderad

Frågan om yrkeserfarenheten blivit värderad eller validerad i Sverige har besvarats för 876 personer. För hela 70 procent

av dem har ingen värdering eller validering skett. Endast 11 procent har fått sin yrkeserfarenhet värderad eller validerad i Sverige. För en procent pågick värdering eller validering vid tiden för undersökningen och för 18 procent vet handläggarna inte om det skett eller ej.

Värderingen påverkar den fortsatta introduktionen

Hur har värderingen eller valideringen påverkat den fortsatta planeringen av introduktionen? Planeringen har påverkats i *ganska hög* eller *mycket hög* grad för mer än hälften av dem som fått sin yrkeserfarenhet värderad.

För 7 procentenheter fler av kvinnorna än av männen har planeringen påverkats i *ganska hög* eller *mycket hög* grad, och för 18 procentenheter fler av männen har planeringen påverkats i *ganska låg* eller *mycket låg* grad.

Kommuner där mellan 25 och 50 procent fått sin yrkeserfarenhet värderad är Karlstad, Luleå, Nässjö, Sundsvall, Södertälje och Umeå. Inte i någon kommun har mer än hälften fått sin yrkeserfarenhet värderad

De som vill starta företag har ofta fått önskad praktik

Vad har de 137 personer som vill arbeta som egna företagare fått för insatser?

Två av tre ville fortsätta arbeta inom sitt område, men över hälften av dessa fick inte sådan utbildning som behövdes. En tredjedel av dem fick sådan utbildning.

Praktik har 60 procent av de 137 haft. Sådan arbetsmarknadspraktik som anknyter till tidigare erfarenheter har 28 procent fått, och 15 procent har haft annan form av praktik. Hela 90 procent av arbetsmarknadspraktiken har anpassats helt eller delvis till personens önskemål.

Ca 60 personer har haft arbetsmarknadspraktik och hälften av dem har praktiserat inom det privata näringslivet. Fler än var fjärde har gjort sin praktik på kommunala arbetsplatser. Ingen uppges ha praktiserat inom statlig eller ideell sektor.

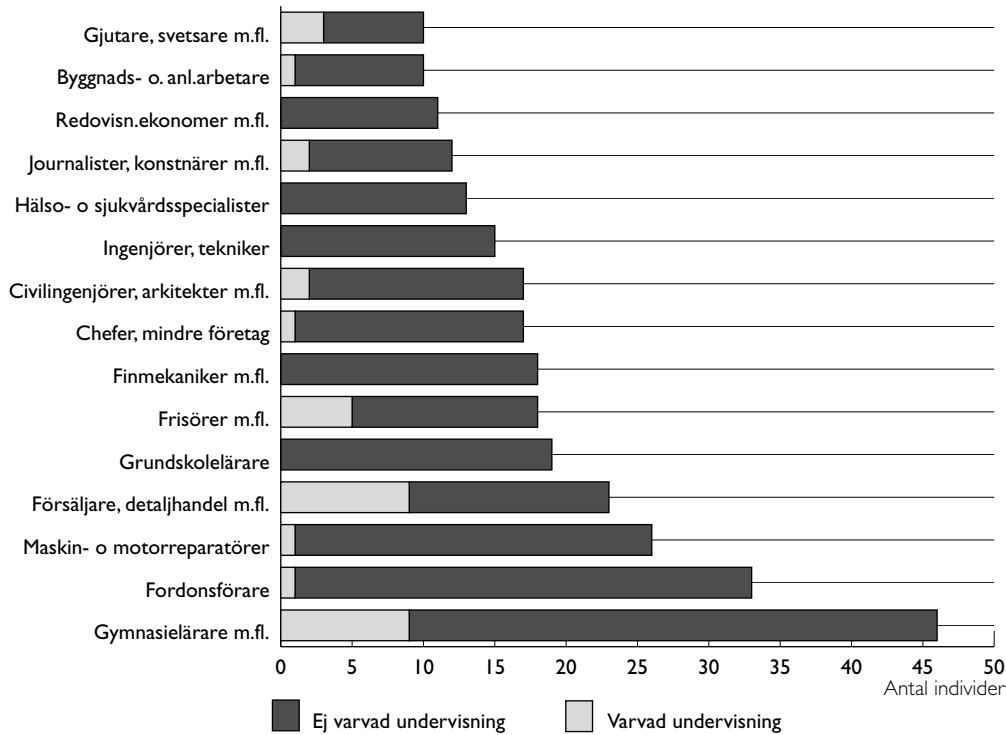
Av dessa 137 personer hade nästan var tionde börjat arbeta som företagare vid tiden för undersökningen.

Introduktion och särskilda insatser i olika yrkesgrupper

En indikation på en individualiserad introduktion är när svenskundervisningen regelbundet varvas med praktik i tidigare yrke. En annan indikation är när svenskundervisningen är anpassad till personernas tidigare yrkeserfarenheter. I detta avsnitt studeras den grupp som anger att de har erfarenhet

Diagram 13

Svenskundervisning regelbundet varvad med praktik i tidigare yrke. Redovisat efter tidigare yrkeserfarenhet.



inom ett yrke när de kommer till Sverige och som vill fortsätta arbeta inom det yrket.

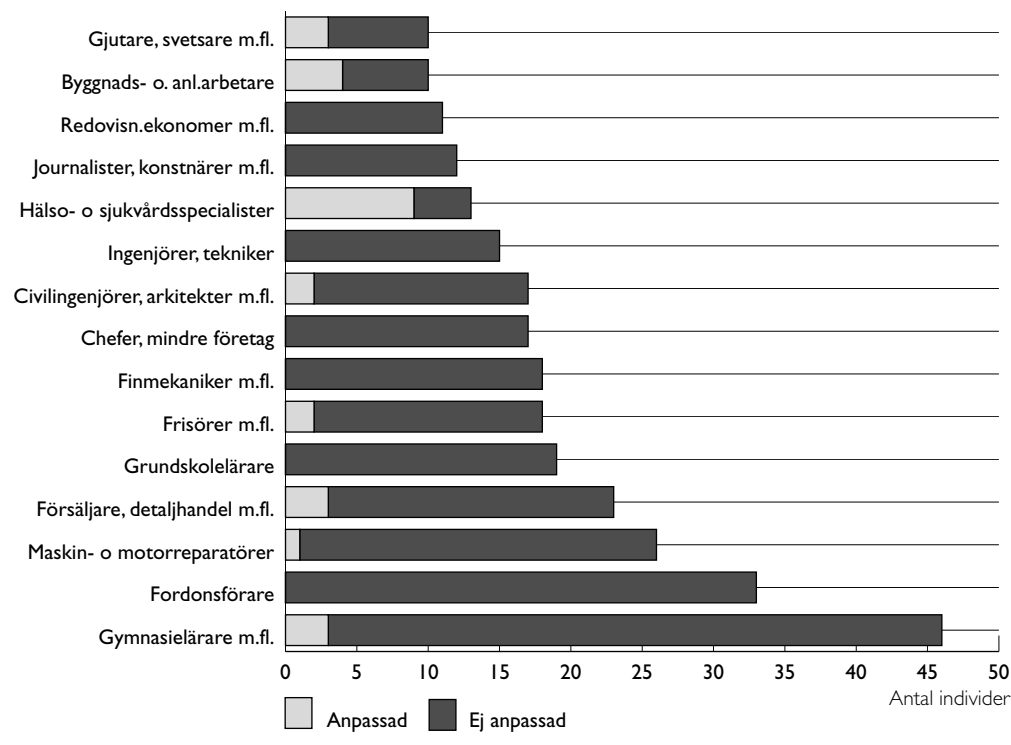
En förklaring till att man inte får praktik i sitt yrke kan vara att yrket inte är gångbart i Sverige. Det visar sig dock att många av deltagarna i introduktionen tycks ha yrken som inte bara är gångbara utan även efterfrågade. Vanligast förekommande yrken bland dem som vill fortsätta inom sitt område är lärare, förare, yrken inom industri, inom detaljhandel eller inom sjukvård.

I diagram 13 visas att svenska varvad med praktik är ovanligt i de flesta av undersökningens största yrkesgrupper. Bland gymnasielärarna får endast 9 av 46 personer en svenskundervisning regelbundet varvad med praktik i tidigare yrke medan ingen fått detta bland grundskolelärare, finmekaniker, ingenjörer/tekniker, hälso- och sjukvårdsspecialister och redovisningsekonomer.

För flertalet är inte heller svenskundervisningen anpassad till tidigare yrkeserfarenheter. Se diagram 14.

Diagram I4

Svenskundervisning anpassad till tidigare yrkeserfarenheter. Redovisat efter tidigare yrkeserfarenhet.

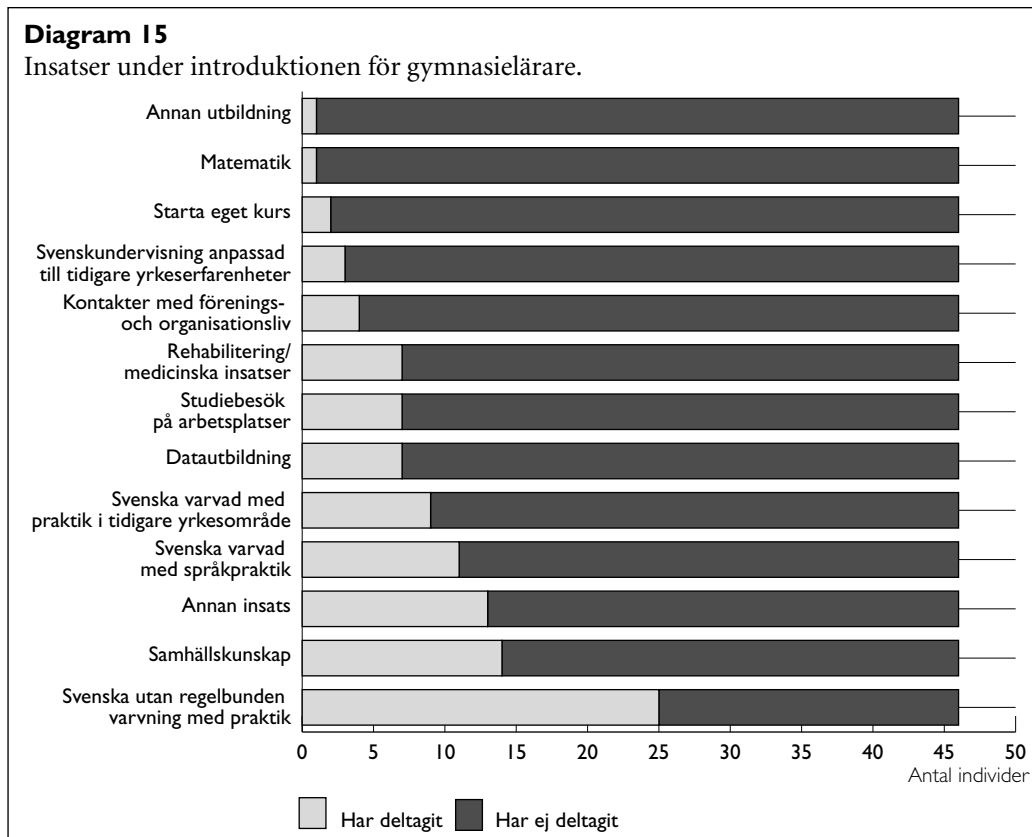


Ett undantag finns och det är yrkesgruppen *hälso- och sjukvårdsspecialister* där flertalet fått anpassad svenskundervisning. Att man bättre kan ta tillvara personers yrkeserfarenheter från hälso- och sjukvård motsägs dock av att ingen av de fem i den mindre yrkesgruppen sjuksköterskor har fått en anpassad svenskundervisning.

Svenskundervisningen tycks inte vara anpassad till tidigare yrke i någon större utsträckning (med undantaget hälso- och sjukvårdsspecialister) och inte heller varvas svenskundervisningen regelbundet med praktik i tidigare yrke.

Frågan är vad yrkesgrupperna får ta del av under introduktionen?

För de två största yrkesgrupperna bland de som vill fortsätta inom sitt yrke, gymnasielärare och fordonsförare, är det vanligt med svenska utan varvning med praktik i tidigare yrke om man är gymnasielärare (mer än hälften) och ännu vanligare är detta om man är fordonsförare. Förvånansvärt få i de båda yrkesgrupperna får annan utbildning som t.ex. samhällskunskap.



Vad man också lägger märke till är hur få det är som har fått kontakter med föreningar, organisationer och fått praktik. Ingen har fått en arbetsplatsförlagd introduktion eller en mentor (i diagrammen finns dessa insatser inte med).

Förekommer samverkan med aktörer i den egna kommunen?

Kommuner, myndigheter och andra berörda aktörer samordnar sitt arbete så att det för den enskilde blir tydligt att alla arbetar mot gemensamt uppsatta mål.

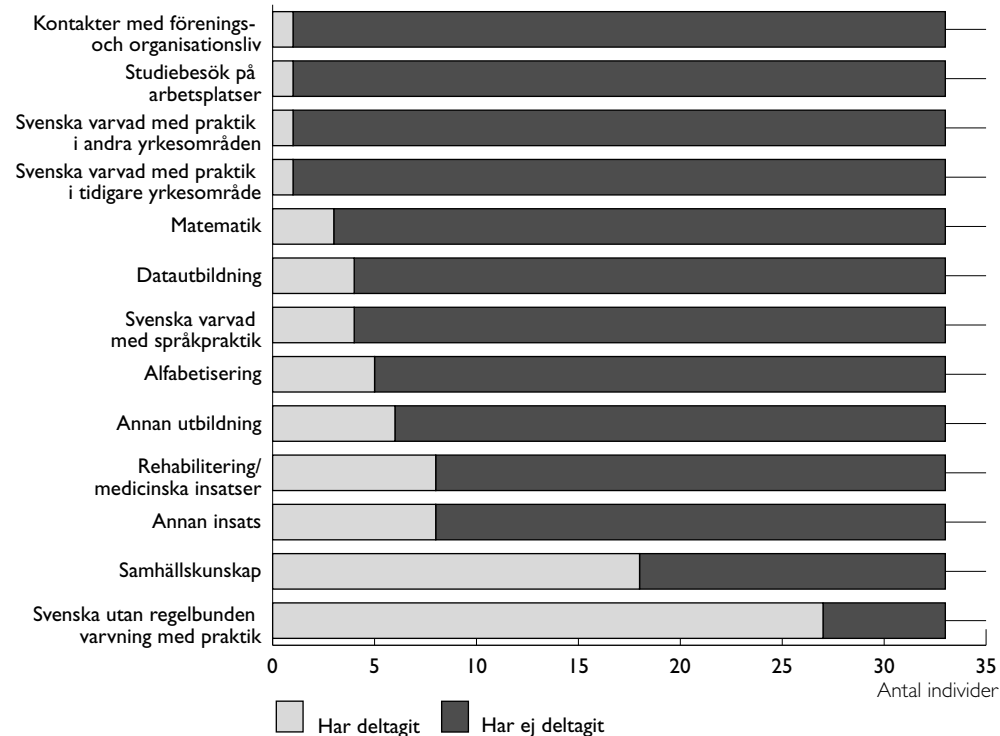
Arbetsförmedlingen ger individen rådgivning för att inriktningen på introduktionsprogrammet ska vara arbetslivsorienterad.

Arbetsförmedlingen erbjuder och bekostar de program och stöd som är möjliga och som kan underlätta den enskildes inträde på arbetsmarknaden.

*Förutsättningar för introduktion,
Introduktion för nyanlända invandrare*

Diagram 16

Insatser under introduktionen för fordonsförare.



Totalt ställdes sex frågor om samverkan. Frågorna har fokuserats på möten i samband med planeringen av introduktionen, antal gånger man träffats för att planera och följa upp introduktionen, arbetsförmedlingens roll under introduktionstiden samt i vilken grad som kommunen samverkar med aktörer utanför den egna kommungränsen.

Gemensamma planeringar för hälften

Vilka träffade personen under planeringsfasen i introduktionen, dvs. under första halvåret 1999? Framför allt träffar så gott som alla en flyktinghandläggare/samordnare. Fler än hälften träffar också en representant för svenskundervisningen och något färre träffar en representant från arbetsförmedlingen. I övrigt är det ovanligt att man träffar andra representanter. En större andel av männen träffar studie- och yrkesvägledare, kommunal praktikanskaffare/arbetsmarknadskonsulent, representant från svenskundervisning och arbetsförmedling.

Tabell 13

Vilka träffade personen i samband med planeringen av introduktionen?

	Antal svar	Män %	Kvinnor %	Procent av antal svar
Flyktinghandläggare eller samordnare	1 367	94	94	95
Socialsekreterare	275	19	19	19
Studie- och yrkesvägledare	228	18	13	16
Kommunal praktikanskaffare/arbetsmarknadskonsulent	236	19	13	16
Representant från svenskundervisning	784	58	49	54
Representant för annan utbildningsanordnare	87	6	6	6
Representant för arbetsförmedlingen	653	51	38	45
Af-rehab	22	2	1	2
Representant för primärvård/landstinget	174	10	14	12
Frivilligorganisation	98	7	6	7
Annan	83	6	5	6

Svar finns för 1 451 personer, därav 778 män och 672 kvinnor. Flera svar kunde anges.

Det är inte ovanligt att man i planeringen endast träffade sin flyktinghandläggare eller socialsekreterare. Mer än var fjärde person träffade ingen annan. Att personer bara träffar flyktinghandläggare eller socialsekreterare förekommer i 20 av de 28 kommunerna.

Knappt fyra av tio träffar en representant för svenskundervisning eller annan utbildningsanordnare *och* en representant från arbetsförmedlingen eller alternativt en kommunal praktikanskaffare i samband med planeringen av introduktionen. I sex av de 28 kommunerna träffade ingen av personerna någon av dessa representanter medan det i fyra kommuner var mer än två av tre personer som träffade representanter från både svenskundervisning och arbetsförmedlingen eller den kommunala praktikanskaffaren.

I tabell 14 visas de kommuner där planeringen inkluderar möte med utbildnings- *och* arbetsmarknadsrepresentanter för minst hälften av personerna. I Luleå träffade så gott som alla personer representanter från både svenskundervisning och arbetsförmedling.

Gemensamma uppföljningar ovanligt

Hur vanligt är det med planerings- och uppföljningssamtal under introduktionstiden, samtal där representanter för andra viktiga aktörer deltar tillsammans med personen och flyktinghandläggaren? I tabell 15 visas att gemensamma planerings- och uppföljningssamtal inte är vanligt förekommande efter kartläggningsfasen. Det är en minoritet som tillsammans med

Tabell 14

Kommuner där merparten vid *planeringen av introduktionen* träffar representanter för utbildning *och* representanter från arbetsförmedlingen eller annan praktikanshaffare.

Kommun	Antal	Procent
Luleå	20	95
Södertälje	52	84
Sundsvall	12	86
Stockholm	300	74
Örebro	26	62
Jönköping	12	50
Växjö	21	60
Botkyrka	30	58

en representant från flyktingmottagningen haft åtminstone ett möte efter kartläggningsfasen med representanter från de vanligaste aktörerna. Vanligast är möten med en representant från svenskundervisningen. Här har 591 personer haft minst ett samtal. Därefter följer samtal med en representant från arbetsförmedling och med en socialsekreterare. Det är mycket ovanligt med planerings- och uppföljningssamtal med en representant från frivilligorganisationer. Att personer endast träffar flyktinghandläggaren eller socialsekreteraren förekommer i 20 av de 28 kommunerna.

Tabell 15

Personer i introduktionen som tillsammans med flyktinghandläggare deltagit i planerings- och uppföljningsmöten med olika aktörer.

I tabellen visas antal personer som haft åtminstone ett möte med respektive aktör.

Aktör	Antal totalt	Män %	Kvinnor %	Totalt %
Socialsekreterare	363	24	28	25
Studie- och yrkesvägledning	307	21	23	21
Kommunal praktikanshaffare	310	26	18	21
Representant för svensk-undervisning	591	41	43	41
Representant för annan utbildningsanordnare	119	8	9	7
Arbetsförmedlingen	367	29	23	25
Af-rehab	15	1	1	0
Primärvård/ landsting	114	7	10	8
Frivilligorganisationer	38	2	3	2

Tabell 16

Antal åtgärder som arbetsförmedlingen vidtagit för personer under introduktionsperioden.

Antal åtgärder	Antal totalt	Män %	Kvinnor %	Totalt %
Ingen	611	34	49	41
1	306	21	20	20
2	246	17	16	17
3	149	13	7	10
4	113	10	5	8
5	54	5	2	4
6	12	1	1	1
7	1	0	0	0
8	1	0	0	0

Arbetsförmedlingen medverkar för två av tre

En fråga ställdes också hur arbetsförmedlingen deltog i introduktionen. Totalt har arbetsförmedlingen medverkat på något sätt för 882 personer, 531 män och 351 kvinnor. Det motsvarar två tredjedelar av hela den undersökta gruppen. För 181 personer har Af vidtagit fler än tre åtgärder. Se tabell 16.

För nästan hälften har arbetsförmedlingen deltagit i kartläggningsfasen i början av introduktionen. Var tredje person har fått individuell rådgivning och arbetsförmedlingen har medverkat i planeringen i slutet för knappt var femte person. För var åttonde person har arbetsförmedlingen medverkat regelbundet under introduktionen. Vidare har arbetsförmedlingen föreslagit en praktikplats för fem procent och föreslagit en arbetsmarknadsutbildning för nio procent. Se tabell 17.

En större andel av männen omfattas av arbetsförmedlingens insatser.

Tabell 17

Olika typer av insatser som gjordes av arbetsförmedlingen för deltagarna i introduktionen.

Åtgärd	Antal totalt	Män %	Kvinnor %	Totalt %
Medverkat i kartläggningsfasen i början av introduktionen	691	52	40	46
Medverkat regelbundet under introduktionen	176	14	9	12
Medverkat i planeringen i slutet av introduktionen	269	21	14	18
Medverkat vid individuell rådgivning	481	40	24	32
Föreslagit yrkesmentor	26	2	1	2
Föreslagit praktikplats	79	7	3	5
Föreslagit arbetsmarknadsutbildning	132	14	3	9
Annan insats	200	14	13	13

Här är bortfallet 7 procent, och procentberäkningen har gjorts på totala antalet personer i den undersökta gruppen.

Tabell 18

Arbetsförmedlingens deltagande i introduktionen.

Grad av deltagande	Antal	Procent
Hög grad av deltagande	224	18
Medelhög grad av deltagande	292	23
Låg grad av deltagande	730	59
Totalt	1 246	100

Arbetsförmedlingen deltar i låg grad i introduktionen för hälften

I tabell 18 har arbetsförmedlingens insatser under introduktionsperioden klassificerats i hög grad av deltagande, medelhög grad av deltagande, låg grad av deltagande.

För nästan var sjätte person (18 procent) har arbetsförmedlingen i en hög grad deltagit under introduktionen.²² För nästan var fjärde person (23 procent) har arbetsförmedlingen deltagit i en medelhög grad. Arbetsförmedlingen deltar i en låg grad för drygt hälften av de 1 246 personer som kan redovisas här.

Det är framförallt i Sundsvall som arbetsförmedlingen deltar i en hög grad under introduktionen (för 9 av 14 personer) samt i Eskilstuna (24 av 58 personer). Arbetsförmedlingen i Eskilstuna har också föreslagit yrkesmentorer för 16 personer vilket är överlägset flest bland de 28 kommunerna. På ytterligare fem arbetsförmedlingar har man föreslagit yrkesmentorer i enstaka fall.

Arbetsförmedlingen deltar mer i männens introduktion

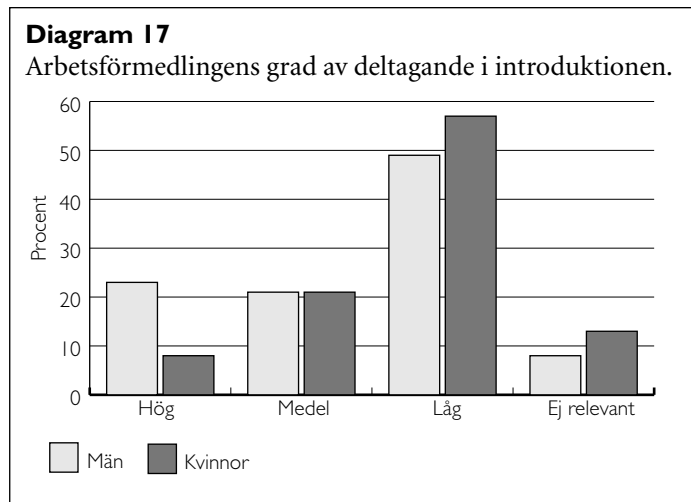
Diagram 17 visar att arbetsförmedlingen deltar i en hög grad för en större andel män än kvinnor. Motsatsen gäller för låg grad av deltagande.

Analysen visar att arbetsförmedlingen medverkar i en betydligt större utsträckning för både hög- och lågutbildade män i jämförelse med motsvarande grupper av kvinnor.²³ En förklaring skulle kunna vara att arbetsförmedlingen medverkar i en högre grad för individer med yrkeserfarenhet och fler män har yrkeserfarenhet. Det visar sig dock att skillnaden mellan högutbildade män och kvinnor inte bara kvarstår utan förstärks när hänsyn tas till tidigare yrkeserfarenhet.²⁴ Skillnaderna mellan

22 Se bilaga 4 för beskrivning av klassificeringen.

23 Detta samband kvarstår om hänsyn tas till föräldraledighet.

24 Däremot finns inget signifikant skillnad mellan lågutbildade män och kvinnor.



män och kvinnor kvarstår också när hänsyn tas till ålder, till kommunstorlek och till asyltid.

Förekommer samverkan med aktörer utanför den egna kommunen?

Tre frågor ställdes om samverkan utanför den egna kommungränsen. De 17 kommuner som samverkat med andra aktörer utanför kommungränsen har samverkat för sammanlagt 93 personer (sex procent av det totala antalet i undersökningsgruppen).

Sundsvall avviker här kraftigt eftersom man samverkar med aktörer utanför kommungränsen för flertalet av personerna i introduktionen.

Om man exkluderar de tre största kommunerna har samverkan skett för 11 procent av alla 733 personer från de övriga kommunerna. Om exkludering sker av de åtta största kommunerna har samverkan skett för 12 procent. Vidare, om alla utom de tio minsta kommunerna exkluderas så sker även då samverkan för 12 procent. Det betyder att samverkan inte har något samband med kommunstorlek (om man undantar de tre största kommunerna).

Varför sker då inte samverkan?

I så gott som samtliga fall anges att personens behov kan tillgodoses i den egna kommunen. Se tabell 19.

Tabell 19

Skäl till att kommunen inte samverkar med aktörer utanför kommungränsen.

Skäl	Antal	Procent
Personens behov har kunnat tillgodoses inom den egna kommunen	1 273	89
Har inte funnits intresse i den egna kommunen	8	1
Har inte funnits intresse hos aktörer utanför den egna kommunen	5	0
Andra skäl	39	3

Individualisering av introduktionen

Inom ramen för det kommunala introduktionsprogrammet ska kommunen och den nyanlände gemensamt utforma en individuell introduktion.

Val av innehåll, pedagogik och metodik i svenskundervisningen styrs i första hand av den enskildes behov och förutsättningar. Detta bör leda till en mångfald av lösningar avseende såväl innehåll som former för undervisningen.

*Förutsättningar för introduktionen,
Introduktion för nyanlända invandrare*

Två av tre har individualiserad introduktion enligt handläggarnas bedömning

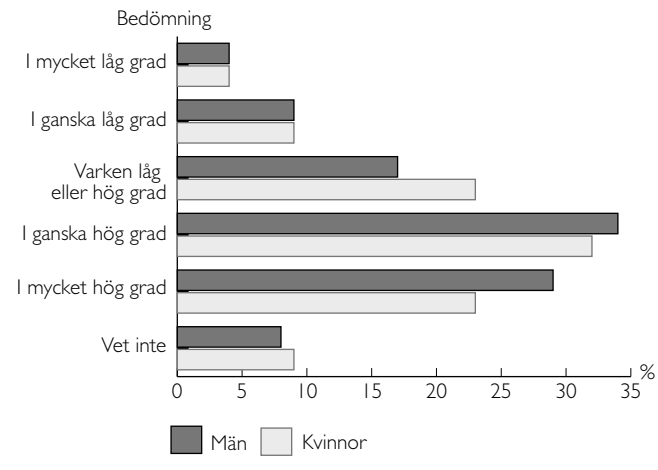
Handläggarna skulle bedöma i vilken grad introduktionen individualiserats till personens förutsättningar, behov och intressen. För 63 procent av männen och 55 procent av kvinnorna bedöms introduktionen i *ganska hög* eller *mycket hög grad* vara individualiserad.

För 13 procent av båda könen har introduktionen individualiserats i *ganska låg* eller *mycket låg grad*.

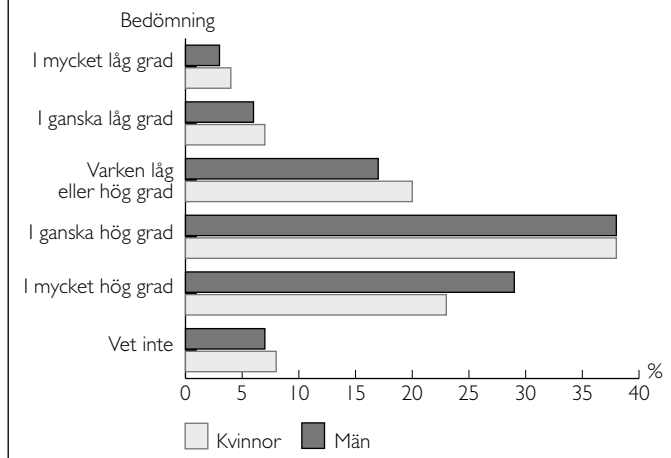
De skulle också bedöma i vilken grad personen haft möjligheter att påverka besluten för introduktionsplaneringen. De flesta, 68 procent av männen och 61 procent av kvinnorna har kunnat påverka planeringen i *ganska hög* eller *mycket hög grad*, menar handläggarna. Cirka en tiondel av både män och kvinnor har endast kunnat påverka planeringen i *ganska låg* eller *mycket låg grad*.

Diagram 18

I vilken grad har introduktionen individualiserats till personens förutsättningar, behov och intressen?

**Diagram 19**

I vilken grad har individen haft möjlighet att påverka beslutet för introduktionsplaneringen?



Har man nått målen?

Var tredje uppnår sina mål

Enligt handläggarnas bedömning har nästan en tredjedel uppnått, eller kommer att uppnå, *sina mål* med introduktionen. Ungefär lika många når delvis sina mål men för var sjätte per-

son vet handläggarna inte och för var tjugonde finns inget mål formulerat.

Var sjunde person når inte sina mål.

Något större andel män än kvinnor uppnår målen enligt handläggarnas bedömning: 35 procent av männen mot 26 procent av kvinnorna. Andelarna som delvis når målen skiljer sig åt med endast en procentenhet. Detsamma gäller andelarna som inte har något mål formulerat. Fem procentenheter fler av kvinnorna når inte målen alls och detsamma gäller den grupp där handläggarna inte vet om personerna når sina mål.

Andra insatser borde ha vidtagits för var fjärde person

Handläggarna bedömer att andra insatser borde ha vidtagits för att nå målen för knappt en fjärdedel av den grupp som hade kända mål formulerade. För hälften av dem anser de inte att andra insatser borde ha vidtagits och för den sista fjärdelen vet de inte. De menar att 17 procent av de män mot 38 procent av de kvinnor som hade kända mål formulerade borde fått andra insatser. För 54 procent av männen och 31 procent av kvinnorna behövdes inte några andra insatser än de som gjorts.²⁵

Av de 208 personer som *inte alls eller i ringa utsträckning* uppnått sina mål, anser handläggarna att 41 procent borde fått andra insatser men att 28 procent inte behövde det. I 30 procent av fallen kan handläggarna inte svara på om de borde fått andra insatser eller ej.

Bättre praktik, bättre insatser från af, bättre sfi

En fråga ställdes också om *vilka* insatser som borde ha vidtagits eller bör vidtas. Svar inkom för 133 personer som fördelar sig enligt tabell 20²⁶.

Det vanligaste är att handläggarna anser att personerna borde ha fått mer, tidigare eller annan praktik än den de fått, eller att praktik och sfi-studier borde ha varvats. Arbetsförmedlingens insatser kunde också ha varit fler eller annorlunda. Sfi-skolan kunde ha fungerat bättre, haft fler studietimmar, varit mer yrkesinriktad eller mer individualiserad. Sociala och medicinska insatser borde ha satts in i vissa fall, och andra borde ha haft möjlighet att få arbetsmarknadskontakter som studiebesök och mentorer. Kompletteringsutbildningar och bättre samverkan mellan aktörerna i introduktionen efterfrågas också. Däref-

25 Frågan om andra insatser skulle inte besvaras i de fall där handläggarna inte visste om personen uppnått/skulle komma att uppnå målen eller när inget mål var formulerat.

26 Här har svaren ej räknats upp till populationsnivå.

Tabell 20

Vilka insatser borde ha vidtagits eller bör vidtas?

	Antal svar
Praktik: språk-, arbetsmarknads-, tidigare, inom sin bransch, varvad sfi/praktik	45
Af: tidigare, mer, bättre, individuell satsning, ej krav på sfi-examen	23
Sfi: mer, bättre, individuell, alternativ, kvällstid, yrkessvenska	20
Sociala/medicinska insatser: tidigare, bättre	16
Arbetsmarknadskontakter: studiebesök, mentor	10
Kompletteringsutbildning	10
Samverkan mellan olika aktörer, främst arbetsförmedling och undervisning	10
Boende: snabbare, bättre	9
Barnomsorg: snabbare	7
Familjeanknytning: förgäves, snabbare, Migrationsverket borde underlättat	7
Validering, yrkesprövning	5
Arbetsmarknadsinriktade insatser	5
Integrering i svensk skola, kontakt med svenskar, kontakt med frivilligorganisation	4
Info om arbetsliv på hemspråk / vad praktik är	2
Alfabetiseringskurs, på modersmål	2
Integrerad språkinlärning, arbete, praktik	2
Mer insatser, språkinlärning	2
Starta eget kurs	2
Dagverksamhet	1
Folkhögskola	1
Skräddarsydd utbildning	1
Handikappanpassning i sfi-lokaler	1
Kunna kombinera arbete/sfi-studier	1
Fortsatt planering/uppföljning	1
Förhindra organisatorisk miss som ledde till väntan	1
Sommarjobb	1
Särvux på hemspråk	1
Tvåspråkig undervisning	1
Körkortskurs	1
<i>I vissa fall har flera svar angetts.</i>	251

ter följer insatser som har med familje- och privatliv att göra. Boende som inte fungerat, väntan på familjeåterförening som tagit tid och kraft samt väntan på barnomsorg har också i vissa fall fördröjt introduktionen.

Samhällets mål

I enkäten ingick också frågan »Hur bedömer du graden av måluppfyllelse för personen utifrån relevanta delmål i Integrationsverkets policydokument för introduktion?«. De delmål som skulle bedömas var följande:

- Vuxna invandrare har kunskaper om svenska samhällsförhållanden och arbetsliv samt om medborgerliga fri- och rättigheter och skyldigheter.
- Vuxna invandrare har sådana kunskaper i svenska att språket fungerar som ett kommunikationsmedel i såväl vardags- och yrkesliv som i utbildning.
- Nyanlända invandrare har tidig och för personen relevant kontakt med svenskt arbets- och föreningsliv.
- Den enskildes utbildning och yrkeskompetens är värderad.
- Invandrare i arbetsför ålder, utan utbildning motsvarande svensk grundskola, har påbörjat kompletterande utbildning/ sysselsättning utifrån sina individuella förutsättningar.
- Nyanlända invandrares eventuella hälsoproblem uppmärksammas. Sjukvård och /eller rehabiliterande /habiliterande insatser erbjuds vid behov.
- Funktionshindrades särskilda behov beaktas så att de kan tillgodogöra sig samhällets service och vara delaktig utifrån sina förutsättningar.

Ungefär hälften av männen tycks ha *ganska hög* eller *hög grad*²⁷ av måluppfyllelse vad gäller den första punkten, kunskaper om svenska samhällsförhållanden, arbetsliv samt medborgerliga fri- och rättigheter och skyldigheter. Något mindre andel av kvinnorna har nått den graden av måluppfyllelse, 38 procent.

Enligt handläggarnas bedömning har 43 procent av männen mot 23 procent av kvinnorna *hög* eller *ganska hög* grad av måluppfyllelse avseende sådana kunskaper i svenska att språket fungerar som ett kommunikationsmedel i såväl vardags- och yrkesliv som i utbildning.

Ungefär hälften av kvinnorna har *låg/ganska låg* grad av måluppfyllelse här.

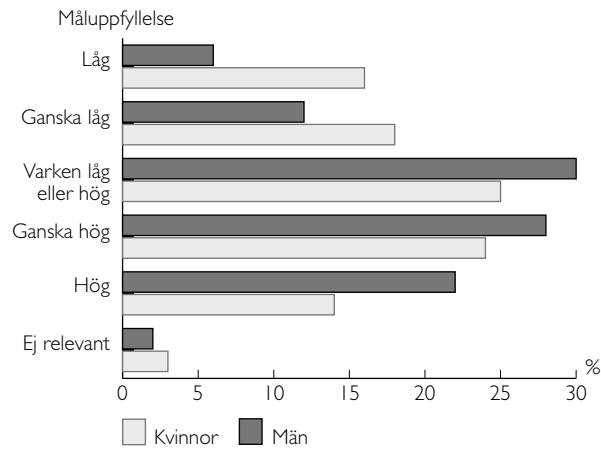
31 procent av männen och 15 procent av kvinnorna bedöms ha tidig och relevant kontakt med svenskt arbets- och föreningsliv. Det gäller dem som bedöms ha *hög* eller *ganska hög grad* av måluppfyllelse. Hälften av kvinnorna har *låg/ganska låg grad* av måluppfyllelse.

Det här introduktionsmålet bedöms som ej relevant för 203 personer, elva procent av männen och 18 procent av kvinnorna.

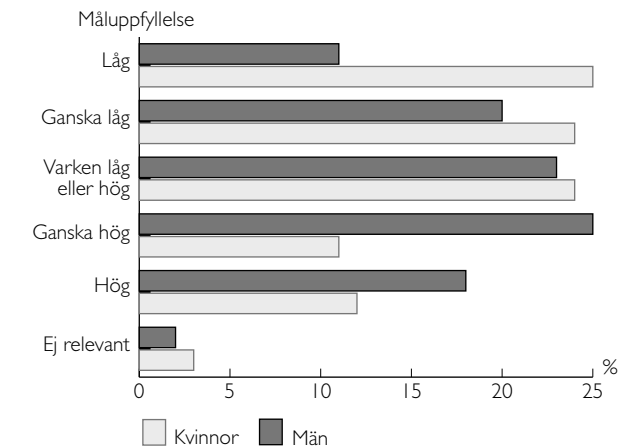
27 Frågeformuläret har här en skala från 1 till 5 (samt alternativet »ej relevant«) som omtolkats till termerna »hög grad«, »ganska hög grad«, etc. vid analysen.

Diagram 20

Deltagarnas kunskaper om svenska samhällsförhållanden, arbetsliv samt medborgerliga fri- och rättigheter och skyldigheter.

**Diagram 21**

Sådana kunskaper i svenska att språket fungerar som ett kommunikationsmedel i såväl vardags- och yrkesliv som i utbildning.

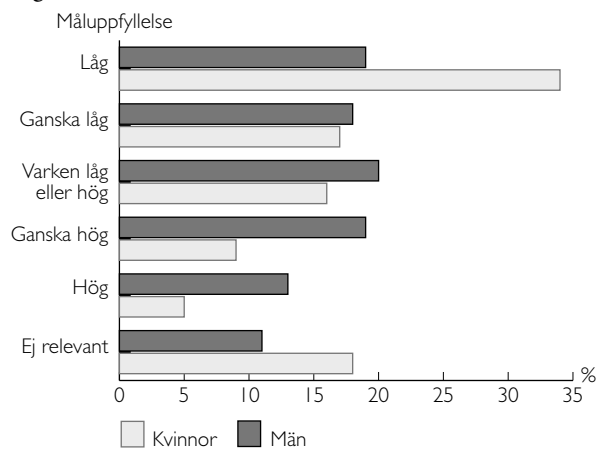


Kanske är de äldre personer som inte ska ut i arbetslivet? Av dessa 203 personer är endast var sjunde över 54 år, vilket tyder på att hög ålder inte kan vara hela förklaringen.

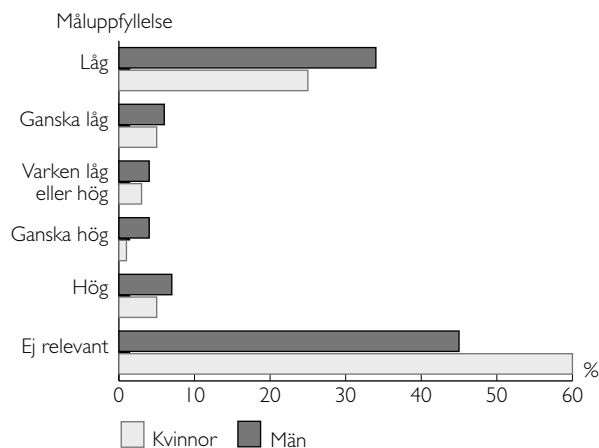
Frågan om utbildningen och yrkeskompetensen är validerad har bedömts som ej relevant för 45 procent av männen och 60 procent av kvinnorna. Det gäller 704 personer, men endast 261

Diagram 22

Tidig och relevant kontakt med svenskt arbets- och föreningsliv.

**Diagram 23**

Yrkeskompetensen eller utbildningen är ekvivalerad/validerad?

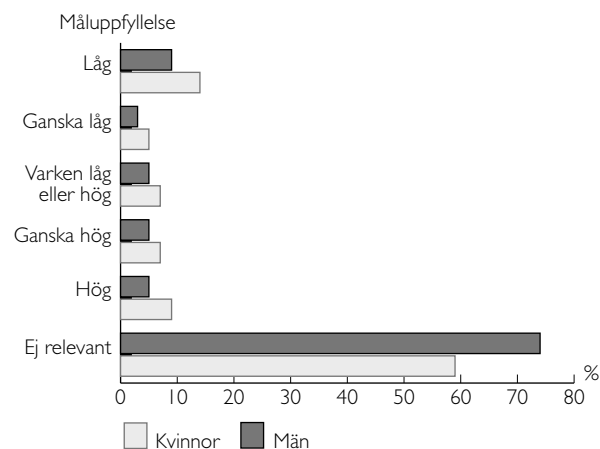


av dem har varken utbildning eller yrke från utlandet. Det betyder att validering/ekvivalering bedöms som ej relevant för 443 personer varav 329 har yrkeserfarenhet och övriga har minst gymnasieutbildning.

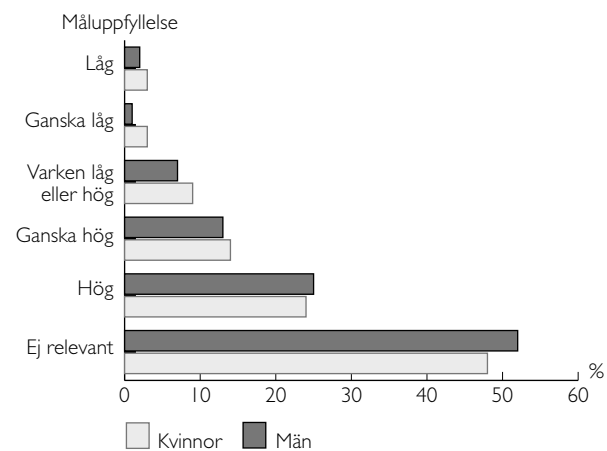
De flesta har bedömts ha låg eller ganska låg grad av måluppfyllelse av ekvivalerad eller validerad utbildning och yrkeskompetens. Det gäller 40 procent av männen och 30 procent av kvinnorna. Endast 10 procent av männen och 7 procent av

Diagram 24

Person utan grundskola har påbörjat kompletterande utbildning/åtgärd utifrån sina individuella förutsättningar.

**Diagram 25**

Eventuella hälsoproblem har uppmärksammats. Personerna har erbjudits sjukvård och/eller rehabiliterande insatser om de behövt det.



kvinnorna bedöms ha *hög* eller *ganska hög grad* av måluppfyllelse i det här fallet.

Personer i arbetsför ålder utan utbildning motsvarande svensk grundskola har påbörjat utbildning/åtgärd utifrån sina individuella förutsättningar. För de allra flesta är den frågan inte relevant, men något fler har *låg* eller *ganska låg grad* av måluppfyllelse än de som har *hög* eller *ganska hög grad*.

För ungefär hälften av både männen och kvinnorna är frågan om måluppfyllelse när det gäller hälsa och sjukvård inte relevant, men 38 procent av båda könen har här *hög* eller *ganska hög grad* av måluppfyllelse. När man exkluderar dem för vilka frågan ej är relevant har 75 procent uppnått *hög* eller *ganska hög grad* av måluppfyllelse.

Den sista bedömningen gäller om en funktionshindrad persons särskilda behov beaktas så att han/hon kan tillgodogöra sig samhällets service och vara delaktig utifrån sina förutsättningar. Denna fråga är relevant endast för sju procent av hela gruppen. Av dem, det gäller 49 män och 48 kvinnor, har 65 procent av männen och 51 procent av kvinnorna *ganska hög* eller *hög grad* av måluppfyllelse.

Utvärdering tillsammans med var tredje

Efter avslutad introduktion ska kommunen utvärdera resultatet.

Kommuner, myndigheter och andra berörda aktörer samordnar sitt arbete så att det för den enskilde blir tydligt att alla arbetar mot gemensamt uppsatta mål.

*Uppföljning av den enskildes introduktion,
Introduktion för nyanlända invandrare*

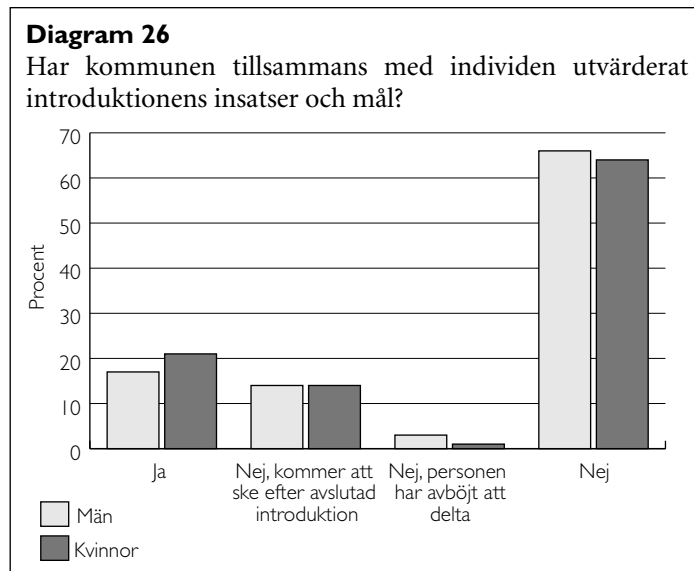
Utvärderas resultatet på individnivå i kommunerna? För var femte person har kommunen tillsammans med personen utvärderat introduktionens insatser och mål. Det har skett för en något större andel – tre procentenheter fler – av kvinnorna än männen. För var sjunde person kommer utvärdering att ske efter avslutad introduktion. Det betyder att sammanlagt en av tre personer deltar i utvärdering av sin introduktion. För två av tre har ingen sådan utvärdering skett, och det gäller både män och kvinnor. Två procent har avböjt att delta.

Flykting-, introduktions-, integrationsmottagning eller motsvarande deltog vid utvärderingen i alla fall utom ett. Annan kommunal förvaltning deltog i fyra procent av fallen. Arbetsförmedlingen deltog för var tionde av dem vars introduktion utvärderats, anordnare av svenskundervisning för var sjunde och annan aktör för sex personer.

Arbetsförmedlingen medverkade vid utvärderingen för 14 procent av männen och 7 procent av kvinnorna. Anordnare av svenskundervisning medverkade för 14 procent av både männen och kvinnorna.

Ca 70 procent av den utvärdering som gjorts har dokumenterats och här finns inga könsskillnader.

Kommuner där de allra flesta får möjlighet att delta i en utvärdering är Helsingborg, Karlstad, Norrköping, Nässjö,



Sundsvall och Umeå. I de tre storstäderna får 60 till 90 procent inte utvärdera introduktionen. I de fall introduktionen har utvärderats har den dokumenterats för samtliga i Helsingborg, Norrköping, Nässjö, Stockholm, Sundsvall och Örebro.

Analys av resultaten

Individualisering

En introduktion som är individualiserad utifrån den enskildes behov och förutsättningar kräver en mångfald av lösningar. Men resultaten från enkätundersökningen tyder inte på en mångfald av insatser. Den insats som dominerar är svenskundervisning utan varvning med praktik, vilket 60 procent av undersökningsgruppen erhållit. Därefter följer samhällskunskap för ca 30 procent, datautbildning för 20 procent och medicinska/rehabiliterande insatser för 16 procent. Övriga insatser har 10 procent eller färre fått. Ungefär en tredjedel av den undersökta gruppen har fått endast en och något färre har fått två av insatserna.

Kanske kan en mångfald av lösningar erbjudas om fler aktörer, t.ex. olika utbildningsansvariga, involveras i introduktionen? Studien visar att Komvux eller annan kommunal anordnare ansvarar för utbildningen för nästan samtliga. Det förekommer att andra än kommunen ansvarar för utbildningen under introduktionen, men i en mycket liten utsträckning. Statliga utbildningsföretag och privata utbildningsföretag ansvarar för utbildningen för några få och studieförbund, högskola/universitet, folkhögskola och frivilligorganisationer för ännu färre.

Personer som har ett yrke och vill fortsätta arbeta inom sitt yrkesområde i Sverige bör få praktik och nödvändig utbildning inom detta. Men endast en fjärdedel av dem har fått sådan praktik. En fjärdedel har också fått den utbildning som behövs för att kunna arbeta inom sitt yrke. Över 80 yrkesgrupper finns representerade, vilket gör det osannolikt att de flesta inte är gångbara på den svenska arbetsmarknaden. Sådan yrkeserfarenhet som inte är gångbar kan ibland med hjälp av kompletteringsutbildningar etc. bli mer anpassad till svenska förhållanden.

För flertalet är svenskundervisningen inte anpassad till tidi-

gare yrkeserfarenheter och inte heller varvas svenskundervisningen regelbundet med praktik i tidigare yrke. Vår analys av de insatser som gjorts för olika yrkesgrupper visar även den att det finns brister i individualiseringen av introduktionen.

Planering och personligt ansvar

För att kommunerna ska ha rätt att erhålla statlig ersättning för flyktingar m.fl. skall en individuell introduktionsplan upprättas.

Nästan samtliga i vår undersökning har fått en plan upprättad. Flertalet får också planen tolkad till sitt modersmål. Skriftliga översättningar är dock inte vanliga. Planen ska vara ett viktigt planerings- och styrdokument och utformas tillsammans med den enskilde. Försvåras inte detta om man som nyanländ inte har tillgång till en utskrift av planen på sitt eget språk? Den enskilde har, likaväl som kommunen, ansvar för att introduktionen blir framgångsrik och bör därför kunna läsa och använda sin egen introduktionsplan.

I Södertälje och Eskilstuna får majoriteten skriftliga översättningar av introduktionsplanen vilket visar att en sådan insats är möjlig att genomföra.

Introduktionsersättning

Integrationsverket rekommenderar kommunerna att använda sig av introduktionsersättning. Ersättningen bör inte reduceras vid egen inkomst eftersom den enskilde ska uppmuntras till att ta egna initiativ.

Studien visar att den vanligaste försörjningskällan i de 28 kommunerna är introduktionsersättning. Tre av fyra personer i undersökningskommunerna får introduktionsersättning. Men i vilken form? Våra resultat visar att bland dem som också har egen inkomst reduceras introduktionsersättningen för två av tre. För dessa fungerar introduktionsersättningen i praktiken som ekonomiskt bistånd.

Borås och Örebro har fullt ut genomfört en introduktionsersättning som inte reduceras vid egen inkomst medan andra kommuner har reducerat ersättningen för vissa personer men inte för andra, vilket troligen beror på att de har en inkomstgräns för avdrag vid introduktionsersättning.

Veckotimmar

Används introduktionstiden effektivt? Knappt en av fyra har mer än 30 timmar introduktion i veckan. De som får introduktion högst 20 timmar i veckan (två av fem) deltar i få insatser.

Endast sex procent av dem har haft någon form av praktik under introduktionstiden. De deltar i de flesta fall i svenskundervisning *utan* regelbunden varvning praktik och får sällan andra insatser än svenska, data, samhällsinformation och alfabetiseringskurs. När svenskan varvas med någon form av praktik är introduktionen oftast på mer än halvtid.

Dålig skolunderbyggnad kanske gör att personen inte »platsar« i de insatser som finns att tillgå? De flesta som får alfabetiseringskurs har högst 20 veckotimmar och utgör 13 procent av dem som deltar på högst halvtid. Kanske anser kommunen att basen med alfabetisering bör läggas innan man kan gå vidare, men det vore ändå möjligt för dessa personer att också delta i någon form av konversationskurser och praktisk samhällsinformation med studiebesök etc. En analys av dem som deltar i alfabetiseringskurs och har högst 20 veckotimmar visar att de flesta är under 45 år. Därför är orsaken inte heller att personerna är äldre och inte orkar mer än halvtid.

Till en del kan lågt antal veckotimmar förklaras med sjukdom och ohälsa – en av fyra som deltar på högst halvtid får rehabilitering eller medicinska insatser.

Tyvärr är enkäten inte konstruerad så att det går att se om få veckotimmar beror på om personen samtidigt lönearbetat, vilket är vad introduktionens form och innehåll ska anpassas efter, enligt de nationella målen²⁸ för introduktion. Vad man kan se är vilka som arbetar vid tiden för undersökningen och det visar sig att en större andel av dem med *fler* veckotimmar har fått arbete.

Variationer i antal veckotimmar förekommer inom alla kommuner, vilket antyder att man anpassar introduktionen till individens förutsättningar att delta, men kan också tyda på att man inte erbjuder olika individer med skilda behov de insatser som skulle behövas.

Svenskundervisning

Enligt skollagen ska svenskundervisningen starta inom tre månader efter ankomsten till kommunen. I föreliggande undersökning börjar halva gruppen läsa svenska inom de stipulerade tre månaderna, men hälften gör det inte. Kommunerna bryter då mot lagen, såvida inte särskilda skäl föreligger. I fem kommuner börjar fler än hälften efter tre månader. Fördröjningarna tycks ofta bero på att kommunen har väntetider inför svenskstart (vilket kan tolkas som att utbudet av svenskundervisning är för litet) och andra former av start av introduktionen, som

²⁸ *Introduktion för nyanlända invandrare*, måldokument för introduktionen, Integrationsverket

t.ex. gruppinformation eller hälsoundersökning. Riktigt långa fördröjningar på ett halvår eller mer tycks ofta bero på sjukdom, på föräldraledighet eller på problem och väntetider inom barnomsorg och skola.

En av tre har erhållit sfi-betyg och nio procent sfi-intyg vid tiden för undersökningen, då alla hade varit minst två år i introduktion (med undantag för ev. avbrott och fördröjningar).

I Integrationsverkets årsbok *Rapport Integration 2001*²⁹ diskuteras orsaker till dåliga resultat inom svenskundervisningen. De kan bero på både individuella och institutionella hinder: dvs. flyktingarnas bakgrund och hälsotillstånd samt en undervisning som inte är anpassad till den enskildes förutsättningar och behov, med grupper där lågutbildade och högutbildade blandas m.m. Dessa hinder tycks ofta förstärka varandra negativt. Riksdagens revisorer, Svenska Kommunförbundet och Integrationsverket anser alla att sfi-undervisningen behöver bli mer individualiserad samt att den bör kombineras med relevant praktik.

Kanske skulle mer frekvent varvning bidra till att sfi-undervisningen lyckas bättre? Drygt var fjärde person får svenskan varvad med någon form av praktik. Övriga får det inte. Svenskundervisning varvad med praktik ger möjlighet att öva språket på en arbetsplats och därigenom lära sig mer svenska, och även fackspråk. Eleven får möjlighet att omsätta de svenskkunskaper som han/hon förvärvat i den teoretiska undervisningen och sedan återkomma till teorin med bearbetade och också nya språkkunskaper. Dessutom ger praktiken kunskaper och erfarenheter av svenskt arbetsliv, vilket är ett av målen för introduktionen. Ett mål som bör underlätta personens planering för framtiden.

Arbetsliv och praktik

Den enskilde bör få *tidig* och *relevant kontakt* med arbetslivet samt ges förutsättningar att försörja sig själv. En person med yrkeserfarenhet ska få en introduktion med inriktning på arbete, t.ex. arbetsplatsförlagd introduktion³⁰, och om det är möjligt inom sitt eget område.

²⁹ *Rapport Integration 2001*, Integrationsverket, sid. 74.

³⁰ Integrationsverkets definition på arbetsplatsförlagd introduktion: Utifrån den enskildes yrkeserfarenhet och förutsättningar genomförs introduktionen på en arbetsplats med handledning av en mentor. Svenskinläringen sker på arbetsplatsen och svenskundervisningen sker genom lärarledd undervisning på arbetsplatsen eller hos utbildningsanordnaren. Introduktionen ska leda till egenförsörjning. Den arbetsplatsförlagda introduktionen ska därför helst syfta till att den enskilde erbjuds anställning, antingen på den arbetsplats introduktionen genomförs eller på annan arbetsplats.

Enkätundersökningen visar på en nedslående verklighet, hela 58 procent har inte haft någon praktik alls, i någon form. Endast 35 procent uppges ha praktiserat under introduktionen. Arbetsplatsförlagd introduktion tycks knappt existera. Endast var fjärde som vill arbeta inom sitt tidigare yrkesområde har fått praktik som anknyter till tidigare yrke. Man får sin första praktik i genomsnitt efter 15 månader i introduktionen.

Undersökningen visar också att de flesta praktikplatser återfinns inom den privata och kommunala sektorn. Statliga praktikplatser saknas nästan helt. Detsamma gäller platser hos ideella organisationer. Om det beror på att praktikansökan inte vänder sig till statliga arbetsplatser/ideella organisationer eller på att dessa inte gärna tar emot praktikanter ger den här undersökningen inte svar på.

Att yrket inte är gångbart på den svenska arbetsmarknaden, är en vanlig förklaring till att det inte satsas på praktik och vidareutbildning inom de yrken som nyanlända har utbildning och erfarenhet inom. I denna undersökning finns över 80 yrkesgrupper representerade vilket gör att det knappast är troligt att flertalet av yrkena inte är, eller inte skulle kunna bli, gångbara i Sverige.

Är t.ex. de fyra största yrkesgrupperna gymnasielärare, försäljare inom detaljhandeln, fordonsförare samt maskin- och motorreparatörer gångbara i Sverige?

- Lärare är en efterfrågad yrkeskår i vårt land. I vissa kommuner finns kompletterande lärarutbildningar för invandrade lärare.
- Olika former av försäljning i hemländerna är inte alltid direkt överförbara till svenska förhållanden, men hänsyn måste tas i varje enskilt fall.
- Fordonsförare behöver utbildning för att få körkort och yrkesförarbevis. Några handläggare påpekar i undersökningen att det inte finns möjlighet att hjälpa den enskilde att finansiera det B-körkort som krävs för att kunna erhålla andra körkort.
- Maskin- och motorreparatörer kan ha erfarenhet som är aktuell på svensk arbetsmarknad, men kan också behöva ytterligare utbildning, (kanske) ofta inom elektronik.

Värdering

Validering/värdering av betyg, intyg och yrke bör ske tidigt så att de fortsatta insatserna kan planeras utifrån hur utbildning och yrke bedöms jämfört med de svenska motsvarigheterna. I annat fall kan målet, egenförsörjning, försenas genom onödiga omvägar. Värdering är också av betydelse när man söker arbete. Om

arbetsgivaren inte anser sig kunna bedöma en utländsk utbildning och yrkeserfarenhet riskerar en sådan ansökan att läggas åt sidan, medan en värdering gör det möjligt för arbetsgivaren att bedöma den sökandes kompetens.

Endast var femte har fått utbildningen (gymnasium och högre) värderad. För en av fyra vet handläggarna inte om utbildningen blivit värderad eller inte. Var tionde har fått sin yrkeserfarenhet värderad, men för två av fem vet handläggarna inte om det skett eller inte. För hela 70 procent med yrkeserfarenhet har ingen värdering skett av yrke.

Att handläggarna inte känner till om värdering skett för så många tyder på att frågan inte är prioriterad i planeringen av introduktionen. Om värdering finns med som en punkt i den individuella introduktionsplanen bör man också, genom kontinuerliga uppföljningar, känna till om värdering skett eller inte. Värderingen bör då också vara av vikt för den fortsatta planeringen.

Vårt resultat visar att i de fall där yrkeserfarenheten blivit värderad har planeringen påverkats av den fortsatta introduktionen i *ganska hög* eller *mycket hög grad* för mer än hälften, enligt handläggarnas bedömning. Det tyder på att en tidig värdering har betydelse för hur introduktionen utformas för den enskilde.

Samverkan

Med Migrationsverket och ev. tidigare bosättningskommun

Överenskommelsen för utveckling av introduktionen av flyktingar och andra invandrare slår fast att informationen från Migrationsverket till kommunerna är bristfällig i samband med att uppehållstillstånd beviljas³¹. Vår enkätundersökning visar det samma. Endast för hälften av dem som vistats i Sverige som asylsökande har kommunerna fått skriftlig dokumentation.

Informationen är även bristfällig mellan kommuner när någon flyttar under introduktionstiden. Handläggaren känner inte till om hälften av de personer som flyttat in i kommunen fått introduktion i sin första bosättningskommun. Varför känner man inte till detta? Det borde utgöra viktig information för planeringen av introduktionen i den nya kommunen.

Kan denna avsaknad av information om tidigare insatser tyda på att den introduktion som ges är generell och inte individualiserad, dvs. det spelar ingen roll vilka insatser den enskilde delta-

31 Bilaga 1, *Överenskommelse om utveckling av introduktionen för flyktingar och andra invandrare*.

git i tidigare, eftersom han/hon ändå erbjuds ett färdigt introduktionsprogram som inte anpassas efter individens behov?

Med andra aktörer inom och utanför kommunen

Enkätundersökningen visar att andra aktörer sällan deltar i introduktionen, varken med insatser eller som ansvariga utbildningsanordnare och till en del även vad gäller praktikplatser³². Vid planeringen träffar fler än var fjärde person endast sin flyktinghandläggare eller liknande. Efter den första planeringsträffen är det ännu ovanligare med gemensamma planerings- och uppföljningssamtal. Arbetsförmedlingen deltar i alltför liten omfattning. Samverkan utanför kommungränsen förekommer mycket sällan.

En bild som tonar fram är en organisation som inte har förmåga eller inte tillåts att involvera omvärlden i de aktiviteter som erbjuds inom introduktionens ram.

Uppföljning

Uppföljningens betydelse för individen

Enligt sociologen Abdul M. Khadim³³ är de individuella introduktionsplanerna sällan ändamålsenliga. Få planer följs upp. Integrationsverket föreslår i en nyutkommen rapport³⁴, att planen utvecklas till ett uppföljningsverktyg över individens introduktion. Där påpekas att individens ansvar och inflytande bör utvecklas ytterligare, såväl i planeringen som igenomförandet av introduktionen.

De flesta får en individuell introduktionsplan upprättad, som ganska enkelt skulle kunna fungera som ett uppföljningsverktyg. Detta tycks dock inte vara fallet, eftersom endast en av tre utvärderar sin introduktion tillsammans med handläggare i kommunen. Andra aktörer saknas oftast vid utvärderingen.

Kontinuerlig individuell uppföljning ger den enskilde möjlighet att påverka och vid behov förändra inriktning på introduktionen. Utvärdering vid avslutad introduktion ger individen möjlighet att identifiera vad han/hon bör satsa på den närmaste tiden.

32 Det gäller inte det privata näringslivet, som har stått för 43 procent av alla praktikplatser för undersökningsgruppen.

33 *Svenskt kommunalt flyktingmottagande, Politik och implementering*, Umeå universitet No 20/2000

34 *Utvecklingen av introduktionen år 2001*, Integrationsverkets rapportserie 2002:3

Uppföljningens betydelse för verksamheten

Abdul M. Kadhim beskriver i sin avhandling det lokala flyktingmottagandet under 1980- och 90-talen som ett område som kännetecknas av en diffus politik, vaga och diffusa mål och låg status. Det politiska engagemanget är lågt. Vidare är många myndigheter och förväntningar inblandade vilket gör att verksamheten och samordningen försvåras. Målgruppen har dessutom svag ställning genom att den saknar rösträtt och politisk makt. Maktlösheten beror också på att man är en mycket heterogen grupp med olika intressen samt att det som nykomling är svårt att ta del i samhällslivet och ställa krav. Detta sammantaget gör det svårt att driva en ändamålsenligt och effektiv introduktion.

Regelbundna uppföljningar av introduktionen skulle kunna stärka flyktingmottagandets ställning på den politiska agendan i kommunen. Om man inte gör dessa uppföljningar och utvärderingar vet man heller inte om verksamheten fyller sina syften och får svårare att införa nödvändiga förändringar. Verksamheten blir diffus och svårtolkad och prioriteras därmed inte i kommunpolitik och förändringsarbete. En samlad bild av introduktionsverksamheten, utifrån individuella uppföljningar som görs tillsammans med deltagarna i introduktionen, medför även att den enskildes röst blir hörd och motverkar därigenom gruppens maktlöshet på den politiska arenan.

Handläggarnas bedömning

I enkäten ställdes frågan: *Enligt din bedömning, i vilken grad har introduktionen individualiserats till personens förutsättningar, behov och intressen?*

Handläggarna bedömer att introduktionen individualiserats i en *mycket hög grad* eller *ganska hög grad* för majoriteten av personerna som deltagit, nämligen för två av tre män och för varannan kvinna.

Detta tycks inte stämma med de övriga resultaten. Vid en analys av dem som hade yrkeserfarenhet när de kom till kommunen och som vill och kan arbeta i sitt yrke kan konstateras att där handläggarna bedömer att introduktionen individualiserats i en hög grad, har hälften *inte* haft någon form av praktik under introduktionsperioden. Detsamma gäller den utbildning personerna fått. Hälften har *inte* fått den utbildning de behöver för att kunna arbeta i sitt tidigare yrke. För halva gruppen medverkar arbetsförmedlingen i en låg grad, drygt halva gruppen har fått sfi-betyg osv.

Det råder alltså en inkongruens mellan handläggarnas bedömning av hur väl introduktionen har individualiserats

och den introduktion som tycks ha förekommit utifrån andra enkätsvar. Kanske detta kan tolkas så att handläggarna gör en bedömning utifrån de förutsättningar (ekonomiska och organisatoriska) som *kommunerna* har idag istället för utifrån individernas förutsättningar.

Handläggarna skulle också svara på om *andra insatser borde vidtagits för att nå personens mål*. Av dem som, enligt handläggarnas bedömning, inte alls eller i ringa utsträckning uppnått sina mål borde – fortfarande enligt handläggarnas bedömning – fler än var fjärde *inte* få andra insatser, och i nästan vart tredje fall kan handläggarna *inte bedöma* om andra insatser hade behövts eller inte. Hur kommer det sig? Med regelbundna uppföljningar samt en utvärdering av introduktionen bör det gå att bedöma om andra insatser hade krävts.

Varför skulle var fjärde inte ha behövt andra insatser? Det kan möjligen bero på

- individen, t.ex. sjukdom och att medicinsk behandling/rehabilitering satts in istället för andra insatser³⁵,
- externa orsaker som individen inte råår på, t.ex. att familjeåterförening tagit tid eller förhinderats, vilket påverkat individens möjlighet att tillgodogöra sig olika insatser,
- att individen faktiskt deltagit i de insatser som kommunen har *möjlighet* att erbjuda?

Handläggarna har också bedömt graden av måluppfyllelse för personen utifrån relevanta delmål i Integrationsverkets måldokument för introduktion. Högst 42 procent av undersökningsgruppen – av män och kvinnor tillsammans – har uppnått något av målen i hög eller ganska hög grad. Det mål som uppnåtts av den högsta andelen är »kunskaper om svenska samhällsförhållanden och arbetsliv samt om de medborgerliga fri- och rättigheter och skyldigheter som gäller i Sverige«, men här saknas andra frågor i enkäten att jämföra med. Detsamma gäller målen »ev. hälsoproblem uppmärksammas« samt »funktionshindrades särskilda behov beaktas« som enligt handläggarna nås i ganska hög eller hög grad för de flesta för vilka frågan är relevant, vilket är positivt. Enkäten ger ingen möjlighet att via svar på andra frågor undersöka hur dessa mål uppnåtts. För övriga mål tycks handläggarnas bedömning stämma rätt väl med övriga resultat från enkäten.

Här finns dock ett resultat man kan fundera över, målet »personens utbildning och yrkeskompetens är validerad«, bedöms som *ej relevant* för 443 personer som har antingen yrkeserfarenhet eller minst gymnasieutbildning. Validering är mycket viktig.

35 Av dem som enligt handläggarna borde fått andra insatser har 24 procent deltagit i rehabilitering/medicinska insatser under introduktionen.

En positiv tolkning skulle vara att dessa personers utbildning och yrke är direkt jämförbara med svenska motsvarigheter, så att ingen validering behövs.

Män och kvinnor

Enkätundersökningen uppvisar skillnader mellan könen vad gäller insatser under introduktionen.

En jämförelse mellan män och kvinnor visar att *männen*

- har introduktion under fler veckotimmar,
- deltar i fler uppföljningar av introduktionen,
- deltar i fler typer av insatser,
- erhåller godkänt sfi-betyg i större omfattning,
- praktiserar i större andel,
- har arbetsmarknadspraktik i större andel,
- omfattas av arbetsförmedlingens insatser i större andel,
- uppnår i högre grad sina egna mål med introduktionen, enligt handläggarnas bedömning,
- uppnår i högre grad de nationella delmålen i introduktionen rörande kunskaper om det svenska samhället, svenskkunskaper samt arbetsliv, enligt handläggarnas bedömning.
- får i mindre omfattning introduktionen fördröjd en längre tid, åtta månader eller mer.

Varför uppstår dessa skillnader? En förklaring skulle kunna vara att skillnaderna har institutionella och/eller individuella orsaker: dvs. könsdiskriminering inom introduktionsverksamheten och/eller att en del av kvinnorna, kanske p.g.a. de könsrollsmönster som råder i hemlandet, inte har klart definierade mål att ta sig ut på arbetsmarknaden. Detta kan inte utläsas ur enkäten.

Vad som kan utläsas är att kvinnornas avbrott och fördröjningar i introduktionen främst beror på föräldraledighet, vård av sjukt barn och väntetider inom barnomsorgen, vilket inte är fallet för männen. En något större andel av kvinnorna än männen får introduktionen fördröjd, och en större andel av kvinnorna får introduktionen fördröjd en längre tid: åtta månader eller mer (främst beroende på väntan inför barnomsorg o.d.). Skillnaden är dock inte tillräckligt stor för att förklara varför kvinnorna i så stor utsträckning får färre och sämre insatser under introduktionen. De långa fördröjningarna bland kvinnorna påverkar inte heller introduktionsperiodens längd: män och kvinnor är kvar, avbryter, har tillfälligt avbrott samt blir klara med introduktionen i lika stor utsträckning. Ansvaret för barnen tycks därför *inte* förklara varför kvinnorna får sämre introduktion.

En förklaring skulle kunna vara den utbildning och yrkes-

erfarenhet man har med sig. En betydligt större andel män än kvinnor har tidigare yrkeserfarenhet. En större andel av männen är också högutbildade. Lågutbildade kvinnor har oftast inte yrkesarbetat medan två av tre högutbildade kvinnor har yrkeserfarenhet från utlandet. Både låg- och högutbildade män har i allmänhet arbetat innan ankomsten till Sverige. Det är tänkbart att högre utbildning och yrkeserfarenhet påverkar de möjligheter den enskilde har att erhålla och ta till sig den typ av insatser som bjuds under introduktionen. Den analys av arbetsförmedlingens insatser som gjorts, visar dock att utbildning och yrkeserfarenhet inte särskiljer, utan kön. Männen får i större utsträckning del av arbetsförmedlingens insatser oavsett om jämförelse görs mellan låg- eller högutbildade män och kvinnor eller mellan män och kvinnor med eller utan yrkeserfarenhet.

Samlad bedömning av resultaten

Syftet med introduktionen är att den nyanlände får förutsättningar att försörja sig själv och bli delaktig i det svenska samhället. Integrationsverket anser att det bl.a. förutsätter

- att introduktionen är individualiserad utifrån den enskildes behov och förutsättningar,
- att en individuell introduktionsplan utformas tillsammans med individen,
- att individen är med och tar ansvar för sin introduktion,
- att kommunerna använder sig av introduktionsersättning för att efterlikna en så anställningslik situation som möjligt,
- att introduktionen är på heltid, där det är möjligt utifrån den enskildes situation,
- att en effektiv svenskundervisning erbjuds,
- att individen får tidig och relevant kontakt med arbetsliv genom t.ex. relevant praktik,
- att arbetsplatsförlagd introduktion erbjuds för personer med yrkeserfarenhet
- att validering av betyg, intyg och yrkeserfarenhet sker tidigt
- att kommuner, myndigheter och andra berörda aktörer samverkar i introduktionen,
- att den enskildes introduktion följs upp.

Resultaten från enkätundersökningen visar på följande brister:

- introduktionen tycks i alltför många fall inte vara individualiserad utifrån den enskildes behov och förutsättningar,
- individen hindras i visst mått att ta ansvar för sin introduktion genom att introduktionsplanen sällan översätts skriftligen till modersmålet, värdering av yrke och utbildning sällan genomförs, alltför få insatser erbjuds, samt genom att introduktionsersättning ofta påverkas av inkomst,

- introduktionsersättning förekommer visserligen, men oftast bara till namnet istället för enligt intentionerna,
- introduktionen är sällan på heltid,
- resultaten av svenskundervisningen tycks tyda på att den inte är effektiv. Möjligen är två år för kort tid att nå godkänd sfi-nivå, med tanke på den tid som individen behöver för att anpassa sig till det nya landet och för att få ordning på boende, barnomsorg, hälsoproblem osv. Att så få erhåller sfi-betyg kan också betyda att kraven för godkänt är för högt ställda,
- mycket få får praktik, och få med yrkeserfarenhet som vill fortsätta inom sitt yrke får praktik som anknyter till tidigare yrke,
- arbetsplatsförlagd introduktion förekommer nästan inte alls,
- validering av betyg, intyg och yrkeserfarenhet sker mycket sällan,
- samverkan mellan berörda aktörer förekommer, men bör öka,
- den enskildes introduktion följs sällan upp.

Förslag

Integrationsverket kan innevarande år konstatera att den centrala överenskommelse som Integrationsverket år 2001 träffat med Migrationsverket, AMS, Skolverket och Kommunförbundet, gett legitimitet till satsningar inom introduktionen³⁶. Introduktionsfrågorna har lyfts fram och intresset har ökat bland politiker och tjänstemän. Frågorna har också fått en större legitimitet hos berörda aktörer och fler aktörer har en betydelsefull roll i introduktionen. En ökad samverkan och samsyn anas.

Under 2001 har Integrationsverket också stött vissa utvecklingsprojekt i kommuner och hos andra aktörer³⁷. I dessa projekt ska man utveckla områden som i mångt och mycket sammanfaller med de problemområden som identifieras i enkätundersökningen. När projekten är avslutade kommer Integrationsverket att, tillsammans med projektutförarna, sprida de effektiva metoder som utvecklingsverksamheten genererat.

36 *Utveckling av introduktionen år 2001*, Integrationsverkets rapportserie 2002:3, sid. 38.

37 *Utveckling av introduktionen år 2001*, Integrationsverkets rapportserie 2002:3, sid. 35.

Exempel på projekt som 2001 erhållit utvecklingsmedel från Integrationsverket:

- Interkommunal/länsbaserad samverkan, fyra projekt.
- Arbetsplatsförlagd introduktion, sex projekt, varav ett riktar sig till kvinnor och ett till lågutbildade.
- Yrkesrelaterad språkpraktik på arbetsmarknaden, ett projekt.
- Insatser för lågutbildade, en snabbare förankring på arbetsmarknaden, ett projekt.
- Mentorskapsprogram för kvinnor, ett projekt.
- Kompletteringsutbildning, ett projekt.
- Matchning av kompetens och arbete för arbetslösa invandrare, ett projekt.
- Tidig validering och yrkesinriktade språkstudier, ett projekt.

Integrationsverket har också föreslagit följande åtgärder för att komma till rätta med brister i introduktionen³⁸. Föreliggande enkätundersökning visar på många av de brister som föranlett förslagen och understryker därför ytterligare vikten av att följande punkter genomförs.

- 1 Alla nyanlända, såväl flyktingar som övriga invandrare, ska ha samma möjligheter till deltagande i en planerad introduktion.
- 2 Alla nyanlända som deltar i ett introduktionsprogram ska ges lika ekonomiska förutsättningar genom introduktionsersättning.
- 3 En prestationsinriktad introduktionsersättning införs.
- 4 Paragraf 21 i Ersättningsförordningen (SFS 1990:927) ses över i samband med översynen av flyktingars mottagande och introduktion avseende kostnader för ensamkommande barn.
- 5 En kartläggning av individens hälsotillstånd görs i samverkan med ansvariga instanser redan under asyltiden och följs upp vid mottagandet i kommunen under ett inledande skede av introduktionen.
- 6 Individen ska ansvara för sin egen introduktionsplan.
- 7 Svenskundervisningen måste vara individanpassad och flexibel, såväl i omfattning som innehåll.
- 8 Högskoleutbildade ska erbjudas intensiv introduktion med svenskinlärning och akademiska studier i högskolemiljö.
- 9 Samarbetet mellan kommuner och arbetsförmedlingar, bemanningsföretag, de fackliga organisationerna och näringslivet, såväl de privata som de offentliga arbetsgivarna, bör utvecklas ytterligare.
- 10 För att tydliggöra kopplingen till utbildning och arbete bör

³⁸ *Utveckling av introduktionen år 2001*, Integrationsverkets rapportserie 2002:3, sid. 45–48.

en organisatorisk förändring av introduktionsverksamheten ske i de kommuner som inte redan har genomfört detta.

- 11 Validering av betyg, intyg och yrkesutbildningar bör ske tidigt. Det finns även ett behov av att tydliggöra vilken aktör som ska bekosta valideringen.
- 12 Rekryterings- och traineeprogram för olika yrken samt lärlingsutbildningar respektive lärlingsplatser bör utökas och bättre ekonomiska möjligheter för såväl genomförande som för eleverna måste skapas.
- 13 Mentorer och handledare bör kontrakteras och både utbildning och rimlig ekonomisk ersättning till dessa personer måste finnas.
- 14 Individer med erfarenheter om eget företag bör tidigt få information om företagandets villkor och kontakter med personer som skulle kunna fungera som mentorer.
- 15 Frivilligorganisationer bör få en tydligare roll i individens introduktion.
- 16 Kommunerna bör ha en skyldighet att genomföra uppföljningar och utvärderingar av sin egen introduktionsverksamhet och lämna underlag om introduktionens utveckling till Integrationsverket för nationella sammanställningar av resultat.
- 17 Personal inom introduktionen bör få möjligheter till kontinuerlig kompetenshöjande utbildning.
- 18 Studier genomförs för att fånga upp och tillvara lärande exempel om utvecklingen av introduktionen i andra länder.

Utifrån de resultat som framkommit i föreliggande rapport föreslås också:

- att kvinnor särskilt uppmärksammas i introduktionen!

Diskussion av undersökningens tillförlitlighet

Urvalsfel

På grund av att flyktingmottagandet är ojämnt fördelat (i absoluta tal) i kommunerna genomfördes inte en totalundersökning i alla kommuner. Istället bildades tre strata där antalet mottagna utgjorde stratifieringsvariabeln. Stockholms stad utgjorde ett strata och där valdes var tredje mottagen individ som uppfyllde kriterierna (se avsnittet om *urval* för beskrivning av kriterierna). Det andra stratat bestod av Botkyrka, Eskilstuna, Göteborg, Malmö, Södertälje, Uppsala, Västerås och Örebro och där valdes varannan individ. I de övriga 21 kommunerna valdes alla individer. Ett systematiskt urval användes för att välja individer i de två strata där urvalet inte omfattade alla.³⁹

Eftersom urvalet inte var proportionellt ur populationen har datamaterialet vägts upp till populationsnivå. Detta betyder att en insänd enkät i Stockholm får tre gånger så stor vikt som en enkät från någon av de 21 kommuner där inget urval gjordes osv. Eftersom slumpmässigt urval genomfördes i två strata (dvs. Stockholm och övriga större flyktingmottagande kommuner) finns ett urvalsfel som kan beräknas som

$c \cdot \sqrt{v(x) \cdot 1-f}$, där c är den valda konfidensgraden (1,96) och $1-f$ är en korrektionsfaktor där $f = n_i / N_i$. Variansen beräknas som $V(x)^2 = \sum w_i^2 \cdot V(x_i)^2$

Urvalsfelet eller felmarginalen är störst för det minsta stratat som utgörs av Stockholms stad.⁴⁰ I undersökningen har ett konfidensintervall beräknats när jämförelser görs mellan könen.

³⁹ Urvalsramen utgjordes av Integrationsverkets utbetalningslistor för beslut om utbetalning av schablonbidrag för specifika individer. Individerna i listorna är sorterade efter födelseår.

⁴⁰ För variabeln *ålder* är felmarginalen för strata (Stockholm) = 1,2 jämfört med 0,7 för det andra stratat.

Flertalet av skillnaderna mellan män och kvinnor är statistiskt signifikanta (på 95%-ig sannolikhetsnivå). Dessa redovisas i det sammanfattande analysavsnittet. När det gäller jämförelser mellan kommuner gäller det motsatta. De flesta skillnaderna mellan två kommuner är inte statistiskt signifikanta eftersom det nästa alltid handlar om små grupper. Skillnader redovisas då dessa bedöms som intresseväckande.⁴¹

Täckningsfel

Undersökningens ideala målpopulation var alla som under vald period deltagit i kommunernas introduktionsverksamhet. Rampopulationen bestod av alla individer som omfattades av den statliga ersättningsförordningen (dvs. som återfinns i Integrationsverkets utbetalningslistor). Detta innebär att vissa individer som har deltagit i introduktionen inte har kunnat inkluderas i urvalet eftersom de inte ingick i rampopulationen. I vissa kommuner erbjuds alla att delta i introduktionen medan i andra kommuner enbart de individer deltar för vilka kommunen får statlig ersättning. Det är svårt att bedöma hur stort detta undertäckningsfel är eftersom det saknas uppgifter om vilka individer som kommunerna inte får ersättning för men som ändå deltar i introduktion. Undertäckningen är sannolikt ganska stor. Det är dock inte troligt att de individer där ersättning inte utgår men som deltar i introduktionen särbehandlas.

Ett annat mindre övertäckningsfel har uppstått pga. att avgränsningen åldersmässigt (20–64 år) gällde undersökningsåret. Detta innebär att 93 personer som var 18 och 19 år 1999 ingår i undersökningen. Dessa personer har dock alla fått introduktion och har därför inte exkluderats från analyserna. Ett motsvarande undertäckningsfel uppstod samtidigt eftersom ett mindre antal personer som var 62 eller 63 år under 1999 inte ingick i ramen.

Bortfallsfel

Det objektbortfall som uppstått är 19 procent av det totala antalet utskickade enkäter. Bortfallet är något mindre i stratat med de mindre kommunerna och störst i Stockholms stad men skillnaderna är små. Bortfallet är tillfredsställande litet, men om skäl till bortfall har ett samband med introduktionen snedvrids resultatet. Anledningarna till bortfallen angavs av handläggarna oftast bero på att man inte hunnit besvara enkäten eller att man har saknat kännedom om personen. Det senare beror ofta på 1) att handläggare slutat och att den skriftliga dokumentationen

⁴¹ Tonvikt läggs på kommuner som uppvisar ett bättre resultat än den genomsnittliga kommunen.

varit bristfällig vilket lett till att kunskaperna försvann med handläggaren eller 2) att man uppgett att personer inte deltagit i introduktionen. Slutsatsen är att det bortfall som uppstått är av mer slumpmässig natur och därför inte snedvrider resultatet.

Det partiella bortfallet (variabelbortfall) redovisas i rapporten (under avsnittet bortfall). Denna typ av bortfall är förhållandevis litet och påverkar inte resultaten i någon stor utsträckning. Anmärkningsvärt är dock att bortfallet för frågan om sfi-betyg är närmare 12 procent. Merparten av detta bortfall har uppstått i Stockholms stad och i Huddinge kommun. I Stockholms stad har man angivit att man inte vet om personen fått sfi-betyg eller inte.

Mätfel

Mätinstrumentet

Frågeformuläret som användes i undersökningen togs fram av Integrationsverket. Det testades i två kommuner, Malmö och Botkyrka, och värdefulla synpunkter har kommit från dessa kommuner samt från Eskilstuna och Uppsala kommuner. Testningen gick till så att ett urval av lämpliga personer gjordes av Integrationsverket och enkäterna fylldes i av handläggare i de två testkommunerna. Handläggarna uppmanades också att lämna synpunkter på frågorna. I Malmö lades testen upp som ett tänka-högt-protokoll. Här deltog en tjänsteman från Integrationsverket när handläggaren fyllde i svaren i enkäten. Handläggaren kunde därför ställa frågor direkt i samband med ifyllandet. I Botkyrka lämnades enbart skriftliga synpunkter.

I samband med att enkäterna skickades tillbaka från kommunerna var det flera kommuner som lämnade skriftliga synpunkter på undersökningen och frågeformuläret.⁴² Mer allmänna synpunkter var att det var tidskrävande att fylla i enkäterna och att stor personkännedom krävs för att kunna avge riktiga svar. Särskilt gällde detta frågor som rör olika typer av bedömningar. Här har följaktligen ett vanligt svar varit att handläggaren inte kan göra en bedömning. Ett exempel är frågan om bedömning av individens tidigare yrkeserfarenhet, där handläggarna i hälften av fallen inte kunde bedöma detta.

Ett annat större problem har varit att definiera när introduktionen börjar och slutar och detta hänger ihop med att det är svårt att avgränsa introduktionen att enbart gälla såråtgärder. I frågeformuläret definierades introduktion delvis som det som ingår i frågorna 10 och 29.⁴³ I fråga 5 har introduktionsstarten definierats som den dag som individen blir folkbokförd i kommunen. Begreppet *introduktion* är flytande och kan ungefär sägas vara den period då individen är inskriven i ett introduk-

42 Synpunkter kom från ett tiotal kommuner.

43 Delvis eftersom det även fanns öppna svarsalternativ (annan utbildning och annan insats).

tionsprogram, dvs. den period då ansvaret ligger på den förvaltning som ansvarar för introduktionen. Det är dock inte säkert att alla kommuner definierat introduktion på detta sätt.

Även frågan om introduktionen har fördröjts har varit problematisk att svara på och detta hänger förstås ihop med problemet med vad som ska betraktas som introduktion.

Ett speciellt fall är när kommunen inte har kännedom om personen, dvs. en person som inte kontaktat ansvarig enhet och inte varit aktuell för ekonomiskt bistånd. Dessa personer har dock kommunen fått statlig ersättning för och detta förhållande (som är tämligen ovanligt) pekar på brister i både kommunernas och Integrationsverkets rutiner.

Även andra definitioner av begrepp saknas i enkäten, t.ex. av värdering, ekvivalering och validering (fråga 14, 16 och 17) och av praktik (fråga 45). Detta borde sannolikt ge resultat som är (skenbart) bättre än de skulle vara om begreppen definierats.

Sammantaget pekar kommunernas synpunkter på att vissa av svaren bedöms ha en låg validitet vilket i klartext innebär att dessa svar är högst osäkra. Allvarligt är förstås att introduktion som begrepp svårligen låter sig definieras. Samtidigt bör det påpekas att det i frågeformuläret ställdes många frågor där svaren inte borde påverkas nämnvärt av hur man definierar introduktion.

Mätmetoden

Frågorna är ställda till handläggarna i kommunerna. Hur hade resultatet sett ut om frågorna ställts till de personer som frågorna handlade om? Rent allmänt kan det förmodas att många av svaren skulle vara mer säkra och den osäkerhet som ofta redovisas i svaren skulle minska avsevärt.⁴⁴ Det bedömdes dock som mycket svårt att genomföra en enkätundersökning direkt riktad till brukarna med den uppläggning som valdes.⁴⁵

Bearbetningsfel

Enkätsvaren har registrerats av Statistiska centralbyrån (SCB) som också har ansvarat för yrkesklassificeringarna. Vissa rimlighetskontroller har genomförts av SCB men någon registreringskontroll har inte genomförts. De registreringsfel som finns bedöms vara slumpmässiga och påverkar därför inte resultaten.

44 Givet övriga förutsättningar är lika mellan brukare och handläggare (vilket inte är sannolikt).

45 Det är dock svårt att se varför inte kommunerna själva kan genomföra undersökningar riktade till brukarna. Eller ännu hellre använda handlingsplaner som brukarna själva kan ansvara för. En uppföljning av dessa handlingsplaner kräver förstås mer av brukare och handläggare men samtidigt kan dessa uppföljningar i dialogform vara mer åtgärdsinriktade och därmed betydligt effektivare jämfört med en traditionell undersökning.

Litteraturförteckning

- Kadhim, A.M., *Svenskt kommunalt flyktingmottagande, Politik och implementering*, Umeå universitet No 20/2000
- Rapport Integration 2001*, Integrationsverket, 2001
- Utveckling av introduktionen år 2001*, Integrationsverkets rapportserie 2002:3
- Introduktion för nyanlända invandrare*, måldokument för introduktionen, Integrationsverket, 2001
- Överenskommelse om utveckling av introduktionen för flyktingar och andra invandrare*, Integrationsverket, Dnr INT 19-01-538

Bilagor

Bilaga 1. Frågeformulär

Kommun.....

Personens kön	Personens födelseår	Antal månader i introduktionen
---------------	---------------------	--------------------------------

- | | | |
|-----------------------------------|--|---|
| 1 <input type="checkbox"/> Man | 19 <input type="checkbox"/> <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> <input type="checkbox"/> |
| 2 <input type="checkbox"/> Kvinna | | |

Vilket är löpnumret för denna person?

Bakgrund**1. Hur lång tid har personen vistats i Sverige som asylsökande?**

- 1 Ingen tid, personen är direktinrest ⇒ **Gå vidare till fråga 4**
- 2 Mindre än 1 år
- 3 Mellan 1 och 2 år
- 4 Mer än 2 år men mindre än 3 år
- 5 3 år eller mer
- 6 Vet inte

2. Har kommunen fått skriftlig dokumentation om vilka insatser personen fått del av under sin tid som asylsökande?

- 1 Ja
- 2 Nej
- 3 Vet inte

**3. Vilka insatser har personen fått del av under sin tid som asylsökande?
Flera svar kan anges.**

- 1 Svenskundervisning
- 2 Svenskundervisning anpassad till personens yrkeserfarenhet
- 3 Annan utbildning än svenskundervisning
- 4 Praktik anpassad till personens yrkeserfarenhet
- 5 Annan praktik
- 6 Samhällsorientering
- 7 Annan insats, ange vilken.....
- 8 Inga insatser
- 9 Vet inte

4. Är personen kvar i introduktion i kommunen?

- 1 Nej, personen är klar med introduktionen
 2 Nej, personen har avbrutit sin introduktion ⇒ **Gå vidare till fråga 7**
 3 Ja, men personen har f.n. tillfälligt avbrott ⇒ **Gå vidare till fråga 6**
 4 Ja, personen är i introduktion
 5 Personen har inte påbörjat sin introduktion ⇒ **Gå vidare till fråga 6**

5. Har personens introduktion fördröjts en månad eller mer?

(Räkna från folkbokföringsdatum)

- 1 Ja
 2 Nej ⇒ **Gå vidare till fråga 8**

6. Hur lång tid har introduktionen fördröjts?

- 1 Mindre än 2 månader
 2 2-3 månader
 3 4-5 månader
 4 6-7 månader
 5 8 månader eller mer

7. Varför har personens introduktion fördröjts, blivit avbruten eller inte påbörjats?

Flera svar kan anges

- 1 Problem med bostad
 2 Väntetid inför start av svenskundervisning
 3 Väntetid inför af-åtgärd
 4 Personen har fått arbete på den öppna arbetsmarknaden
 5 Problem med barnomsorg / skola
 6 Graviditet / föräldraledig
 7 Behov av särskilt stöd p.g.a. upplevelser under flyktingskapet
 8 Avvaktan på familjeåterförening
 9 Sjukdom
 10 Funktionshinder
 11 Pensionsutredning
 12 Förtidspension
 13 Flyttning inom landet
 14 Personen önskade inte delta i introduktion
 15 Andra skäl, nämligen.....

8. Har personen blivit folkbokförd i annan kommun och sedan flyttat till kommunen (sekundärflyttat)?

- 1 Ja
 2 Nej ⇒ **Gå vidare till fråga 11**

9. Har personen deltagit i introduktion i den förra kommunen?

- 1 Ja
 2 Nej ⇒ **Gå vidare till fråga 11**
 3 Vet inte ⇒ **Gå vidare till fråga 11**

10. Vilken introduktion och särskilda insatser har personen fått i den förra kommunen?

Flera svar kan anges

- 1 Planering av introduktion genomförd
 2 Alfabetisering
 2 Svenska utan regelbunden varvning med praktik*
 3 Svenska varvad med språkpraktik**
 5 Svenska varvad regelbundet med praktik i personens tidigare yrkesområde
 6 Svenska varvad regelbundet med arbetsmarknadspraktik i andra yrkesområden

 7 Svenska anpassad till personens tidigare yrkeserfarenheter
 8 Samhällskunskap (utöver samhällsinformation i svenskundervisning)
 9 Engelska
 10 Matematik
 11 Datautbildning
 12 Annan utbildning, nämligen.....

 13 Arbetsplatsförlagd introduktion (större delen förlagd på arbetsplats)
 14 Studiebesök på arbetsplatser
 15 Starta eget kurs

 16 Kontakter med förenings- och organisationsliv
 17 Mentor i samma yrke eller bransch
 18 Annan mentor än ovan

 19 Rehabilitering / medicinska insatser
 20 Annan insats, nämligen.....

 21 Information om introduktion saknas

*Varvning är när svenskundervisning och praktik omväxlande avlöser varandra (t.ex. svenska under en vecka och praktik nästa vecka). Om praktiken genomförs i slutet av svenskundervisningen eller efteråt sker ingen varvning.

**Språkpraktik är praktik med främsta syfte att träna sig att tala svenska.

11. Hur ser situationen ut för personen för närvarande?*Flera svar kan anges*

- 1 Svenskundervisning inom introduktionen
- 2 Studier på grundskolenivå
- 3 Studier på gymnasienivå
- 4 Studier på högskole- / universitetsnivå
- 5 Arbetsmarknadspraktik inom introduktionen
- 6 Arbete som anställd
- 7 Arbete som egen företagare
- 8 Arbete i form av Af-åtgärd
- 9 Arbetslös
- 10 Föräldraledig med föräldrapenning
- 11 Arbete i hemmet / skötsel av egna barn utan lön
- 12 Sjukskriven
- 13 Förtidspensionär
- 14 Annat, nämligen.....
- 15 Vet inte

Utbildning förvärvat utomlands (baserad på personens egna uppgifter)

12. Vilken typ av utländsk utbildning har personen?*Ange högsta utbildningsnivå.*

- 1 Ingen utbildning
- 2 Ej avslutad grundskoleutbildning (kortare än 9 år) ⇒ **Gå vidare till fråga 15**
- 3 Avslutad grundskoleutbildning ⇒ **Gå vidare till fråga 15**
- 4 Ej avslutad teoretisk inriktad gymnasieutbildning ⇒ **Gå vidare till fråga 15**
- 5 Avslutad teoretisk inriktad gymnasieutbildning
- 6 Ej avslutad yrkesinriktad gymnasieutbildning ⇒ **Gå vidare till fråga 15**
- 7 Avslutad yrkesinriktad gymnasieutbildning
- 8 Ej avslutad högskole- / universitetsutbildning (ej forskarutbildning)
- 9 Avslutad högskole- / universitetsutbildning (ej forskarutbildning)
- 10 Ej avslutad forskarutbildning
- 11 Avslutad forskarutbildning
- 12 Annan utbildning, ange vilken.....

13. Ange den högsta utbildningens inriktning?

- 1 Allmän, bred utbildning
- 2 Pedagogik och lärarutbildning
- 3 Humaniora och konst
- 4 Samhällsvetenskap, journalistik/information, juridik
- 5 Handel, administration
- 6 Naturvetenskap, matematik och data
- 7 Teknik och tillverkning
- 8 Lant- och skogsbruk samt djursjukvård
- 9 Hälso- och sjukvård samt social omsorg
- 10 Tjänster (personliga, transport-, miljövårds, säkerhetstjänster)
- 11 Annan utbildning, ange vilken.....
- 12 Okänd

14. Har personens utbildning/examen blivit värderad (ekvivalerad) i Sverige?

- 1 Ja, redan under asyltiden
- 2 Ja, under introduktionsperiodens första 3 månader
- 3 Ja, under introduktionsperiodens 4 – 6 månad
- 4 Ja, senare under introduktionsperioden
- 5 Nej, men värdering eller ekvivalering pågår
- 6 Nej, värdering eller ekvivalering har inte skett
- 7 Betyg saknas
- 8 Vet inte

Yrkeserfarenhet förvärvad utomlands (baserat på personens egna uppgifter).

15. Hade personen yrkeserfarenhet vid ankomsten till kommunen?

- 1 Ja
- 2 Nej ⇒ **Gå vidare till fråga 24**
- 3 Vet inte ⇒ **Gå vidare till fråga 24**

16. Har personens yrkeserfarenhet blivit värderad eller validerad i Sverige?

- 1 Ja, redan under asyltiden
 2 Ja, under introduktionsperiodens första 3 månader
 3 Ja, under introduktionsperiodens 4 – 6 månad
 4 Ja, senare under introduktionsperioden
 5 Nej, men värdering eller validering pågår ⇨ **Gå vidare till fråga 18**
 6 Nej, värdering eller validering har inte skett ⇨ **Gå vidare till fråga 18**
 7 Vet inte ⇨ **Gå vidare till fråga 18**

17. Har värderingen eller valideringen påverkat planeringen av personens fortsatta introduktion?

- 1 Ja, i mycket hög grad
 2 Ja, i ganska hög grad
 3 Nej, i ganska låg grad
 4 Nej, i mycket låg grad
 5 Vet inte

18. Vill / ville personen arbeta inom yrkesområdet där personen har sina yrkeserfarenheter?

- 1 Ja, inom sitt område
 2 Ja, men även inom andra områden
 3 Nej, inom annat område
 4 Personen vet inte än
 5 Vet inte

19. Till vilket yrke kan personens yrkeserfarenheter hänföras?

.....

20. Hur lång yrkeserfarenhet har personen?

- 1 Mindre än 1 år
 2 1-4 år
 3 5-10 år
 4 Mer än 10 år
 5 Vet inte

21. Hur bedömer du personens arbetsuppgifter inom sitt yrkesområde avseende grad av svårighet, ansvar och självständighet?

- 1 Mycket kvalificerade
- 2 Ganska kvalificerade
- 3 Ganska okvalificerade
- 4 Mycket okvalificerade
- 5 Kan inte bedöma

22. Har personen haft eget företag i sitt hemland?

- 1 Ja
- 2 Nej ⇒ *Gå vidare till fråga 24*
- 3 Vet inte ⇒ *Gå vidare till fråga 24*

23. Hur länge var personen egen företagare?

- 1 Mindre än 1 år
- 2 1-4 år
- 3 5-10 år
- 4 Mer än 10 år
- 5 Vet inte

24. Ville / vill personen arbeta som egen företagare i Sverige?

- 1 Ja
- 2 Nej
- 3 Vet inte

Introduktionen

Allmänt

25. Finns det en individuell introduktionsplan (eller motsvarande) för personen?

- 1 Ja
- 2 Nej ⇒ *Gå vidare till fråga 29*

26. Har personen muntligen fått ta del av introduktionsplanen (eller motsvarande)?

- 1 Ja, på sitt modersmål
- 2 Ja, men inte på sitt modersmål
- 3 Nej
- 4 Vet inte

27. Har personen fått en skriftlig översättning av sin introduktionsplan (eller motsvarande)?

- 1 Ja
- 2 Nej
- 3 Vet inte

28. Hur många uppföljningar av introduktionen har du genomfört tillsammans med personen?

- 1 Ingen
- 2 1-2
- 3 3-4
- 4 5-7
- 5 8-9
- 6 Fler än 9 uppföljningar

29. Vilken introduktion och särskilda insatser har personen fått?**Flera svar kan anges**

- 1 Alfabetisering
- 2 Svenska utan regelbunden varvning med praktik*
- 3 Svenska varvad regelbundet med språkpraktik**
- 4 Svenska varvad regelbundet med praktik i personens tidigare yrkesområde
- 5 Svenska varvad regelbundet med arbetsmarknadspraktik i andra yrkesområden än ovan.
- 6 Svenskundervisning anpassad till personens tidigare yrkeserfarenheter
- 7 Samhällskunskap (utöver samhällsinformation i svenskundervisning)
- 8 Engelska
- 9 Matematik
- 10 Datautbildning
- 11 Annan utbildning, nämligen.....
- 12 Arbetsplatsförlagd introduktion (större delen förlagd på arbetsplats)
- 13 Studiebesök på arbetsplatser
- 14 Starta eget kurs
- 15 Kontakter med förenings- och organisationsliv
- 16 Mentor i samma yrke eller bransch
- 17 Annan mentor än ovan
- 18 Rehabilitering / medicinska insatser
- 19 Annan insats, nämligen.....

30. Hur många timmar per vecka sammanlagt har personen haft introduktion (svenskundervisning, praktik och annat exklusive självstudier)?

- 1 1 – 10 timmar per vecka
- 2 11 – 20 timmar per vecka
- 3 21 – 30 timmar per vecka
- 4 31 – 40 timmar per vecka
- 5 Mer än 40 timmar per vecka

*Varvning är när svenskundervisning och praktik omväxlande avlöser varandra (t.ex. svenska under en vecka och praktik nästa vecka). Om praktiken genomförs i slutet av svenskundervisningen eller efteråt sker ingen varvning.

**Språkpraktik är praktik med främsta syfte att träna sig att tala svenska.

33. Hur har arbetsförmedlingen deltagit i arbetet med personens introduktion under introduktionsperioden?

	Ja	Nej	Ej relevant
Medverkat i kartläggningsfasen i början av introduktionen	1 <input type="checkbox"/>	2 <input type="checkbox"/>	3 <input type="checkbox"/>
Medverkat regelbundet under introduktionen	1 <input type="checkbox"/>	2 <input type="checkbox"/>	3 <input type="checkbox"/>
Medverkat i planeringen i slutet av introduktionen	1 <input type="checkbox"/>	2 <input type="checkbox"/>	3 <input type="checkbox"/>
Medverkat vid individuell rådgivning	1 <input type="checkbox"/>	2 <input type="checkbox"/>	3 <input type="checkbox"/>
Föreslagit yrkesmentor	1 <input type="checkbox"/>	2 <input type="checkbox"/>	3 <input type="checkbox"/>
Föreslagit praktikplats	1 <input type="checkbox"/>	2 <input type="checkbox"/>	3 <input type="checkbox"/>
Föreslagit arbetsmarknadsutbildning	1 <input type="checkbox"/>	2 <input type="checkbox"/>	3 <input type="checkbox"/>
Annan insats, ange vad.....	1 <input type="checkbox"/>	2 <input type="checkbox"/>	3 <input type="checkbox"/>

34. Har ni samverkat med aktörer utanför kommungränsen avseende personens introduktion?

- 1 Ja ⇒ **Gå vidare till fråga 36**
 2 Nej

35. Varför har ni inte samverkat med aktörer utanför kommungränsen avseende personens introduktion?

- 1 Personens behov har kunnat tillgodoses inom vår kommun
 2 Har inte funnits intresse i vår kommun
 3 Har inte funnits intresse hos aktörer utanför den egna kommunen
 4 Andra skäl, ange vilka.....

**Gå vidare till
fråga 37**

36. Vilka aktörer utanför kommungränsen har ni samverkat med avseende personens introduktion?

Flera svar kan anges

- 1 Kommunal förvaltning
 2 Arbetsförmedling
 3 Företag
 4 Högskola / universitet
 5 Komvux
 6 Annan kommunal utbildningssamordnare än Komvux
 7 Privat utbildningsföretag
 8 Statligt utbildningsföretag (t ex Lernia)
 9 Studieförbund
 10 Folkhögskola
 11 Frivilligorganisation
 12 Annan, ange vilken / vilka.....

44. Har personens introduktionsersättning reducerats p.g.a. egen**inkomst (löneinkomst samt ev. andra inkomster)?**

- 1 Personen har inte haft egen inkomst
 2 Ja, reduktion har gjorts med motsvarande belopp som redovisad inkomst
 3 Ja, reduktion har gjorts med ett mindre belopp än ovan
 4 Nej, ingen reduktion har gjorts

Praktik**45. Har personen haft någon form av praktik under introduktionsperioden?**

- 1 Ja
 2 Nej ⇒ **Gå vidare till fråga 55**
 3 Vet ej ⇒ **Gå vidare till fråga 55**

46. Har personen haft arbetsmarknadspraktik som anknyter till tidigare yrkeserfarenheter?

- 1 Ja ⇒ **Gå vidare till fråga 49**
 2 Nej
 3 Personen har inte tidigare yrkeserfarenheter ⇒ **Gå vidare till fråga 48**

47. Varför får personen inte / har inte fått arbetsmarknadspraktik som anknyter till tidigare yrkeserfarenheter?**Flera svar kan anges**

- 1 Låg prioritering hos kommunen
 2 Låg prioritering hos anordnare av svenskundervisning
 3 Låg prioritering hos arbetsförmedlingen
 4 Låg prioritering hos tänkbara arbetsgivare
 5 Låg prioritering hos tänkbara yrkesmentorer
 6 Personen har själv uttryckt ointresse
 7 Annat skäl, ange vilket / vilka.....
 8 Vet inte

48. Har personen fått annan arbetsmarknadspraktik (som inte anknyter till tidigare yrkeserfarenheter)?

- 1 Ja
 2 Nej ⇒ **Gå vidare till fråga 54**

49. När efter ankomsten till kommunen hade personen sin första arbetsmarknadspraktik?

Räkna från folkbokföringsdatum

- 1 Inom 2 månader
- 2 Inom 3 – 4 månader
- 3 Inom 5 – 6 månader
- 4 Inom 7 – 9 månader
- 5 Inom 10 – 12 månader
- 6 Inom 13 – 18 månader
- 7 Senare än 18 månader

50. Hur bedömer du arbetsmarknadspraktikens innehåll med hänsyn till personens erfarenheter?

- 1 Mycket kvalificerad
- 2 Ganska kvalificerad
- 3 Ganska okvalificerad
- 4 Mycket okvalificerad
- 5 Kan inte bedöma

51. Hur har arbetsmarknadspraktiken anpassats till personens önskemål?

- 1 Anpassats helt till önskemål
- 2 Anpassats delvis till önskemål
- 3 Har inte anpassats till önskemål
- 4 Vet ej

52. Hur lång arbetsmarknadspraktik (omvandlat till heltid och veckor) har personen sammanlagt haft?

.....veckor

53. Inom vilken sektor har personen haft sin huvudsakliga arbetsmarknadspraktik?

- 1 Privat
- 2 Statlig
- 3 Kommunal
- 4 Ideell
- 5 Vet ej

54. Har personen haft annan typ av praktik än arbetsmarknadspraktik?

- 1 Ja, språkpraktik
- 2 Ja, annan typ av praktik, ange vilken.....
- 3 Nej

Individualisering / inflytande

55. Enligt din bedömning, i vilken grad har introduktionen individualiserats till personens förutsättningar, behov och intressen?

- 1 I mycket låg grad
- 2 I ganska låg grad
- 3 Varken låg eller hög grad
- 4 I ganska hög grad
- 5 I mycket hög grad
- 6 Vet inte

56. Enligt din bedömning, i vilken grad har personen haft möjligheter att påverka besluten för introduktionsplaneringen?

- 1 I mycket låg grad
- 2 I ganska låg grad
- 3 Varken låg eller hög grad
- 4 I ganska hög grad
- 5 I mycket hög grad
- 6 Vet inte

Introduktionens mål

Individens mål

57. Enligt din bedömning, har individen uppnått eller kommer individen att uppnå sitt / sina mål med introduktionen?

- 1 Ja, i huvudsak
- 2 Ja, delvis
- 3 Nej, inte alls eller i ringa utsträckning
- 5 Inget mål formulerat ⇒ ***Gå vidare till fråga 60***
- 4 Vet inte ⇒ ***Gå vidare till fråga 60***

58. Borde andra insatser ha vidtagits eller vidtas för att nå personens mål?

- 1 Ja
- 2 Nej ⇒ ***Gå vidare till fråga 60***
- 3 Vet inte ⇒ ***Gå vidare till fråga 60***

59 Vilka insatser borde ha vidtagits eller bör vidtas ?

Använd gärna enkätens baksida om du behöver ha mer utrymme.

Samhällets mål

60. Hur bedömer du graden av måluppfyllelse för personen utifrån relevanta delmål i Integrationsverkets policydokument för introduktion?

Grad av uppfyllelse

låg —————> hög Ej re-levant

Personer har kunskaper om svenska samhällsförhållanden och arbetsliv samt om de medborgerliga fri- och rättigheter och skyldigheter som gäller i Sverige	1	<input type="checkbox"/>	2	<input type="checkbox"/>	3	<input type="checkbox"/>	4	<input type="checkbox"/>	5	<input type="checkbox"/>	6	<input type="checkbox"/>
Personen har sådana kunskaper i svenska att språket fungerar som ett kommunikationsmedel i såväl vardags- och yrkesliv som i utbildning.	1	<input type="checkbox"/>	2	<input type="checkbox"/>	3	<input type="checkbox"/>	4	<input type="checkbox"/>	5	<input type="checkbox"/>	6	<input type="checkbox"/>
Personen har fått tidig och för personen relevant kontakt med svenskt arbets- och föreningsliv.	1	<input type="checkbox"/>	2	<input type="checkbox"/>	3	<input type="checkbox"/>	4	<input type="checkbox"/>	5	<input type="checkbox"/>	6	<input type="checkbox"/>
Personens utbildning och yrkeskompetens är ekvivalerad/validerad	1	<input type="checkbox"/>	2	<input type="checkbox"/>	3	<input type="checkbox"/>	4	<input type="checkbox"/>	5	<input type="checkbox"/>	6	<input type="checkbox"/>
Person i arbetsför ålder utan utbildning motsvarande svensk grundskola har påbörjat kompletterande utbildning / åtgärd utifrån sina individuella förutsättningar	1	<input type="checkbox"/>	2	<input type="checkbox"/>	3	<input type="checkbox"/>	4	<input type="checkbox"/>	5	<input type="checkbox"/>	6	<input type="checkbox"/>
Personens eventuella hälsoproblem har uppmärksammats. Vid behov har sjukvård och / eller rehabiliterande insatser erbjudits	1	<input type="checkbox"/>	2	<input type="checkbox"/>	3	<input type="checkbox"/>	4	<input type="checkbox"/>	5	<input type="checkbox"/>	6	<input type="checkbox"/>
Funktionshindrad persons särskilda behov beaktas så att han /hon kan tillgodogöra sig samhällets service och vara delaktig utifrån sina förutsättningar.	1	<input type="checkbox"/>	2	<input type="checkbox"/>	3	<input type="checkbox"/>	4	<input type="checkbox"/>	5	<input type="checkbox"/>	6	<input type="checkbox"/>

Utvärdering (samtal /intervju/enkät) om introduktionens insatser ledde till uppsatta mål

61. Har kommunen tillsammans med personen utvärderat introduktionens insatser och mål?

- 1 Ja
- 2 Nej, kommer att ske efter avslutad introduktion ⇒ **Gå vidare till fråga 64**
- 3 Nej, personen har avböjt att delta ⇒ **Gå vidare till fråga 64**
- 4 Nej ⇒ **Gå vidare till fråga 64**

62. Vilka aktörer deltog vid utvärderingen?

Flera svar kan anges

- 1 Flykting-, introduktions-, integrationsmottagning eller motsvarande
- 2 Annan kommunal förvaltning
- 3 Arbetsförmedlingen
- 4 Anordnaren av svenskundervisning
- 5 Annan aktör, ange vilken /vilka.....

63. Har utvärderingen dokumenterats?

- 1 Ja
- 2 Nej
- 3 Vet inte

64. Har du kommentarer kring personens introduktion?

Skriv dessa nedan och använd gärna baksidan om det behövs.

Tack för du tog dig tid att fylla i formuläret!

Bilaga 2. Svartsfördelning

Antal utskickade enkäter och antalet svar som ingår i undersökningen.

Kommun	Utskickade	Valida svar	Svarsprocent
Borås	21	18	86%
Botkyrka	38	26	68%
Eskilstuna	30	29	97%
Gävle	32	25	78%
Göteborg	116	83	72%
Halmstad	15	9	60%
Helsingborg	38	34	89%
Huddinge	41	41	100%
Jönköping	29	24	83%
Karlskrona	9	0	0%
Karlstad	18	17	94%
Kristiansstad	32	30	94%
Landskrona	25	0	0%
Linköping	32	32	100%
Luleå	21	21	100%
Lund	24	22	92%
Malmö	99	93	94%
Mölnadal	34	32	94%
Nacka	26	8	31%
Norrköping	23	23	100%
Nässjö	15	14	93%
Stockholm	176	136	77%
Sundsvall	14	14	100%
Södertälje	36	31	86%
Uddevalla	7	6	86%
Umeå	7	7	100%
Uppsala	30	23	77%
Västerås	42	30	71%
Växjö	37	35	95%
Örebro	31	21	68%
Totalt	1098	885	81%

Bilaga 3. Frekvenstabeller**Kommun**

	Antal	Procent
Uppgift saknas	1	,1
Borås	18	1,2
Botkyrka	52	3,5
Eskilstuna	58	3,9
Gävle	25	1,7
Göteborg	166	11,1
Halmstad	9	,6
Helsingborg	34	2,3
Huddinge	41	2,7
Jönköping	24	1,6
Karlstad	17	1,1
Kristianstad	30	2,0
Linköping	32	2,1
Luleå	21	1,4
Lund	22	1,5
Malmö	186	12,5
Mölnadal	32	2,1
Nacka	8	,5
Norrköping	23	1,5
Nässjö	14	,9
Stockholm	408	27,3
Sundsvall	14	,9
Södertälje	62	4,2
Uddevalla	6	,4
Umeå	7	,5
Uppsala	46	3,1
Västerås	60	4,0
Växjö	35	2,3
Örebro	42	2,8
Totalt	1 493	100,0

Aldersgrupper

	Antal	Procent
20-24 år	189	13
25-34 år	538	36
35-44 år	479	32
45-54 år	201	14
55-64 år	75	5
65 år och över	2	0
Totalt	1484	100
Uppgift saknas	9	
Totalt	1493	

Antal månader i introduktion

	Antal	Procent
0	17	1,3
1	12	,9
2	12	,9
3	5	,4
4	6	,4
5	6	,4
6	9	,7
7	13	1,0
8	5	,4
9	14	1,0
10	12	,9
11	16	1,2
12	39	2,9
13	22	1,6
14	21	1,6
15	41	3,1
16	17	1,3
17	34	2,5
18	215	16,0
19	14	1,0
20	44	3,3
21	17	1,3
22	28	2,1
23	22	1,6
24	345	26,8
25	29	2,2
26	53	4,0
27	56	4,2
28	45	3,3
29	52	3,9
30	61	4,6
31	20	1,5
32	24	1,8
33	5	,4
34	2	,2
36	4	,3
43	1	,0
48	2	,1
Totalt	1340	100,0
Uppgift saknas	153	
Totalt	1493	

Kön

	Antal	Procent
Man	798	53
Kvinna	694	47
Totalt	1492	100
Uppgift saknas	1	
Totalt	1493	

1. Hur lång tid har personen vistats i Sverige som asylsökande?

	Antal	Procent
Ingen tid, personen är direktinrest	465	31
Mindre än 1 år	446	30
Mellan 1 och 2 år	215	14
Mer än 2 år men mindre än 3 år	58	4
3 år eller mer	227	15
Vet inte	78	5
Otillräcklig uppgift	1	0
Totalt	1490	100
Uppgift saknas	3	
Totalt	1493	

2. Har kommunen fått skriftlig dokumentation om vilka insatser personen fått del av under sin tid som asylsökande?

	Antal	Procent
Ja	453	45
Nej	334	33
Vet inte	211	21
Totalt	998	100
Uppgift ska ej lämnas	465	
Uppgift saknas	30	
Totalt	1493	

3. Vilka insatser har personen fått del av under sin tid som asylsökande?

	Antal	Procent av antal som svarat
Svenskundervisning	508	51
Svenskundervisning anpassad till personens yrkeserfarenhet	2	0
Annan utbildning än svenskundervisning	24	2
Praktik anpassad till personens yrkeserfarenhet	26	3
Annan praktik	83	8
Samhällsorientering	58	6
Annan insats	69	7
Inga insatser	71	7
Vet inte	371	37
Totalt antal svar	1 212	

Svar finns för 994 personer. Flera svar kunde anges

4. Är personen kvar i introduktionen i kommunen?

	Antal	Procent
Nej, personen är klar med introduktionen	924	63
Nej, personen har avbrutit sin introduktion	146	10
Ja, men personen har f. n. tillfälligt avbrott	41	3
Ja, personen är i introduktion	322	22
Personen har inte påbörjat sin introduktion	26	2
Otillräcklig uppgift	3	0
Totalt	1462	100
Uppgift saknas	31	
Totalt	1493	

5. Har personens introduktion fördröjts en månad eller mer?

	Frekvens	Procent
Ja	564	47
Nej	643	53
Totalt	1207	100
Uppgift ska ej lämnas	213	
Uppgift saknas	73	
Totalt	1493	

6. Hur lång tid har introduktionen fördröjts?

	Frekvens	Procent
Mindre än 2 månader	184	28
2-3 månader	146	22
4-5 månader	130	20
6-7 månader	54	8
8 månader eller mer	137	21
Uppgift saknas	2	0
Totalt	653	100
Uppgift ska ej lämnas	789	
Uppgift saknas	51	
Totalt	1493	

7. Varför har personens introduktion fördröjts, blivit avbruten eller inte påbörjats?

	Antal svar	Procent av antal som svarat
Väntetid inför start av svenskundervisning	218	27
Väntetider för gruppinfo/nybesök/hälsoundersökning	157	19
Sjukdom/psykiska problem.	122	15
Problem med barnomsorg, skola, t.ex. väntetid m.m.	112	14
Graviditet/föräldraledighet m.m.	89	11
Personen har fått arbete på den öppna arbetsmarknaden.	67	8
Problem med bostad	51	6
Personen anmält sig sent/utlandsvistelse/ej nåtts av kallelse/ adressändring/flyttat från landet	38	5
Avvakten på familjeåterförening. Familjemedlem anlant.	37	5
Personen önskade inte delta i introduktionen	36	4
Behov av särskilt stöd p.g.a. upplevelser under flyktingskapet	31	4
Sociala skäl/kontakt med socialförvaltningen/familjeskäl	22	3
Andra administrativa fördröjningar/omorganisation/ Arbetsbelastning	17	2
Flyttning inom landet	15	2
Funktionshinder	13	2
Övrigt	11	1
Väntetid inför af-åtgärd	7	1
Pensionsutredning, äldre - över 55 år.	5	1
Förtidspension	3	0
Antal svar	1 054	

Svar finns för 808 personer. Flera svar kunde anges.

8. Har personen blivit folkbokförd i annan kommun och sedan flyttat till kommunen?

	Antal	Procent
Ja	121	8
Nej	1354	92
Totalt	1475	100
Uppgift saknas	18	
Totalt	1493	

9. Har personen deltagit i introduktion i den förra kommunen?

	Antal	Procent
Ja	34	30
Nej	23	20
Vet inte	57	50
Totalt	114	100
Uppgift ska ej lämnas	1354	
Uppgift saknas	25	
Totalt	1493	

10. Vilken introduktion och särskilda insatser har personen fått i den förra kommunen?

	Antal	Procent av antal som svarat
Planering av introduktion genomförd	5	15
Alfabetisering	1	3
Svenska utan regelbunden varvning med praktik	20	59
Svenska varvad med språkpraktik	2	6
Svenska varvad regelbundet med praktik i personens tidigare yrkesområde	3	9
Samhällskunskap (utöver samhällsinformation i svenskundervisning)	3	9
Datautbildning	4	12
Annan utbildning	5	15
Rehabilitering/medicinska insatser	2	6
Annan insats	2	6
Information om introduktion saknas	8	24
Antal svar	55	

Svar finns för 34 personer. Flera svar kunde anges

11. Hur ser situationen ut för personen för närvarande?

	Antal	Procent av antal svar
Svenskundervisning inom introduktionen	272	19
Studier på grundskolenivå	116	8
Studier på gymnasienivå	95	6
Studier på högskole- /universitetsnivå	18	1
Arbetsmarknadspraktik inom introduktionen	33	2
Arbete som anställd	153	10
Arbete som egen företagare	16	1
Arbete i form av Af-åtgärd	20	1
Arbetslös	74	5
Föräldraledig med föräldrapenning	67	5
Arbete i hemmet/skötsel av egna barn utan lön	25	2
Sjukskriven	42	3
Förtidspensionär	3	0
Annat	240	16
Vet inte	499	34
Antal svar	1 673	

Svar finns för 1 459 personer. Flera svar kunde anges.

12. Vilken typ av utländsk utbildning har personen?

	Antal	Procent
Ingen utbildning	98	7
Ej avslutad grundskoleutbildning	298	20
Avslutad grundskoleutbildning	202	14
Ej avslutad teoretisk inriktad gymnasieutbildning	59	4
Avslutad teoretisk inriktad gymnasieutbildning	187	13
Ej avslutad yrkesinriktad gymnasieutbildning	9	1
Avslutad yrkesinriktad gymnasieutbildning	148	10
Ej avslutad högskole-/ universitetsutbildning	72	5
Avslutad högskole-/ universitetsutbildning	277	19
Avslutad forskarutbildning	4	0
Yrkesutbildning, oklart vilken nivå	72	5
Vet ej	30	2
Gymnasieutbildning, oklart om teoretisk eller yrkesinriktad	6	0
Totalt	1462	100
Uppgift saknas	31	
Totalt	1493	

13 . Ange den högsta utbildningens inriktning.

	Antal	Procent
Allmän, bred utbildning	56	7,2
Pedagogik och lärarutbildning	97	12,4
Humaniora och konst	49	6,3
Samhällsvetenskap, journalistik/information, juridik	40	5,1
Handel, administration	96	12,3
Naturvetenskap, matematik och data	72	9,2
Teknik och tillverkning	186	23,8
Lant- och skogsbruk samt djursjukvård	29	3,7
Hälsa- och sjukvård samt social omsorg	57	7,3
Tjänster (personliga, transport-, miljövärd- säkerhetstjänster)	25	3,2
Okänd	69	8,8
Militär utbildning	7	,9
Totalt	783	100,0
Uppgift ska ej lämnas	666	
Uppgift saknas	44	
Totalt	1493	

**14. Har personens utbildning/examen blivit värderad
(ekvivalerad) i Sverige?**

	Antal	Procent
Ja, redan under asyltiden	2	0
Ja, under introduktionsperiodens första 3 månader	48	6
Ja, under introduktionsperiodens 4-6 månader	41	5
Ja, senare under introduktionsperioden	57	7
Nej, men värdering eller ekvivalering pågår	13	2
Nej, värdering eller ekvivalering har inte skett	168	22
Betyg saknas	225	29
Vet inte	204	26
Otillräcklig uppgift	16	2
Totalt	774	100
Uppgift ska ej lämnas	666	
Uppgift saknas	53	
Totalt	1493	

15. Hade personen yrkeserfarenhet vid ankomsten i kommunen?

	Antal	Procent
Ja	889	60
Nej	541	37
Vet inte	43	3
Totalt	1473	100
Uppgift saknas	20	
Totalt	1493	

16. Har personens yrkeserfarenhet blivit värderad eller validerad i Sverige?

	Antal	Procent
Ja, redan under asyltiden	4	0
Ja, under introduktionsperiodens första 3 månader	35	4
Ja, under introduktionsperiodens 4-6 månad	17	2
Ja, senare under introduktionsperioden	42	5
Nej, men värdering och validering pågår	7	1
Nej, värdering eller validering har inte skett	615	70
Vet inte	156	18
Totalt	876	100
Uppgift ska ej lämnas	584	
Uppgift saknas	33	
Totalt	1493	

17. Har värderingen eller valideringen påverkat planeringen av personens fortsatta introduktion?

	Antal	Procent
Ja, i mycket hög grad	27	30
Ja, i ganska hög grad	24	26
Nej, i ganska låg grad	12	13
Nej, i mycket låg grad	12	13
Vet inte	16	18
Totalt	91	100
Uppgift ska ej lämnas	1360	
Uppgift saknas	42	
Totalt	1493	

18. Vill /ville personen arbeta inom yrkesområdet där personen har sina yrkeserfarenheter?

	Antal	Procent
Ja, inom sitt område	276	32
Ja, men även inom andra områden	239	28
Nej, inom annat område	145	17
Personen vet inte än	61	7
Vet inte	136	16
Otillräcklig uppgift	9	1
Totalt	866	100
Uppgift ska ej lämnas	584	
Uppgift saknas	43	
Totalt	1493	

19. Till vilket yrke kan personens yrkeserfarenhet hänföras?

	Antal	Procent
Försäljare, detaljhandel; demonstratörer m.fl.	71	8,3
Gymnasielärare m.fl.	69	8,1
Fordonsförare	53	6,2
Maskin- och motorreparatörer	47	5,5
Chefer för mindre företag och enheter	35	4,1
Grundskolelärare	27	3,2
Finmekaniker m.fl.	26	3,1
Civilingenjörer, arkitekter m.fl.	24	2,8
Redovisningsekonomer, administrativa assistenter m.fl.	23	2,7
Frisörer och annan servicepersonal (personliga tjänster)	23	2,7
Journalister, konstnärer, skådespelare m.fl.	21	2,5
Maskinoperatörer, textil-, skinn- och läderindustri	21	2,5
Ingenjörer och tekniker	18	2,1
Nivå 1, Arbete som kräver kortare högskoleutbildning eller motsvarande	18	2,1
Hälso- och sjukvårdsspecialister	14	1,6
Byggnadshantverkare	14	1,6
Kontorssekreterare och dataregistrerare	13	1,5
Bokförings- och redovisningsassistenter	13	1,5
Byggnads- och anläggningsarbetare	13	1,5
Elmontörer, tele- och elektronikreparatörer m.fl.	13	1,5
Vård- och omsorgspersonal	11	1,3
Växtodlare och djuruppfödare, blandad drift	11	1,3
Gjutare, svetsare, plåtslagare m.fl.	11	1,3
Skräddare, tillskärare, tapetserare m.fl.	9	1,1
Köks- och restaurangbiträden	9	1,1
Nivå 1, Hantverksarbete inom byggverksamhet och tillverkning	8	0,9
Maskinoperatörer, metall- och mineralbehandling	8	0,9
Montörer	8	0,9
Universitets- och högskolelärare	7	0,8
Företagsekonomer, marknadsförare och personaltjänstemän	7	0,8
Jurister	7	0,8
Piloter, fartygsbefäl m.fl.	7	0,8
Sjuksköterskor	7	0,8
Säljare, inköpare, mäklare m.fl.	7	0,8
Tecknare, underhållare, professionella idrottsutövare m.fl.	7	0,8
Nivå 1, Service-, omsorgs- och försäljningsarbete	7	0,8
Målare, lackerare, skorstensfejare m.fl.	7	0,8
Specialister inom biologi, jord- och skogsbruk m.m.	6	0,7
Poliser	6	0,7
Storhushålls- och restaurangpersonal	6	0,7
Drejare, glashyttarbetare, dekorationsmålare m.fl.	6	0,7
Nivå 1, Arbete som kräver kortare högskoleutbildning eller motsvarande	5	0,6
Övrig kontorspersonal	5	0,6
Kundinformatörer	5	0,6
Djuruppfödare och djurskötare	5	0,6
Slaktare, bagare, konditorer m.fl.	5	0,6
Städare m.fl.	5	0,6
Lager- och transportassistenter	4	0,5
Nivå 1, Process- och maskinoperatörsarbete, transportarbete	4	0,5
Handpaketerare och andra fabriksarbetare	4	0,5
Militärer	3	0,4
Lärare och pedagoger	3	0,4
Nivå 1, Arbete som kräver teoretisk specialkompetens	3	0,4
Nivå 1, Kontors- och kundservicearbete	3	0,4
Maskinförare	3	0,4
Kontors- och kundservicearbete	2	0,2
Tekniker och ingenjörsarbete	2	0,2
Nivå 1, Ledningsarbete	2	0,2
Dataspecialister	2	0,2

Andra pedagoger med teoretisk specialistkompetens	2	0,2
Fotografer; ljud- och bildtekniker, sjukhustekniker m.fl.	2	0,2
Nivå 2, Tekniker - och ingenjörsarbete	2	0,2
Sjukgymnaster, tandhygienister m.fl.	2	0,2
Biomedicinska analytiker	2	0,2
Förskollärare och fritidspedagoger	2	0,2
Kassapersonal m.fl.	2	0,2
Säkerhetspersonal	2	0,2
Nivå 2, Service-, omsorgs- och säkerhetsarbete	2	0,2
Gruv- och bergarbetare, stenhuggare	2	0,2
Grafiker m.fl.	2	0,2
Nivå 2, Annat hantverksarbete	2	0,2
Processoperatörer, glas och keramiska produkter	2	0,2
Nivå 2, Processoperatörsarbete	2	0,2
Lokförare m.fl.	2	0,2
Godshanterare och expressbud	2	0,2
Psykologer, socialsekreterare m.fl.	1	0,1
Datatekniker och dataoperatörer	1	0,1
Andra lärare och instruktörer	1	0,1
Tull-, taxerings- och socialförsäkrings - tjänstemän	1	0,1
Fotomodeller m.fl.	1	0,1
Processoperatörer, kemisk basindustri	1	0,1
Maskinoperatörer, trävaruindustri	1	0,1
Otillräcklig uppgift	29	3,4
Summa	851	100,0
	Uppgift ska ej lämnas	584
	Uppgift saknas	58
Totalt	1 493	

20. Hur lång yrkeserfarenhet har personen?

	Antal	Procent
Mindre än 1 år	47	5
1-4 år	230	26
5-10 år	221	25
Mer än 10 år	321	37
Vet inte	58	7
Otillräcklig uppgift	1	0
Totalt	878	100
Uppgift ska ej lämnas	584	
Uppgift saknas	31	
Totalt	1493	

21. Hur bedömer du personens arbetsuppgifter inom sitt yrkesområde avseende grad av svårighet, ansvar och självständighet?

	Antal	Procent
Mycket kvalificerade	112	13
Ganska kvalificerade	204	23
Ganska okvalificerade	93	11
Mycket okvalificerade	19	2
Kan inte bedöma	451	51
Totalt	879	100
Uppgift ska ej lämnas	584	
Uppgift saknas	30	
Totalt	1493	

22. Har personen haft eget företag i sitt hemland?

	Antal	Procent
Ja	130	15
Nej	576	65
Vet inte	176	20
Totalt	882	100
Uppgift ska ej lämnas	584	
Uppgift saknas	27	
Totalt	1493	

23. Hur länge var personen egen företagare?

	Antal	Procent
1-4 år	27	21
5-10 år	49	37
Mer än 10 år	34	26
Vet inte	21	16
Totalt	131	100
Uppgift ska ej lämnas	1336	
Uppgift saknas	26	
Totalt	1493	

24. Ville/vill personen arbeta som egen företagare i Sverige?

	Antal	Procent
Ja	137	10
Nej	650	45
Vet inte	642	45
Otillräcklig uppgift	2	0
Totalt	1431	100
Uppgift saknas	62	
Totalt	1493	

**!5. Finns det en individuell introduktionsplan
(eller motsvarande) för personen?**

	Antal	Procent
Ja	1360	93
Nej	98	7
Totalt	1458	100
Uppgift saknas	35	
Totalt	1493	

**26. Har personen muntligen fått ta del av
introduktionsplanen (eller motsvarande)?**

	Antal	Procent
Ja, på sitt modersmål	1167	87
Ja, men inte på sitt modersmål	131	10
Nej	6	0
Vet inte	31	2
Otillräcklig uppgift	2	0
Totalt	1337	100
Uppgift ska ej lämnas	98	
Uppgift saknas	58	
Totalt	1493	

**27. Har personen fått en skriftlig översättning av sin
introduktionsplan (eller motsvarande)?**

	Antal	Procent
Ja	191	14,3
Nej	1078	80,7
Vet inte	66	4,9
Totalt	1335	100,0
Uppgift ska ej lämnas	98	
Uppgift saknas	60	
Totalt	1493	

28. Hur många uppföljningar av introduktionen har du genomfört tillsammans med personen?

	Antal	Procent
Ingen	54	4,1
1-2	254	19,2
3-4	339	25,6
5-7	285	21,5
8-9	111	8,4
Fler än 9 uppföljningar	280	21,2
Totalt	1323	100,0
Uppgift ska ej lämnas	98	
Uppgift saknas	72	
Totalt	1493	

29. Vilken introduktion och särskilda insatser har personen fått?

	Antal	Procent av antal som svarat
Alfabetisering	108	7
Svenska utan regelbunden varvning med praktik	881	61
Svenska varvad regelbundet med språkpraktik	250	17
Svenska varvad regelbundet med praktik i personens tidigare yrkesområde	88	6
Svenska varvad regelbundet med arbetsmarknadspraktik i andra yrkesområden än ovan	74	5
Svenskundervisning anpassad till personens tidigare yrkeserfarenheter	96	7
Samhällskunskap (utöver samhällsinformation i svenskundervisning)	466	32
Engelska	72	5
Matematik	92	6
Datautbildning	265	18
Annan utbildning	169	12
Arbetsplatsförlagd introduktion	37	3
Studiebesök på arbetsplatser	136	9
Starta eget kurs	13	1
Kontakter med förenings- och organisationsliv	113	8
Mentor i samma yrke eller bransch	2	0
Annan mentor än ovan	3	0
Rehabilitering/medicinska insatser	224	16
Annan insats	310	22
Antal svar	3 399	
<i>Svar finns för 1 445 personer. Flera svar kunde anges.</i>		

30. Hur många timmar per vecka sammanlagt har personen haft introduktion (svenskundervisning, praktik och annat exklusive självstudier)?

	Antal	Procent
1-10 timmar per vecka	94	7
11-20 timmar per vecka	487	35
21-30 timmar per vecka	461	33
31-40 timmar per vecka	323	23
Mer än 40 timmar per vecka	9	1
Otillräcklig uppgift	15	1
Totalt	1389	100
Uppgift saknas	104	
Totalt	1493	

31. Vilka träffade personen i samband med planeringen av introduktionen?

	Antal	Procent av antal som svarat
Flykting- eller introduktionssamordnare	1 367	94
Socialekreterare	275	19
Studie- och yrkesvägledare	228	16
Kommunal praktikansaffare/arbetsmarknadskonsulent	236	16
Representant för svenskundervisning	784	54
Representant för annan utbildningsanordnare	87	6
Representant för arbetsförmedlingen	653	45
Af- Rehab	22	2
Representant för primärvården/landstinget	174	12
Frivilligorganisation	98	7
Annan	83	6
Antal svar	4 007	

Svar finns för 1 451 personer. Flera svar kunde anges.

32a) Hur många gånger under introduktionstiden har nedanstående parter, tillsammans med personen och representant för flyktingmottagningen/introduktionsenheten, deltagit i planerings- och uppföljningsmöten?

	Antal	Procent
Social-sekreterare Har ej besvarat den här delfrågan	168	12
0 gånger	887	63
1-2 gånger	162	11
3-4 gånger	104	7
5-10 gånger	48	3
11-15 gånger	22	2
16 gånger eller mer	27	2
Totalt	1418	100
Uppgift saknas	75	
Totalt	1493	

32b) Hur många gånger under introduktionstiden har nedanstående parter, tillsammans med personen och representant för flyktningmottagningen/introduktionsenheten, deltagit i planerings- och uppföljningsmöten?

		Antal	Procent
Studie- och yrkesvägledning	Har ej besvarat den här delfrågan	262	19
	0 gånger	846	60
	1-2 gånger	229	16
	3-4 gånger	52	4
	5-10 gånger	20	1
	11-15 gånger	5	0
	16 gånger eller mer	1	0
	Totalt	1415	100
	Uppgift saknas	78	
Totalt	1493		

32c) Hur många gånger under introduktionstiden har nedanstående parter, tillsammans med personen och representant för flyktningmottagningen/introduktionsenheten, deltagit i planerings- och uppföljningsmöten?

		Antal	Procent
Kommunal praktik-anskaffare	Har ej besvarat den här delfrågan	219	15
	0 gånger	886	63
	1-2 gånger	183	13
	3-4 gånger	85	6
	5-10 gånger	34	2
	11-15 gånger	5	0
	16 gånger eller mer	3	0
	Totalt	1415	100
	Uppgift saknas	78	
Totalt	1493		

32d) Hur många gånger under introduktionstiden har nedanstående parter, tillsammans med personen och representant för flyktingmottagningen/introduktionsenheten, deltagit i planerings- och uppföljningsmöten?

		Antal	Procent
Representant för svenskundervisning	Har ej besvarat den här delfrågan	158	11
	0 gånger	666	47
	1-2 gånger	399	28
	3-4 gånger	130	9
	5-10 gånger	30	2
	11-15 gånger	21	1
	16 gånger eller mer	11	1
	Totalt	1415	100
	Uppgift saknas	78	
Totalt		1493	

32e) Hur många gånger under introduktionstiden har nedanstående parter, tillsammans med personen och representant för flyktingmottagningen/introduktionsenheten, deltagit i planerings- och uppföljningsmöten?

		Antal	Procent
Representant för annan utbildningsanordnare	Har ej besvarat den här delfrågan	333	24
	0 gånger	963	68
	1-2 gånger	87	6
	3-4 gånger	19	1
	5-10 gånger	5	0
	11-15 gånger	3	0
	16 gånger eller mer	5	0
	Totalt	1415	100
	Uppgift saknas	78	
Totalt		1493	

32f) Hur många gånger under introduktionstiden har nedanstående parter, tillsammans med personen och representant för flyktingmottagningen/introduktionsenheten, deltagit i planerings- och uppföljningsmöten?

		Antal	Procent
Arbetsförmedlingen	Har ej besvarat den här delfrågan	201	14
	0 gånger	847	60
	1-2 gånger	232	16
	3-4 gånger	83	6
	5-10 gånger	40	3
	11-15 gånger	7	0
	16 gånger eller mer	5	0
	Totalt	1415	100
	Uppgift saknas	78	
Totalt	1493		

32g) Hur många gånger under introduktionstiden har nedanstående parter, tillsammans med personen och representant för flyktingmottagningen/introduktionsenheten, deltagit i planerings- och uppföljningsmöten?

		Antal	Procent
Af-Rehab	Har ej besvarat den här delfrågan	376	27
	0 gånger	1024	72
	1-2 gånger	6	0
	3-4 gånger	1	0
	5-10 gånger	2	0
	16 gånger eller mer	6	0
	Totalt	1415	100
	Uppgift saknas	78	
Totalt	1493		

32h) Hur många gånger under introduktionstiden har nedanstående parter, tillsammans med personen och representant för flyktingmottagningen/introduktionsenheten, deltagit i planerings- och uppföljningsmöten?

		Antal	Procent
Primärvård/ landsting	Har ej besvarat den här delfrågan	349	25
	0 gånger	952	67
	1-2 gånger	65	5
	3-4 gånger	19	1
	5-10 gånger	13	1
	11-15 gånger	1	0
	16 gånger eller mer	16	1
	Totalt	1415	100
	Uppgift saknas	78	
Totalt		1493	

32i) Hur många gånger under introduktionstiden har nedanstående parter, tillsammans med personen och representant för flyktingmottagningen/introduktionsenheten, deltagit i planerings- och uppföljningsmöten?

		Antal	Procent
Frivillig- organisationer	Har ej besvarat den här delfrågan	370	26
	0 gånger	1007	71
	1-2 gånger	25	2
	3-4 gånger	5	0
	5-10 gånger	4	0
	16 gånger eller mer	4	0
	Totalt	1415	100
	Uppgift saknas	78	
Totalt		1493	

33. Hur har arbetsförmedlingen deltagit i arbetet med personens introduktion under introduktionsperioden?

	Antal	Procent av antal som svarat
Medverkat i kartläggningsfasen i början av introduktionen	691	78
Medverkat regelbundet under introduktionen	176	20
Medverkat i planeringen i slutet av introduktionen	269	30
Medverkat i individuell rådgivning	481	54
Föreslagit yrkesmentor	26	3
Föreslagit praktikplats	79	9
Föreslagit arbetsmarknadsutbildning	132	15
Annan insats	200	23
Antal svar	2 054	
Svar finns för 882 personer. Flera svar kunde anges.		

34. Har ni samverkat med aktörer utanför kommungränsen avseende personens introduktion?

	Antal	Procent
Ja	93	6
Nej	1356	94
Totalt	1449	100
Uppgift saknas	44	
Totalt	1493	

35. Varför har ni inte samverkat med aktörer utanför kommungränsen avseende personens introduktion?

	Antal	Procent
Personens behov har kunnat tillgodoses inom vår kommun	1273	95
Har inte funnits intresse i vår kommun	8	1
Har inte funnits intresse hos aktörer utanför den egna kommunen	5	0
Andra skäl	39	3
Otillräcklig uppgift	14	1
Totalt	1339	100
Uppgift ska ej lämnas	93	
Uppgift saknas	61	
Totalt	1493	

36. Vilka aktörer utanför kommungränsen har ni samverkat med avseende personens introduktion?

	Antal	Procent av antal som svarat
Kommunal förvaltning	16	16
Arbetsförmedlingen	36	37
Företag	17	17
Högskola/universitet	10	10
Komvux	19	19
Annan kommunal utbildningssamordnare än komvux	2	2
Privat utbildningsföretag	7	7
Statligt utbildningsföretag (t.ex. Lernia)	10	10
Studieförbund	9	9
Folkhögskola	1	1
Frivilligorganisation	5	5
Annan	25	26
Antal svar	157	

Svar finns för 98 personer. Flera svar kunde anges

37. När efter ankomsten till kommunen började personen utbildningen i svenska?

	Antal	Procent
Första månaden	245	17
Andra månaden	277	20
Tredje månaden	245	17
Fjärde månaden	177	13
Femte månaden	134	9
Sjätte månaden eller senare	262	19
Personen har inte börjat	67	5
Otillräcklig uppgift	4	0
Totalt	1411	100
Uppgift saknas	82	
Totalt	1493	

38. Får personen /har personen fått utbildning som personen behöver för att kunna arbeta i sitt tidigare yrke?

	Antal	Procent
Nej	589	44
Ja	170	13
Saknar tidigare yrkeserfarenheter	395	29
Kan inte bedöma	196	14
Otillräckliga uppgifter	2	0
Totalt	1352	100
Uppgift ska ej lämnas	67	
Uppgift saknas	74	
Totalt	1493	

39. Varför får personen inte/har inte fått utbildning som anknyter till tidigare yrke?

	Antal	Procent av antal som svarat
Låg prioritering hos kommunen	44	8
Låg prioritering hos anordnare av svenskundervisning	53	10
Låg prioritering hos arbetsförmedlingen	51	9
Låg prioritering hos tänkbara arbetsgivare	45	8
Låg prioriteringen hos tänkbara yrkesmentorer	5	1
Personen har själv har uttryckt ointresse	150	27
Annat skäl, ange vilket/vilka	229	41
Vet inte	129	23
Antal svar	706	

Svar finns för 560 personer. Flera svar kunde anges.

39. Fritextsvar

	Antal
Sjukdom	66
Arbetar	17
Det behövs ej	21
Problem med svenska, läser svenska	71
Problem barnomsorg, vård av sjukt barn, föräldraledigt, graviditet	13
Hög ålder	11
Oklart vilket yrke personen har/ vill arbeta inom	9
Personen studerar annat	2
Flyttat från Sverige	3
Måste läsa in hela utbildningen för att arbeta inom sitt yrke	3
Avbrutit introduktionen	5
Diverse problem; eget företag, behöver B-körkort etc	7
Ej validerade betyg	2
Sådan utbildning finns ej	1
Svårt med studier p.g.a ålder	1
Avslutat introduktionen	2
Analfabet	3
Praktiserat inom området	3
Ej antagits till sådan utbildning	2
Totalt	242

40. Hur bedömer du personens kunskaper i den svenska som behövs i det yrke som personen vill arbeta inom?

	Antal	Procent
Personen kan yrkesspråket	58	10
Personen kan yrkesspråket hjälpligt	76	13
Personen kan ännu inte yrkesspråket	210	35
Kan inte bedöma	251	42
Totalt	595	100
Uppgift ska ej lämnas	814	
Uppgift saknas	84	
Totalt	1493	

41. Vem/vilka har ansvarat för personens utbildning?

	Antal	Procent av antal som svarat
Företag med arbetsplatsförlagd undervisning	19	1
Högskola/Universitet	28	2
Komvux	671	50
Annan kommunal anordnare än komvux	562	42
Privat utbildningsföretag	96	7
Statligt utbildningsföretag	127	10
Studieförbund	64	5
Folkhögskola	20	2
Frivilligorganisation	14	1
Annan	95	7
Antal svar	1 696	

Svar finns för 1 341 personer. Flera svar kunde anges.

42. Har personen fått sfi-betyg?

	Antal	Procent
Ja	393	31
Nej, men sfi-intyg	112	9
Nej, svenskundervisning pågår	504	40
Nej, personen har avbrutit sin svenskundervisning	240	19
Otillräckliga uppgifter	6	0
Totalt	1255	100
Uppgift ska ej lämnas	67	
Uppgift saknas	171	
Totalt	1493	

43. Vilken form av försörjning har personen i huvudsak haft under sin introduktionsperiod?

	Antal	Procent
Introduktionsersättning motsvarande kommunens norm för socialbidrag	711	49
Introduktionsersättning högre än kommunens norm för socialbidrag	372	25
Socialbidrag	199	14
Lön	29	2
Annan	48	3
Otillräcklig uppgift	104	7
Totalt	1463	100
Uppgift saknas	30	
Totalt	1493	

14. Har personens introduktionsersättning reducerats p.g.a. egen inkomst (löneinkomst samt ev. andra inkomster)?

	Antal	Procent
Personen har inte haft egen inkomst	474	40
Ja, reduktion har gjorts med motsvarande belopp som redovisats	442	37
Ja, reduktion har gjorts med ett mindre belopp än ovan	9	1
Nej, ingen reduktion har gjorts	253	21
Otillräcklig uppgift	5	0
Totalt	1183	100
Uppgift ska inte lämnas	228	
Uppgift saknas	82	
Totalt	1493	

45. Har personen haft någon form av praktik under introduktionsperioden?

	Antal	Procent
Ja	514	35
Nej	855	58
Vet ej	93	6
Totalt	1462	100
Uppgift saknas	31	
Totalt	1493	

46. Har personen haft arbetsmarknadspraktik som anknyter till tidigare yrkeserfarenheter?

	Antal	Procent
Ja	171	34
Nej	224	45
Personen har inte tidigare yrkeserfarenheter	101	20
Otillräcklig uppgift	2	0
Totalt	498	100
Uppgift ska inte lämnas	948	
Uppgift saknas	47	
Totalt	1493	

47. Varför får personen inte/ har inte fått arbetsmarknadspraktik som anknyter till tidigare yrkeserfarenheter?

	Antal	Procent av antal som svarat
Låg prioritering hos kommunen	8	4

Låg prioritering hos anordnare av svenskundervisning	19	8
Låg prioritering hos arbetsförmedlingen	18	8
Låg prioritering hos tänkbara arbetsgivare	24	11
Låg prioriteringen hos tänkbara yrkesmentorer	5	2
Personen har själv har uttryckt ointresse	73	32
Annat skäl, ange vilket/vilka	69	31
Vet inte	58	26
Antal svar	274	

Svar finns för 225 personer. Flera svar kunde anges.

47. fritextsvar

	Antal
Sjukdom	7
Arbetar	2
Vill arbeta så fort som möjligt	5
Svag i svenska	29
Ej aktuellt (än)	5
Oklart vilket yrke personen har/ vill arbeta inom	3
Personen studerar annat	4
Hittat egen praktik/har språkpraktik	3
Behöver B-körkort etc	3
Ej validerade betyg	1
Sådan arbetsplats/praktikplats finns ej	10
Totalt	72

48. Har personen fått annan arbetsmarknadspraktik (som inte anknyter till tidigare yrkeserfarenheter)?

	Antal	Procent
Ja	170	54
Nej	144	46
Otillräcklig uppgift	1	0
Totalt	315	100
Uppgift ska ej lämnas	1119	
Uppgift saknas	59	
Totalt	1493	

49. När efter ankomsten till kommunen hade personen sin första arbetsmarknadspraktik?

	Antal	Procent
Inom 2 månader	5	2
Inom 3-4 månader	42	13
Inom 5-6 månader	56	17
Inom 7-9 månader	46	14
Inom 10-12 månader	67	21
Inom 13-18 månader	64	20
Senare än 18 månader	46	14
Totalt	326	100
Uppgift ska ej lämnas	1097	
Uppgift saknas	70	
Totalt	1493	

50. Hur bedömer du arbetsmarknadspraktikens innehåll med hänsyn till personens erfarenheter?

	Antal	Procent
Mycket kvalificerad	36	11
Ganska kvalificerad	119	35
Ganska okvalificerad	53	16
Mycket okvalificerad	14	4
Kan inte bedöma	118	35
Totalt	340	100
Uppgift ska ej lämnas	1097	
Uppgift saknas	56	
Totalt	1493	

51. Hur har arbetsmarknadspraktiken anpassats till personens önskemål?

	Antal	Procent
Anpassats helt till önskemål	140	41
Anpassats delvis till önskemål	119	35
Har inte anpassats till önskemål	19	6
Vet ej	63	18
Totalt	341	100
Uppgift ska ej lämnas	1095	
Uppgift saknas	57	
Totalt	1493	

52. Hur lång arbetsmagnadspraktik (omvandlat till heltid och veckor) har personen sammanlagt haft?

	Antal	Procent
0	1	,3
1	1	,3
2	10	3,5
3	11	3,8
4	29	10,0
5	9	3,1
6	14	4,8
7	5	1,7
8	41	14,2
10	17	5,9
11	2	,7
12	31	10,7
14	2	,7
15	10	3,5
16	14	4,8
18	1	,3
20	21	7,3
22	2	,7
23	1	,3
24	23	8,0
25	2	,7
26	7	2,4
28	3	1,0
29	3	1,0
30	2	,7
32	15	5,2
35	1	,3
40	3	1,0
43	1	,3
50	1	,3
52	3	1,0
80	2	,7
100	1	,3
Totalt	289	100,0
Uppgift ska ej lämnas	1095	
Uppgift saknas	109	
Totalt	1493	

53. Inom vilken sektor har personen haft sin huvudsakliga arbetsmarknadspraktik?

	Antal	Procent
Privat	147	43
Statlig	11	3
Kommunal	131	38
Ideell	9	3
Vet ej	29	8
Otillräcklig uppgift	16	5
Totalt	343	100
Uppgift ska ej lämnas	1095	
Uppgift saknas	55	
Totalt	1493	

54. Har personen haft annan typ av praktik än arbetsmarknadspraktik?

	Antal	Procent
Ja, språkpraktik	225	46
Ja, annan typ av praktik	25	5
Nej	237	48
Otillräcklig uppgift	2	0
Totalt	489	100
Uppgift ska ej lämnas	946	
Uppgift saknas	58	
Totalt	1493	

55. Enligt din bedömning, i vilken grad har introduktionen individualiserats till personens förutsättningar, behov och intressen?

	Antal	Procent
I mycket låg grad	57	4
I ganska låg grad	127	9
I varken låg eller hög grad	286	20
I ganska hög grad	477	33
I mycket hög grad	379	26
Vet inte	119	8
Totalt	1445	100
Uppgift saknas	48	
Totalt	1493	

56. Enligt din bedömning, i vilken grad har personen haft möjligheter att påverka besluten för introduktionsplaneringen?

	Antal	Procent
I mycket låg grad	49	3
I ganska låg grad	92	6
Varken låg eller hög grad	265	18
I ganska hög grad	553	38
I mycket hög grad	383	26
Vet inte	106	7
Otillräcklig uppgift	1	0
Totalt	1449	100
Uppgift saknas	44	
Totalt	1493	

57. Enligt din bedömning, har individen uppnått eller kommer individen att uppnå sitt/sina mål med introduktionen?

	Antal	Procent
Ja, i huvudsak	447	31
Ja, delvis	473	32
Nej, inte alls eller i ringa utsträckning	208	14
Vet inte	256	18
Inget mål formulerat	70	5
Otillräcklig uppgift	2	0
Totalt	1456	100
Uppgift saknas	37	
Totalt	1493	

58. Borde andra insatser ha vidtagits eller vidtas för att nå personens mål?

	Antal	Procent
Ja	252	23
Nej	565	52
Vet inte	275	25
Totalt	1092	100
Uppgift ska ej lämnas	326	
Uppgift saknas	75	
Totalt	1493	

59. Vilka insatser borde ha vidtagits eller bör vidtas?	Antal svar
Praktik; språk-, arbetsmarknads-, tidigare, inom sin bransch, varvad sfi/praktik	45
Af; tidigare, mer, bättre, individuell satsning, ej krav på sfi-examen	23
Sfi; mer, bättre, individuell, alternativ, kvällstid, yrkessvenska	20
Sociala/medicinska insatser; tidigare, bättre	16
Arbetsmarknadskontakter; studiebesök, mentor	10
Kompletteringsutbildning	10
Samverkan mellan olika aktörer, främst arbetsförmedling och undervisning	10
Boende; snabbare, bättre	9
Barnomsorg; snabbare	7
Familjeanknytning; förgäves, snabbare, Migrationsverket borde underlättat	7
Validering, yrkesprövning	5
Arbetsmarknadsinriktade insatser	5
Integrering i svensk skola, kontakt med svenskar, kontakt med frivilligorganisation	4
Info om arbetsliv på hemspråk / vad praktik är	2
Alfabetiseringskurs, på modersmål	2
Integrerad språkinläring, arbete, praktik	2
Mer insatser, språkinläring	2
Starta eget kurs	2
Dagverksamhet	1
Folkhögskola	1
Skräddarsydd utbildning	1
Handikappanpassning i sfi-lokaler	1
Kunna kombinera arbete/sfi-studier	1
Fortsatt planering/uppföljning	1
Förhindra organisatorisk miss som ledde till väntan	1
Sommarjobb	1
Särvux på hemspråk	1
Tvåspråkig undervisning	1
Körkortskurs	1
<i>I vissa fall har flera svar angetts.</i>	251

60. Hur bedömer du graden av måluppfyllelse för personen utifrån relevanta delmål i Integrationsverkets policydokument för introduktion?

60a) Personen har kunskaper om svenska samhällsförhållanden och arbetsliv samt om de medborgerliga fri- och rättigheter och skyldigheter som gäller i Sverige

	Antal	Procent
Låg grad	150	11
Ganska låg grad	208	15
Varken hög eller låg grad	386	27
Ganska hög grad	363	26
Hög grad	261	19
Ej relevant	36	3
Totalt	1404	100
Uppgift saknas för den här delfrågan	15	
Uppgift saknas för hela fråga 60	74	
Totalt	1493	

60b) Personen har sådana kunskaper i svenska att språket fungerar som ett kommunikationsmedel i såväl vardags- och yrkesliv som i utbildning

	Antal	Procent
Låg grad	251	18
Ganska låg grad	311	22
Varken hög eller låg grad	337	24
Ganska hög grad	261	18
Hög grad	219	16
Ej relevant	33	2
Totalt	1412	100
Uppgift saknas för den här delfrågan	7	
Uppgift saknas för hela fråga 60	74	
Totalt	1493	

60 c) Personen har fått tidig och för personen relevant kontakt med svenskt arbets- och föreningsliv

	Antal	Procent
Låg grad	368	26
Ganska låg grad	252	18
Varken hög eller låg grad	255	18
Ganska hög grad	203	14
Hög grad	131	9
Ej relevant	203	14
Total	1412	100
Uppgift saknas för den här delfrågan	7	
Uppgift saknas för hela fråga 60	74	
Total	81	
Totalt	1493	

60 d) Personens utbildning och yrkeskompetens är ekvivalerad/validerad

	Antal	Procent
Låg grad	401	30
Ganska låg grad	71	5
Varken hög eller låg grad	51	4
Ganska hög grad	37	3
Hög grad	81	6
Ej relevant	704	52
Totalt	1345	100
Uppgift saknas för den här delfrågan	74	
Uppgift saknas för hela fråga 60	74	
Totalt	148	
Totalt	1493	

60 e) Person i arbetsför ålder utan utbildning motsvarande svensk grundskola har påbörjat kompletterande utbildning /åtgärd utifrån sina individuella förutsättningar

	Antal	Procent
Låg grad	149	11
Ganska låg grad	52	4
Varken hög eller låg grad	81	6
Ganska hög grad	79	6
Hög grad	90	7
Ej relevant	903	67
Totalt	1354	100
Uppgift saknas för den här delfrågan	65	
Uppgift saknas för hela fråga 60	74	
Totalt	139	
Totalt	1493	

60 f) Personens eventuella hälsoproblem har uppmärksammats. Vid behov har sjukvård och/eller rehabiliterande insatser erbjudits

	Antal	Procent
Låg grad	36	3
Ganska låg grad	27	2
Varken hög eller låg grad	108	8
Ganska hög grad	183	13
Hög grad	334	24
Ej relevant	690	50
Totalt	1378	100
Uppgift saknas för den här delfrågan	41	
Uppgift saknas för hela fråga 60	74	
Totalt	115	
Totalt	1493	

60 g) Funktionshindrad persons särskilda behov beaktas så att han/hon kan tillgodogöra sig samhällets service och vara delaktig utifrån sina förutsättningar

	Antal	Procent
Låg grad	15	1
Ganska låg grad	12	1
Varken hög eller låg grad	13	1
Ganska hög grad	15	1
Hög grad	42	3
Ej relevant	1251	93
Totalt	1348	100
Uppgift saknas för den här delfrågan	71	
Uppgift saknas för hela fråga 60	74	
Totalt	145	
Totalt	1493	

61. Har kommunen tillsammans med personen utvärderat introduktionens insatser och mål?

	Antal	Procent
Ja	268	19
Nej, kommer att ske efter avslutad introduktion	192	14
Nej, personen har avböjt att delta	31	2
Nej	928	65
Otillräckliga uppgifter	1	0
Totalt	1420	100
Uppgift saknas	73	
Totalt	1493	

62. Vilka aktörer deltog vid utvärderingen?

	Antal	Procent av de som svarat
Flyktning-, introduktions-, integrationsmottagning eller liknande	265	100
Annan kommunal förvaltning	10	4
Arbetsförmedlingen	27	10
Anordnaren av svenskundervisning	37	14
Annan aktör	6	2
Antal svar	345	

Svar finns för 266 personer. Flera svar kunde anges.

63. Har utvärderingen dokumenteras?

	Antal	Procent
Ja	193	71
Nej	68	25
Vet inte	11	4
Totalt	272	100
Uppgift ska ej lämnas	1151	
Uppgift saknas	70	
Totalt	1493	

Bilaga 4. Klassificering av arbetsförmedlingens insatser under introduktionsperioden

Hög grad av deltagande

Grupp 1: Medverkar i kartläggningsfasen och regelbundet under introduktionsperioden samt i planeringen i slutet av introduktionen. Medverkar i individuell rådgivning.

Grupp 2: Deltar inte i allt ovan men deltar även med förslag till yrkesmentor och/eller förslag till praktik och/eller förslag till arbetsmarknadsutbildning.

Medelhög grad av deltagande

Grupp 1: Medverkar i kartläggningsfasen samt medverkar regelbundet under introduktionsperioden och i planeringen i slutet av introduktionsperioden alternativt i individuell rådgivning. Medverkar i kartläggningsfasen, medverkar i planeringen i slutet av introduktionen samt vid individuell rådgivning.

Grupp 2: Medverkar inte i kartläggningsfasen men regelbundet under introduktionen, i planeringen i slutet av introduktionen och vid individuell rådgivning.

Grupp 3: Medverkar i kartläggningsfasen och antingen regelbundet i introduktionen eller i planeringen i slutet eller vid individuell rådgivning.

Grupp 4: Medverkar regelbundet under introduktionen och antingen vid planeringen i slutet eller vid individuell rådgivning.

Grupp 5: Medverkar i planeringen i slutet av introduktionen samt vid individuell rådgivning.

Grupp 6: Medverkar regelbundet under introduktionen.

Låg grad av deltagande

Grupp 1: Medverkar endast i kartläggningsfasen eller endast i planeringen i slutet av introduktionen eller endast vid individuell rådgivning.

Grupp 2: Genomför ingenting.

Ej relevant

Alla insatser har angivits som ej relevanta eller någon/några av insatserna är ifyllda som ej relevant samt att ingen insats är ifylld med alternativen ja eller nej.